

แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

สรารัชชญ์ อ่อนคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
พฤษภาคม 2562

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq : 20

แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

สรวรรักษ์ อ่อนคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
พฤษภาคม 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq : 20

GUIDELINES FOR MANAGEMENT POLICIES TO "MODERATE CLASS
MORE KNOWLEDGE" IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 36

Sarawarach Onkong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for
Master of Education Program in Educational Administration
Uttaradit Rajabhat University

May 2019

Copyright of Uttaradit Rajabhat University

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ของ

สรารัชชัญ อ่อนคง

ได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วลี ปัญญาใส)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์)

คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร. เขาวฤทธิ์ จั่นจั่น)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช วงศ์หล้า)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
ผู้วิจัย	นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง
ปริญญา	หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพกา ธรรมสิทธิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วจี ปัญญาใส

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และควมมีประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวนโรงเรียนละ 3 คน รวมจำนวน 53 คน และประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และควมมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่พบ มี 3 ด้าน ได้แก่ด้านการเตรียมการ ครูผู้สอนพบปัญหา มากที่สุด เพราะภาระงานมาก ทำให้มีความรู้สึกว่าภาระงานเพิ่มขึ้นจากเดิม ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ พบว่างบประมาณในการจัดกิจกรรม และอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ คับแคบ ครูผู้สอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ และด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลเรื่องความยั่งยืนของนโยบาย ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผู้เรียนส่วนมากมีความพึงพอใจในกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองสนใจ ผู้ปกครองบางส่วนยังไม่เข้าใจการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มี 4 แนวทาง ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งด้านที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ

ความมีประโยชน์มากที่สุดได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารงาน, นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้, โรงเรียน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ABSTRACT

Title	GUIDELINES FOR MANAGEMENT POLICIES TO "MODERATE CLASS MORE KNOWLEDGE" IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 36
Author	Sarawarach Onkong
Degree	Master of Education Program in Educational Administration
Advisor	Assistant Professor Dr. Phimphaka Thammasit
Co-Advisors	Assistant Professor Dr. Vajee Panyasai

The research aimed to study the problem and the management approach in the policy of reducing the learning time of the school under the jurisdiction of the secondary school area 36. Possibility and usefulness. The research objectives were three administrators, five administrators, three teachers, three administrators, and three administrators. The research population consisted of 33 school administrators. The research was structured interview. Group recordings and the questionnaire to assess the suitability. Possibility and the usefulness of the policy management approach to reduce time to learn more time. Analyze data using percentage, mean, and standard deviation.

The research found that the three aspects of the problem were first preparation. Teachers found the most problems. Because of the increase workload. The second was turned preparation in to practice. The budget for the activities and the building were not enough. The teacher was insufficient to meet the needs. The third was satisfaction with the activities to reduce the time to learn. Most school administrators were concerned about the sustainability of the policy. Teachers in small schools were more satisfied with their activities than those taught in medium and large schools. Some parents still did not understand the activities. There four approaches were suggested: management, learning activities, supervision of learning activities, and the monitoring and evaluation of learning. The appropriation, possibility and

534511248

TRU iThesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

usefulness, the most was management. Then learning activities, supervision of learning activities, and monitoring and evaluation of the learning activities, respectively.

Keyword : management, moderate class more knowledge, school

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วจี ปัญญาใส กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่งมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดสนทนากลุ่ม และตอบแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 36 ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้

คุณงามความดีและประโยชน์อื่นใดที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดาผู้ให้กำเนิด และเลี้ยงดูมาจนเติบโตใหญ่ รวมทั้งคุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา และขอขอบคุณบุตร และสามีที่คอยห่วงใย และให้กำลังใจเสมอมา

สรารัชญ์ อ่อนคง

534511248

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย	28
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	38
บริบทของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73

บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย.....	85
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	85
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	86
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
ผลการวิจัย.....	91
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	119
การอภิปรายผลการวิจัย.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	130
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	141
ภาคผนวก ข รายงานผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม.....	143
ภาคผนวก ค สำเนาหนังสือราชการ.....	145
ภาคผนวก ง เครื่องมือในการวิจัย.....	152
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์.....	156
ภาคผนวก ฉ ประเด็นการสนทนากลุ่ม.....	164

534511248

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 168

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงเขตพื้นที่บริการในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา	69
ตารางที่ 2 แสดงประชากรในเขตพื้นที่บริการ	69
ตารางที่ 3 แสดงสถานศึกษาในสังกัด	70
ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=33).....	106
ตารางที่ 5 แสดงระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการ บริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ในทุกด้าน (N=33).....	107
ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนว ทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการบริหารจัดการ (N = 33).....	108
ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของแนวทาง การบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (N = 33).....	110
ตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนว ทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ (N = 33).....	112
ตารางที่ 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนว ทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ (N = 33).....	114

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 กระบวนการนโยบาย.....	31
ภาพที่ 2 กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551	42
ภาพที่ 3 แนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียน ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	44
ภาพที่ 4 การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษาไม่มีหน่วยการเรียนรู้และ กิจกรรมเพิ่มเวลารู้	48
ภาพที่ 5 การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้และ กิจกรรมเพิ่มเวลารู้	49
ภาพที่ 6 7 หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้.....	50
ภาพที่ 7 ตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยใช้รูปแบบ 1A	51
ภาพที่ 8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย	52
ภาพที่ 9 กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้.....	53
ภาพที่ 10 กลไกการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ	58
ภาพที่ 11 เว็บไซต์กลางการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อการประชาสัมพันธ์และ การเผยแพร่ข้อมูล จัดทำโดยสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน	63
ภาพที่ 12 คลังเมนูกิจกรรมสนับสนุนลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ขององค์กรและหน่วยงานภายนอก... 64	
ภาพที่ 13 ระบบการนิเทศติดตามและรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้.....	64
ภาพที่ 14 คลังวิดีโอและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ครูสามารถ DOWNLOAD ไปศึกษาได้.....	65
ภาพที่ 15 แหล่งรวมวิดีโอและสื่อการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ	65
ภาพที่ 16 แนวทางการดำเนินงานนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ด้านสุขภาพ	66

534511248

TRU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะการศึกษาในประเทศไทยมีการจัดสรรงบประมาณให้กับการบริหารจัดการด้านการศึกษา เป็นสัดส่วนที่สูงราวร้อยละ 20 ของงบประมาณประจำปี และจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นตลอดจากปีละ 2-3 แสนล้านบาท ราว 10 ปีที่แล้ว เป็น 5 แสนล้านบาท ในปัจจุบัน คิดเป็นราวร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าประเทศส่วนใหญ่ แต่ในด้านคุณภาพทางการศึกษาไทยมีปัญหาที่สำคัญคือ การกระจายและคุณภาพการศึกษาที่จัดให้ประชาชน ทั้งประเทศยังมีความแตกต่างกันมาก และคุณภาพการศึกษาเฉลี่ยทั้งประเทศยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558, น.153)

จากผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร และผลการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่าง ๆ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผลการสอบ PISA ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เป็นเวลา 7 หรือ 8 ชั่วโมงต่อวัน หากเด็กคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ ขาดทักษะชีวิต การจัดการเรียนการสอนอัดแน่น เนื้อหาวิชาการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กนักเรียนมีภาระงานและการบ้านมากเกินไป หรือ ต้องนำการบ้านไปทำที่บ้าน ทำให้เด็กเครียด และต้องเรียนพิเศษมาก จากที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้น้อมนำ พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงมีพระราชดำรัสในเรื่อง การศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องดูภาพรวมทั้งประเทศ เพราะทุกวันนี้การศึกษาค่อนข้างอ่อนแอ และมุ่งเน้นการเรียนการสอนเนื้อหาบางเรื่องมากเกินไป ทรงมีพระราชดำริให้มีการนำองค์ 4 แห่งการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา และหัวใจนักปราชญ์ คือ สุ จิ ปุ ลิ หมายถึง การฟัง การคิด การถาม และการเขียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของนักปราชญ์และบัณฑิต เป็นเทคนิคในการช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยทรงมีพระราชดำริให้นำทั้งสองเรื่องมาใช้ในการจัดการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษานโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ การลดเวลาเรียนภาควิชาการลง ซึ่งต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็ก ๆ ควรเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่าครูต้องใช้ความสามารถในการ ออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนโยบาย การลดเวลาเรียนดังกล่าวจึงนำมาสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดให้โรงเรียนเรียนภาควิชาการถึงเวลาบ่าย

2 โมงครึ่ง หรือเวลา 14.30 น. แต่เวลาที่โรงเรียนเลิกยังคงเหมือนเดิมตามกำหนดของแต่ละโรงเรียน ในเวลา 16.00 น. ดังนั้นช่วงระยะเวลาว่างหลังเลิกเรียนจนกว่านักเรียนจะกลับบ้าน ซึ่งนักเรียนยังคงอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ และควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีมและที่สำคัญควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความพิเศษ มีความสามารถในแบบฉบับของตนเอง การจัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดให้เฉพาะห้องเดียวกันหรือระดับชั้นเดียวกัน บางกิจกรรมสามารถศึกษาหรือทำงานร่วมกันหลายระดับชั้นได้ เพื่อให้เด็ก ๆ รู้จักปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยเป็นการจำลองสภาพจริงในสังคมให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งจะยิ่งช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กไทยต่อไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558, น.1)

นโยบายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารและเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารพิจารณาเพื่อการตัดสินใจและสั่งการ นโยบายที่ดีจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปตามด้วยความถูกต้อง มีเหตุผลและความยุติธรรม ทั้งนี้เพราะความชัดเจนของนโยบายที่กำหนดขึ้นนั่นเอง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา และประสิทธิผลขององค์กรทางการศึกษา (วิทยา เกริกศุกุลฉนิชย์, 2558, น.4-5) การรับนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติถือว่าเป็นบทบาทสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจและให้ความสำคัญ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน รวมไปถึงถ่ายทอดให้ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันและทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข เก่ง ดี และเป็นที่น่าพอใจของผู้ปกครอง จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อให้ตอบสนองนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนโยบายดังกล่าว รวมไปถึงข้อเสนอแนะของงานวิจัยของ เกษมอมร มิ่งขวัญ (2555, น.152) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาตามนโยบายลดเวลาเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (พะเยา- เชียงราย) มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 59 โรงเรียน แยกเป็นจังหวัดเชียงรายจำนวน 41 โรงเรียน และจังหวัดพะเยาจำนวน 18 โรงเรียน และเป็นหน่วยงานที่รับสนองนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งมีโรงเรียนที่เข้าร่วมสนองนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ทั้งหมดจำนวน 33 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีศึกษานิเทศก์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 รับผิดชอบหน้าที่เป็น Smart Trainer ตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจในการบริหารจัดการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลหลังปฏิบัติ แต่เนื่องด้วยเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีลักษณะพื้นที่การศึกษาที่แตกต่างกันออกไป เช่น พื้นที่เขา ที่ราบสูง ที่ทุรกันดาร และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การบริหารจัดการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มักพบปัญหาในส่วนของความพร้อมของสถานศึกษา ซึ่งต้องพิจารณาจำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียนและสถานที่สำหรับชั้นเรียน งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากรและครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพียงพอ อาจมีรูปแบบของโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ ในส่วนความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาที่มีจุดเน้น เช่น ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาเพื่อการมีงานทำ ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนของโปรแกรมเหล่านั้นย่อมแตกต่างกัน หรือสถานศึกษาที่อยู่ในเมืองใหญ่ ย่อมมีโครงสร้างหลักสูตรแตกต่างจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บนดอยหรือชนบท เป็นต้น และในส่วนของความต้องการของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการจัดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนบางกลุ่มอาจต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาต่าง ๆ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ต้องการเตรียมพร้อมสำหรับการออกไปประกอบอาชีพ เป็นต้น สถานศึกษาจึงควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (พะเยา-เชียงราย) เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยคาดว่าครุจะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน นักเรียนมีความสุขจากกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีอะไรบ้าง
2. แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความมีประโยชน์ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
3. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จำนวนทั้งหมด 53 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 3 คน ที่รับผิดชอบหน้าที่เป็น Smart Trainer ตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
2. โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูโรงเรียนละ 3 คน นักเรียนโรงเรียนละ 3 คน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งหมด 50 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จำนวนทั้งหมด 9 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1. ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 1 คน ที่รับผิดชอบหน้าที่เป็น Smart Trainer ตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 8 คน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จำนวนทั้งหมด 33 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 33 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ และด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ตามคู่มือการนิเทศ ติดตาม และรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 33 โรงเรียน ที่นำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปสู่การปฏิบัติในระหว่างปีการศึกษา 2558-2560

ปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หมายถึง อุปสรรค หรือสิ่งขัดขวาง ความไม่เข้าใจ ความไม่เอื้ออำนวยของการดำเนินงานเมื่อนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยปัญหา 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ หมายถึง โรงเรียนมีการวางแผนในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เมื่อนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ เช่น การชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบาย การสร้างความเข้าใจระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน การเตรียมงบประมาณหรือจัดหาทรัพยากรที่มีอยู่ จัดเตรียมอาคารสถานที่ในการทำกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ติดต่อประสานงานระหว่างชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ วางแผนนิเทศภายในให้ครอบคลุมตัวชี้วัดของกิจกรรม

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และทบทวนหลังการปฏิบัติ

2. ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ หมายถึง การที่โรงเรียนได้นำผลลัพธ์ของการเตรียมการไปสู่การปฏิบัติจริง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2558 ประกอบด้วย ผลของการเตรียมการด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อการเรียนรู้อ การวัดผล ประเมินผล และระยะที่ 2 ระหว่างเดือนธันวาคม 2558 ถึงมกราคม 2559 มีการวิเคราะห์กิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาทั้ง 4 H ประกอบด้วย ด้านพุทธิศึกษา (Head) ด้านจริยศึกษา (Heart) ด้านหัตถศึกษา (Hand) และด้านพลศึกษา (Health)

3. ด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หมายถึง ความรู้สึกของผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ประกอบด้วย ความต่อเนื่องของกิจกรรม งบประมาณสนับสนุน อาคาร และสถานที่ประกอบการจัดกิจกรรม

แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 หมายถึง วิธีการดำเนินงานเพื่อให้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ หมายถึง เมื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 33 โรงเรียน นำวิธีการของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปปฏิบัติ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จะเป็นหลักการปฏิบัติที่สอดคล้องกับการบริหารงานที่มีประสิทธิผล จึงทำให้โรงเรียนมีโอกาสของการบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้และบังเกิดผลต่อคุณภาพของนักเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานตามนโยบายอื่น ๆ ของรัฐบาล เพื่อลงสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมต่อไป
2. ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำไปใช้วางแผนในการพัฒนาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
3. เป็นข้อมูลการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา

4. เป็นข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการและการปฏิรูปการศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษาและประเทศชาติต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

534511248

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ทฤษฎี กระบวนการ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย เกี่ยวกับความหมายของนโยบาย ความสำคัญของนโยบาย กระบวนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ การเตรียมการ การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ รวมถึงบริบทของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษามุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach : WSA) บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียน การสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดม และจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุพล วังสินธ์, 2545, น.29)

ผู้บริหารการศึกษาสมัยใหม่ในยุคปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น.6) ได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีมาตรฐานในการปฏิบัติงาน โดยมีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารเป็นหลักประกัน หลักเกณฑ์โดยทั่วไปประการหนึ่งในการพิจารณาว่าอาชีพนั้นเป็นวิชาชีพหรือไม่อย่างไร ก็คือการทำหน้าที่ประกอบวิชาชีพดังกล่าวดำเนินงานโดยยึดหลักวิชา มีการศึกษาและการฝึกปฏิบัติวิชาชีพนั้นเป็นระยะเวลาพอสมควร ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎี และหลักการบริหารการศึกษา

เป็นอย่างดี และสามารถใช้หลักวิชาดังกล่าวบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สร้าง ความคุ้นเคยและฐานความคิดเกี่ยวกับการบริหารสำหรับผู้บริหารและผู้สนใจเกี่ยวกับการบริหาร ผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่หลากหลาย ทำทายและมีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ ทันกับโลกโลกาภิวัตน์ ต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การขนาดเล็ก หรือขนาดใหญ่ นับวันงานบริหารจะยิ่งยุ่งยากมากขึ้น อันเกิดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดย ไม่คาดคิด ทั้งภาวะวิกฤติในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพที่เปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่เป็นมืออาชีพ การบริหารไม่ว่าจะเป็นการบริหารกิจการทางธุรกิจหรือกิจการทางรัฐกิจ รวมทั้งการบริหารการศึกษา ด้วย สามารถที่จะใช้ศาสตร์การบริหารร่วมกันได้ ต่างกันที่ภารกิจและองค์ประกอบพื้นฐานของ องค์การ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านบุคลากรและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารต้องเข้าใจและประยุกต์ใช้ ศาสตร์เหล่านั้นให้เหมาะสมกับสภาพองค์การที่ตนบริหาร อย่างไรก็ตามในงานวิจัยฉบับนี้จะได้นำ นิยามการบริหารทั้งในแง่ของการบริหารทั่วไปและการบริหารการศึกษามาเสนอเพื่อเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องนี้กันต่อไปดังนี้

ปีเตอร์ (Peter, 1954, p.359) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุ เป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

ไซมอน (Simon, 1974, p.3) กล่าวว่า การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

แวร์ริชและคุนซ์ (Wehrich & Koontz, 1980, p.191) กล่าวว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นปัจจัยในการ ปฏิบัติงาน

บาร์โธลและมาร์ติน (Bartol & Martin, 1993, p.5) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็น กระบวนการที่ทำให้องค์การประสบผลสำเร็จ เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งหน้าที่หลัก คือ การวางแผน การจัดองค์การ การปฏิบัติงาน และการควบคุม

ริค (Rick, 1996, p.159) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมต่าง ๆ แต่เมื่อ กิจกรรมการบริหารที่ว่านั้นเป็นขั้นตอนในการดำเนินงาน จึงเป็นกระบวนการบริหารและนิยาม การบริหารของกริฟฟินนั้นให้นิยามการบริหารว่าหมายถึง ชุดของกิจกรรม (A Set of Activities) ซึ่งประกอบด้วยการวางแผนและการตัดสินใจการจัดองค์การ การนำการปฏิบัติงาน และการควบคุม การกำกับงานโดยการใช้อุบุคคลและทรัพยากร ปัจจัยต่าง ๆ เช่น เงิน อาคารสถานที่ และสารสนเทศ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับนิยามการบริหาร นักวิชาการทางการบริหารกล่าวถึงเอาไว้ มีลักษณะเฉพาะและให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า "เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเสริมสร้างและคงไว้ การกระตุ้นยั่วยุ และการรวมพลังต่าง ๆ

534511248

URU :Thes1s 58551140106 thes1s / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ในองค์การทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้” และกล่าวถึงการบริหารการศึกษาว่า คือ การจัดการ (Management) ของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งออกแบบไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการสอน (Teaching) และการเรียน (Learning) และสถาบันเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ มณฑลการศึกษา โรงเรียนเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และอื่น ๆ อธิบายต่อไปว่า จุดประสงค์สำคัญของการบริหาร คือ การอำนวยความสะดวกให้มีการจัดการเรียนการสอนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่ใช่การดำเนินการเอง เมื่อโรงเรียนตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นบุคลากรทุกคนที่อยู่ในระบบโรงเรียนต้องร่วมมือกันเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ครูมีหน้าที่ในการสอนนักเรียนโดยตรง ซึ่งอาจจะมองเห็นความสัมพันธ์ของครูกับการจัดการเรียนการสอนว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร ส่วนการบริหารนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง จึงไม่เห็นชัดเจนว่าการบริหารเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอย่างไร อย่างไรก็ตามการบริหารมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ดังนั้นกิจกรรมการบริหารต่าง ๆ จำต้องออกแบบให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนด้วย

แวร์ริชและคูนซ์ (Weirich & Koontz, 2004, p.4) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการออกแบบ และการดำเนินการเพื่อให้แต่ละคนทำงานร่วมกันได้ในสภาวะแวดล้อมนั้น ๆ ทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ บังเกิดผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

วิจิตร ศรีสอาน (2540, น.23) กล่าวถึงสาระสำคัญของการบริหารว่า การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และการร่วมมือกันทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ ไตรฉนวนบุตร (2542, น.6) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สรุปการบริหารเป็นกระบวนการและกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมดำเนินการ ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จไปตามเป้าหมาย ซึ่งหน้าที่หลัก คือ การวางแผน การจัดองค์การ การปฏิบัติงาน และการควบคุม การกำกับโดยใช้บุคคลและทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ เช่น เงิน อาคารสถานที่ และสารสนเทศ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ตราบใดที่มนุษย์เราเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันมากเป็นหมู่เป็นกลุ่ม มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความรู้ ความสามารถ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่พวกและเผ่าเดียวกัน เมื่อสังคมขยายตัว ซับซ้อนมาก มนุษย์ก็เริ่มสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ ขึ้น โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อถือ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยเกิดขึ้นในองค์การและความสุขในสังคมได้ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรวณะบุตร (2542, น.4) กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารจึงสรุปไว้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพร่วมกันอยู่ได้อย่างมีความสุข
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ ความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ และการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีพอย่างฉลาด
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวว่า “การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียวกัน”

ศิริพงษ์ เสภาภยอน (2548, น.14) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญต่อคุณภาพทางการศึกษา และต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้วการดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ได้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554, น.3) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผล การศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ครรชิต มาลัยวงศ์ (ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนไทยในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้น ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็มีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง ในทางตรงกันข้าม หากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง และทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้ว ก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

สรุป ความสำคัญของการบริหารการศึกษา หมายถึง เป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา ถ้าหากไม่มีการบริหารแล้วการดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ได้ อีกทั้งความสำเร็จของการบริหารขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก การบริหารการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ

ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบ และการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นเซต (Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนาและอธิบายพฤติกรรมหรือการจัดการองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์และปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏทั่วไปและชี้แนะการวิจัย

ระยะที่ 1 ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical Organization Theory) ระหว่าง ค.ศ. 1887-1945 ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร (2542, น.10) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Scientific Management)

ของเฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederick Taylor) ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์คือ การจัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้ เจ้าของตำรับ “The One Best Way” คือ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

- 1.1 เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
- 1.2 ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
- 1.3 หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทย์เลอร์ ก็คือ ผลผลิตของยุคอุตสาหกรรม ในงานวิจัยเรื่อง “Time and Motion Studies” เวลาและการเคลื่อนไหว เชื่อว่ามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบน เทย์เลอร์ เสนอระบบการจ้างงาน (จ่ายเงิน) บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปลักษณ์วิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ สรุปร่างง่าย ๆ ประกอบด้วย 3 หลักการดังนี้

- 1.3.1 การแบ่งงาน (Division of Labors)
- 1.3.2 การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
- 1.3.3 การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive Payment)

2. กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration Management) หรือทฤษฎีบริหารองค์การ

อย่างเป็นทางการ (Formal Organization Theory) ของอังรี ฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎี การปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้งฟาโยลและเทย์เลอร์ จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน และวิธีการทำงานได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” (ภาววิทยา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร, 2542, น.17) ฟาโยลได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลัก เกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ แต่ลักษณะที่สำคัญ มีดังนี้

- 2.1 หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือการแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง
- 2.2 หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด
- 2.3 หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of Command)
- 2.4 หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of Control) ผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คน ที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด
- 2.5 การสื่อสารแนวตั้ง (Vertical Communication) การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง
- 2.6 หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชา

ยืดยาว หลายระดับมากเกินไป

2.7 หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชา และสายเสนาธิการ (Line and Staff Division)

3. ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการประกอบด้วย

- 3.1 หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย
- 3.2 การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์
- 3.3 การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง
- 3.4 การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว
- 3.5 มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

จะอย่างไรก็ตามระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้านข้อเสีย คือ สายบังคับบัญชา ยืดยาว การทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหา ในปัจจุบันเรียกว่า ระบบ “Red Tape” ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้น ตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

ระยะที่ 2 ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) ระหว่าง ค.ศ. 1945-1958 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร, 2542, น.10) Follette ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ ไม่คืนัก
2. Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม
3. Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง (ชนะ-ชนะ)

นอกจากนี้ Follette ให้ทัศนะน่าฟังว่า “การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานเป็นความบกพร่องของการบริหาร” (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตวณะบุตร, 2542, น.25)

การวิจัยหรือการทดลองฮอว์ธอร์น (Hawthorn Experiment) ที่ เมโย (Mayo) กับคณะ ทำการวิจัยเริ่มที่ข้อสมมติฐานว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลอง คือมีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์การ ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของเมโยและคณะ พอสรุปได้ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต จิตใจ ขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจ เป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน
2. เงินไม่ใช่สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน

3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก

ข้อคิดที่สำคัญ การตอบสนองคน ด้านความต้องการศักดิ์ศรี การยกย่อง จะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานจากแนวคิด “มนุษย์สัมพันธ์”

ระยะที่ 3 ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative Theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science Approach) ตั้งแต่ ค.ศ.1958-ปัจจุบัน ภาววิทยา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โทณะบุตร (2542, น.11) หลักระบบงาน+ความสัมพันธ์ของคน+พฤติกรรมขององค์กร ซึ่งมีแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่หลาย ๆ คนได้แสดงไว้ ดังต่อไปนี้

1. เซสเตอร์ ไอ บาร์นาร์ด (Chester I Barnard) เขียนหนังสือชื่อ The Function of The Executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญต่อบุคคล ระบบของความร่วมมือ องค์กรและเป้าหมายขององค์กรกับความต้องการของบุคคลในองค์กรต้องสมดุลกัน

2. ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความ ต้องการของมนุษย์ (Maslow-Hierarchy of Needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจ แบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพ-นับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self Actualization) คือมีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

3. ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของแมคกรีกอร์ (Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y) เขาได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน ทฤษฎี X (The Traditional View of Direction and Control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนไม่ชอบทำงานและหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
2. คนไม่ทะเยอทะยานและไม่คิดริเริ่ม ชอบให้สั่งการ
3. คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์กร
4. คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
5. คนมักโกงและหลอกง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of Individual and Organization Goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ขยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง

4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือของกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระภาพ

4. อุชิ (Ouchi) ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi)

ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (University of California at Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายของ องค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร

สรุป สองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
2. การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
4. การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ศานติศุภร์ ตูลา (2553, น.1) การนำหลักทฤษฎีโงมาใช้นั้น ผู้บริหารวิเคราะห์สภาพปัญหาของโรงเรียนของตนเองว่า ควรนำทฤษฎีโงมาใช้ในการแก้ปัญหา มาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนของเรา การใช้ SWOT วิเคราะห์สภาพภายนอกและภายในโรงเรียน “หากรู้เขาและรู้เรา ให้รบร้อยครั้งก็ชนะร้อยครั้ง” เป็นหนึ่งประเด็นกลยุทธ์ด้านการศึกษองจีนในสมัยโบราณ กล่าวไว้เพื่อแสดงถึงการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้รู้จุดอ่อน จุดแข็งของตนเอง และคู่แข่ง ที่จะนำมาซึ่งการกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการสร้างความสำเร็จในการบริหารดำเนินงานใด ๆ ได้ตามประสงค์ การศึกษาวิเคราะห์องค์กร หน่วยงานหรือของตัวบุคคล เพื่อทบทวนจุดอ่อน (Weakness) จุดแข็ง (Strengths) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ในการทำงานหรือเรียกสั้น ๆ ว่า SWOT Analysis เป็นหนึ่งในเครื่องมือของการศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาขององค์กร หน่วยงาน หรือระดับบุคคล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารองค์กรได้หลากหลาย เช่น การกำหนดกลยุทธ์ในการวางแผนธุรกิจ การวางแผนการตลาด แผนการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือขั้นต้นในการทำ Five Force สำหรับการปรับปรุงองค์กร ใช้การบริหารทรัพยากรบุคคล หรือกระทั่งการศึกษาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เพื่อการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เป็นการศึกษาเพื่อทำให้เรารู้ว่าอะไรเป็นปัญหาหรือโอกาสที่เราต้องแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้ SWOT Analysis เป็นการระดมความคิดของคนที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในหลาย ๆ มุมมอง ที่จะช่วยในการกำหนดปัญหา กำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นกลยุทธ์ และวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

การนำทฤษฎีการบริหารมาใช้สำหรับผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องพัฒนาอยู่เสมอไม่หยุดนิ่งตามหลักวงจรเดมมิง คือ วางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่มีทฤษฎีใดที่ดีที่สุด แต่ละทฤษฎีเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ดังคนโบราณกล่าวว่าไฟไหม้ในป่าให้ใช้กิ่งไม้สดดับไฟ ไฟไหม้กลางทะเลทรายให้ใช้ทรายดับไฟ ไฟไหม้ริมแม่น้ำให้ใช้น้ำดับไฟ และอีกนัยหนึ่ง การบริหารการศึกษา คือ ต้องอาศัยผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพ ต้องรู้คุณค่าของทรัพยากร สามารถเปลี่ยนแปลงการทำงานและมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานโดยอาศัยขั้นตอน คือ การปฏิบัติตามนโยบาย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบให้งานสำเร็จ โดยอาศัยความร่วมมือจากคนอื่นเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

สรุป ทฤษฎีการบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กระบวนการบริหารการศึกษา

กระบวนการบริหารมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้หน่วยงานตั้งอยู่ได้ มีความเจริญก้าวหน้า และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กระบวนการบริหารจึงเป็นศาสตร์ที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ ดังนี้

สโตนเนอร์และแวนเคิล (Stoner & Wankle, 1986, p.7) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วยหลักมี 4 ประการ คือ

1. การวางแผนและวิธีการที่บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งทรัพยากรและกำลังคนที่ต้องใช้ การวัดความก้าวหน้าของงาน
2. การจัดองค์การหลังการวางแผนงาน โดยมีการออกแบบองค์การและจัดคนเข้าทำงานให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
3. การเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร เพื่อทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์
4. การควบคุมกำกับดูแลเป็นหน้าที่สุดท้ายของการบริหาร เพื่อให้กิจกรรมที่ทำได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ
 - 4.1 การตั้งสมมติฐาน
 - 4.2 การวัดการทำงานเปรียบเทียบกับเป้าหมาย
 - 4.3 การแก้ไขปัญหา

ศิริอร ชันธหัตถ์ (2531, น.41) กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ว่า การเป็นผู้บริหารที่ดีจะต้องทราบถึงงานหรือภารกิจในการบริหารองค์การและหลักการบริหาร หัวใจของหลักการบริหารก็คือ กระบวนการบริหาร ประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล

การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานผล และการจัดทำงบประมาณ ซึ่งการบริหารนี้ใช้ได้ทั้งการบริหารรัฐกิจและการบริหารธุรกิจ รวมไปถึงนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารการศึกษาในหลายทัศนะ

ธงชัย สันติวงษ์ (2535, น.94) ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ว่า หน้าที่ในการบริหารของผู้บริหารสามารถจำแนกออกเป็นหน้าที่ในการวางแผน การจัดการองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุม ซึ่งพิจารณาแล้วจะเห็นว่าหน้าที่ในการบริหารเหล่านี้ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิดเป็นลักษณะของกระบวนการอย่างหนึ่ง

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรวณะบุตร (2542, น.22) กล่าวในเอกสารประกอบการสอนเรื่อง หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษาว่า ลูเทอร์ กูริก (Luther Gulick) ได้นำหลักการบริหารของ ฟาโยล (Fayol) มาเพิ่มเติมซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่เรียกว่า POSDCoRB ซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- P - Planning หมายถึง การวางแผน
- O - Organizing หมายถึง การจัดองค์การ
- S - Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน
- D - Directing หมายถึง การสั่งการ
- Co - Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ
- R - Reporting หมายถึง การรายงาน
- B - Building หมายถึง งบประมาณ

ธรรณิศวรร จิตขวัญ (2542, น.65) กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษา จะนำไปสู่ความสำเร็จ นั่นคือ จะต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมงานให้มีระบบเป็นไปตามแผนและประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงสามารถจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย และมาตรฐานทางการศึกษามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเหมาะสมกับสถานที่พัฒนาคนให้เจริญก้าวหน้าทันวิทยาการอย่างแท้จริง

เสนาะ ดิเยาว์ (2543, น.13) ได้กล่าวถึงหน้าที่ทางการบริหารไว้ว่า หน้าที่ทางการบริหาร (Management Function) หรือกระบวนการบริหาร (Management Process) เป็นสิ่งที่ระบุให้รู้ว่ากรอบของการบริหารมีอะไรบ้าง หรือผู้บริหารต้องทำหน้าที่อะไรบ้างในการบริหารงาน แต่แนวทางบริหารเป็นขั้นพื้นฐานที่ทำให้เข้าใจง่าย เพราะมีขั้นตอนที่เป็นเหตุเป็นผลและเป็นขั้นตอนก่อนหลังของการบริหารงานเดิม ขั้นตอนการบริหารอาจมีมากกว่านี้ แต่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นที่ยอมรับกันในการบริหารสมัยใหม่

รุ่ง แก้วแดง (2544, น.48) กล่าวว่า การบริหารเป็นศาสตร์ที่อาศัยแนวคิดของนักทฤษฎีด้านการบริหารธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารเชิงระบบ การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ การควบคุมคุณภาพทั้งองค์กร ซึ่งถ้านำทุกทฤษฎีมาวิเคราะห์เปรียบเทียบจะเห็นว่า กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการปรับปรุง

วิโรจน์ สารรัตน์ (2545, น.3) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม กรณีหน้าที่การบริหารนี้มีนักทฤษฎีจำแนกแตกต่างกัน เช่น ฟาโยล (Fayol) จำแนกเป็น 5 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม ส่วนกูลิค (Gulick) จำแนกเป็น 7 หน้าที่ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน และงบประมาณ

ธงชัย สันติวงษ์ (2546, น.25) ได้กล่าวว่า การบริหารถือว่าเป็นงานของหัวหน้างานทุกคน ไม่ว่าจะเป็นองค์การประเภทไหน และไม่จำกัดว่าจะเป็นระดับใด ผู้บริหารทุกคน ทุกระดับเหล่านี้ ต่างต้องการทำหน้าที่การบริหารนั้น คือ การปฏิบัติตามนโยบาย การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ และการควบคุมเพื่อให้องค์การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กัลปยกร มั่นถาวรวงศ์ (2548, น.14) กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษาประกอบด้วย องค์ประกอบใหญ่ ๆ คล้ายคลึงกัน ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องเลือกใช้ความจำเป็น และความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2557, น.16) กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษาที่สำคัญมี 5 ประการ ดังนี้ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุม การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน

สรุปลักษณะกระบวนการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย จุดหมายขององค์กร ต้องอาศัยหน้าที่การบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน การงบประมาณ ประเมินผล และการควบคุมงานให้มีระบบเป็นไปตามแผนและประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ จึงจำเป็นต้องเลือกใช้ความจำเป็น และความเหมาะสมของสถานการณ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะนั้นเป็นสิ่งที่ต้องมีในการปฏิบัติงาน จะเกิดขึ้นจากความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ อยู่สม่ำเสมอ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษานั้นก็เช่นเดียวกัน ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ ดังนี้

เดรก (Drake, 1986, p.30) ได้เสนอแนะว่าทักษะที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา หรือโรงเรียนนั้น ควรมี 5 ทักษะ โดยเพิ่มจากทฤษฎี 3 ทักษะ ของโรเบิร์ต แอล แคทซ์ อีก 2 ทักษะ ซึ่งทักษะที่เพิ่มคือทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Educational and Instructional Skills) และทักษะด้านความรู้ความคิด (Connitive Skills) ซึ่ง 2 ทักษะนี้ มีความหมายดังนี้ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Educational and Instructional Skills) หมายถึง ความเป็นผู้นำทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสอนและการเรียน มีภูมิรู้และเป็นนักวิชาการที่ดี ในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนทักษะด้านความรู้ความคิด (Connitive Skills) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะพัฒนาได้และเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะในด้านอื่น ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้ถ้าปราศจากความรู้ และไม่สามารถใช้ความรู้ในทางที่มีความหมายได้อย่างสร้างสรรค์

แคทซ์ (Katz, 1995, p.33) ได้ศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ สรุปได้ว่า นักบริหารที่ประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับทักษะพื้นฐาน 3 ประการ ซึ่งอาจจะฝึกฝนขึ้นมาได้ มิใช่บุคลิกภาพเฉพาะตนหรือโดยชาติกำเนิด ทักษะพื้นฐานทั้ง 3 ประการ ได้แก่

1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และความชำนาญในกิจกรรมเฉพาะอย่าง พร้อมทั้งความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีการในการทำกิจกรรม
2. ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้านมนุษย์ช่วยให้ผู้บริหารทำงานกับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างความร่วมมือของทีมงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร
3. ทักษะด้านมโนภาพ (Conceptual Skills) หมายถึง ความสามารถในการประสานสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สามารถมองเห็นองค์กรในภาพรวม เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างงานด้านต่าง ๆ ในองค์กรหรือหน่วยงานได้อย่างชัดเจน และการที่มีการเปลี่ยนแปลงในบางส่วนของงานจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ได้อย่างไรบ้าง รวมทั้งความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ตนสังกัดกับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งทักษะ 3 ด้านนั้น เป็นทักษะพื้นฐานสำหรับผู้บริหารที่ต้องฝึกเป็นประจำเพื่อให้เกิดความชำนาญในการบริหารงาน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ในส่วนของนักบริหารและนักการศึกษาของไทย มีแนวคิดและได้กล่าวถึงทักษะการบริหาร (Administration Skills) ไว้หลายท่าน เช่น

พะยอม วงศ์สารศรี (2534, น.45) มีแนวคิดว่างานของฝ่ายบริหารจำเป็นต้องอาศัยในการดำเนินการอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการธุรกิจ สถานศึกษา โรงพยาบาล ล้วนต้องการการจัดการที่ดี ฝ่ายจัดการมักจะกล่าวว่าเขาจะประสบความสำเร็จเมื่อสามารถทำให้บุคคลที่ร่วมงานที่มีความชำนาญหรือความสามารถในเรื่องต่างกันร่วมแรงร่วมใจกันทำงานขององค์กรด้วยความราบรื่น

หน้าที่สำคัญของฝ่ายจัดการ คือ ความสามารถสร้างโมติวี ประสานงาน ประนีประนอม ประเมินความคิดเห็นต่าง ๆ และนำความสามารถพิเศษของสมาชิกในองค์กรให้ทำงานตามเป้าหมายขององค์กรได้ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวฝ่ายจัดการสามารถพัฒนาและสร้างขึ้นได้ด้วยทักษะที่จำเป็นที่ควรปลูกฝังและพัฒนาแก่ฝ่ายจัดการ คือ ทักษะด้านการจัดการ (Managerial Skills) ได้แก่ 1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) 2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) และ 3. ทักษะด้านมโนภาพ (Conceptual Skills)

นพพงษ์ บุญจิตราตุล (2534, น.17) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ปกติเราจะพิจารณาสมรรถภาพของผู้บริหารแต่เพียงบุคลิกภาพ รูปร่างหน้าตา ท่าทางภายนอกของผู้บริหารเพียงผิวเผินว่าเขาเป็นอย่างไรเท่านั้น หากได้ดูว่าเขาทำอะไร วิธีทำงานของเขาเป็นอย่างไร ดังนั้นทฤษฎีสามทักษะจะทำให้เราเห็นความสามารถในการปฏิบัติงานของครูใหญ่ได้มากยิ่งขึ้น ทฤษฎีนี้ประกอบด้วย 1. ทักษะด้านมโนภาพ (Conceptual Skills) 2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) 3. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, น.24) กล่าวว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ 1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) 2. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) 3. ทักษะด้านการจัดการ (Managerial Skills) ซึ่งเป็นทักษะในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการบริหาร เป็นความสามารถของผู้บริหารที่จะบริหารงานสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาสถานศึกษา เพื่อความสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ทักษะด้านการจัดการ ได้แก่ ความชำนาญของผู้บริหารในการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งงาน การควบคุมงาน การประสานงาน การจัดองค์การ การบริหารทรัพยากร รวมทั้งการประเมินผลและติดตามผลการทำงาน

สมใจ เขียวสวด (2536, น.31) มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีหลายระดับชั้น ในบางกรณีผู้บริหารอาจมีบทบาทเป็นผู้โต้แย้งกับปัญหาของผู้อำนวยความสะดวก จึงต้องมีมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลทั้งระดับบนและระดับล่าง ผู้บริหารจึงเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม กระบวนการบริหารงานจึงจำเป็นต้องอาศัยสามทักษะ คือ ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) และทักษะด้านมโนภาพ (Conceptual Skills)

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ธงชัย สันติวงษ์ (2537, น.344) ได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า เนื่องจากงานด้านบริหารเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งขององค์กรธุรกิจ และต้องมีผู้บริหารที่มีคุณสมบัติพร้อมเพียงที่จะรับผิดชอบในหน้าที่ ซึ่งทำให้นักวิชาการทางด้านบริหารพยายามศึกษาคิดค้นคว้าความสามารถที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร คือ 1. ความสามารถในด้านเทคนิควิธีการทำงาน 2. ความสามารถในด้านมนุษยสัมพันธ์ 3. ความสามารถในด้านมโนภาพ

ทิสนา แคมมณี (2540, น.45) ได้กล่าวว่า ในการคิดนั้นบุคคลจำเป็นต้องมีทักษะพื้นฐานหลายประการในการดำเนินการคิด อาทิเช่น ความสามารถในการจำแนก ความสามารถในการจัดกลุ่ม ความสามารถในการสังเกต การรวบรวมข้อมูล และการตั้งสมมติฐาน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมีการจัดทักษะการคิดไว้ 2 ระดับ ได้แก่ ทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ที่สำคัญคือ ทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การฟัง การจำ การอ่าน การรับรู้ การเก็บความรู้ การดึงความรู้ การจำได้ การใช้ความรู้ การอธิบาย การทำความเข้าใจ การบรรยาย การพูด การเขียน และการแสดงออก และทักษะที่เป็นแกน หรือทักษะขั้นพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ การสังเกต การสำรวจ การตั้งคำถาม การรวบรวมข้อมูล การจัดอันดับ การเปรียบเทียบ การอ้างอิง การแปลความหมาย การขยายความ และสรุปความหมาย

2. ทักษะการคิดขั้นสูง ที่สำคัญมีดังนี้ การนิยาม การผสมผสาน การสร้าง การปรับโครงสร้าง การหาความเชื่อพื้นฐาน การวิเคราะห์ การจัดระบบ การจัดโครงสร้าง การหาแบบแผน การทำนาย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดเกณฑ์ การประยุกต์ การทดสอบสมมติฐาน และการพิสูจน์

สุรางค์รัตน์ วุฒินารมณ (2542, น.4) กล่าวว่า ทักษะจะเกิดขึ้นได้ด้วยการชวนขยายหาความรู้และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบต่าง ๆ พร้อมทั้งนำมาศึกษาและประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผล ทักษะจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญ สำหรับคุณสมบัติพิเศษ การปฏิบัติงานใด ๆ หากคาดหวังจะให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จำเป็นที่ผู้ปฏิบัติงานคนนั้นจะต้องมีความชำนาญเป็นอย่างดีในสิ่งที่ตนปฏิบัติ คือ ทักษะในการปฏิบัติงานของตน ในทำนองเดียวกัน ผู้บริหารที่ดีมีความสามารถในการบริหารงานจำเป็นต้องมีทักษะในการเป็นผู้นำ การบริหารนั้นจึงจะประสบผลสำเร็จด้วยดี ความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพิจารณาได้จากประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ๆ องค์ประกอบของความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหาร ได้แก่ ทักษะซึ่งเกิดจากการนำความรู้ ความชำนาญ มาดำเนินการจนเกิดประสิทธิผล

สรุปทักษะการบริหาร หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และความชำนาญ ในกิจกรรมเฉพาะอย่าง ด้านเทคนิค วิธีการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการประสานงาน ที่สามารถนำมาพัฒนาตนเองและสถานศึกษา จากแนวคิดในเรื่องทักษะการบริหาร ซึ่งนักทฤษฎีหลายท่าน

ได้นำเสนอไว้ ผู้วิจัยพบว่าผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะสามประการ คือ ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Human Skills) และทักษะด้านมโนภาพ (Conceptual Skills) ทักษะสามประการนี้ผู้บริหารสามารถนำมาพัฒนาตนเอง พัฒนาสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้บริหารจะเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และการปฏิบัติงานวิชาการ งานสนับสนุนส่งเสริมนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะนำทักษะทั้งสาม ไปพัฒนาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาได้ในโอกาสต่อไป

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

พฤติกรรมที่จะส่งผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับภารกิจ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, น.35) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ ประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ ดังนี้

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นการสนับสนุนส่งเสริมและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผน กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อการปฏิรูปการเรียนการสอนของสถานศึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำ และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครู บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานภายนอก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก คือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านวิชาการ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการให้บริการด้านการจัดสภาพแวดล้อม การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. การประสานความสัมพันธ์ หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการประสานความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ
5. การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร หมายถึง การที่ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้เข้ารับการศึกษาอบรม ประชุมสัมมนาและทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

6. การสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารแสดงทัศนคติในทางบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นและเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่าง ๆ

7. การประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และส่งเสริมการประเมินภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก มีการนำผลการประเมินมากำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้การประเมินเป็นระบบและครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา คือ การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนวิจัยในชั้นเรียน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ คือ การที่ผู้ให้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนในชุมชนและสาธารณชนทราบ ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาของโรงเรียน

10. การส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารจัดหาส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้า รวมทั้งให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จะส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ช่วยให้ครุภัณฑ์นโยบายและความมุ่งหมายของการศึกษา ตลอดจนหลักสูตร และวิธีการสอนต่าง ๆ ไปใช้ ผู้บริหารทางการศึกษาเป็นผู้นำทั้งด้านเทคนิคและวิธีสอน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ตลอดจนเป็นผู้นำการบริหารงานทุกด้าน อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยอาศัยหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาการบริหารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รู้จักขอบข่ายหน้าที่ของงานที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนมีความสามารถที่จะนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ในงานได้เป็นอย่างดี

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545, น.25) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนควรประกอบด้วย บทบาท 5 ประการ ดังนี้

1. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทสังคม กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์กรนั้น เช่น ข้อกำหนดที่ว่าพ่อแม่ต้องอบรมเลี้ยงดูลูก ข้าราชการต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่สั่งงานโดยชอบ เป็นต้น
2. บทบาทที่ผู้รับคาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าอยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ บทบาทที่ผู้รับผิดชอบคาดหวังนี้มักจะสอดคล้องกับบทบาท

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ที่กำหนด แต่ในบางครั้งที่มีผู้เกี่ยวข้องคาดหวังอาจจะไม่ตรงกับบทบาทที่กำหนดไว้ เพราะคนบางคน อาจมีการคาดหวังมากหรือน้อยกว่าข้อกำหนดที่ตนได้รับทราบ

3. บทบาทตามอุดมคติของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่ง คิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ เช่น ผู้บังคับบัญชาคิดว่าตนมีหน้าที่ควบคุม การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ไม่ต้องใส่ใจกับปัญหาส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้น บทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด และก็อาจจะตรง หรือไม่ตรงกับบทบาทที่ผู้รับคาดหวัง

4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมา ให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามแนวคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง แต่มี กรณีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของผู้อื่นทั้ง ๆ ที่บทบาทนั้นไม่ตรงกับบทบาทตาม ความคิดของตนก็ได้

5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติ บทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งโดยธรรมชาติการรับรู้ของคนเราจะมีการเลือกรับรู้ และมีการรับรู้ ที่ผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ด้วยอิทธิพลจากประสบการณ์ และสถานการณ์หลายอย่าง ดังนั้น เมื่อผู้อยู่ในตำแหน่งปฏิบัติบทบาทโดยแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งผู้ได้พบเห็นอาจรับรู้พฤติกรรมหรือ บทบาทนั้นในทางที่แตกต่างกันไป และอาจแตกต่างไปจากบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง ด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กล่าวว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป สรุปพอสังเขปได้ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2543, น.82)

5.1 ด้านวิชาการ ประกอบด้วย

- 5.1.1 มีความรู้และเป็นผู้รู้ด้านวิชาการ
- 5.1.2 มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน
- 5.1.3 สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่
- 5.1.4 มีวิสัยทัศน์
- 5.1.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 5.1.6 ใฝ่เรียนรู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
- 5.1.7 รอบรู้ทางด้านการศึกษา
- 5.1.8 ความรับผิดชอบ

- 5.1.9 แสวงหาข้อมูลข่าวสาร
- 5.1.10 รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
- 5.1.11 ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร
- 5.1.12 คำนึงถึงมาตรฐานวิชา
- 5.2 การบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย
 - 5.2.1 เข้าใจนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจกรรมในหน่วยงาน
 - 5.2.2 มีความรู้ระบบงบประมาณ
 - 5.2.3 เข้าใจระเบียบคลัง วัสดุ การเงิน
 - 5.2.4 มีความซื่อสัตย์ สุจริต
 - 5.2.5 มีความละเอียดรอบคอบ
 - 5.2.6 มีความสามารถในการตัดสินใจ
 - 5.2.7 หมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณอยู่เสมอ
 - 5.2.8 รายงานการเงินอย่างเป็นระบบ
- 5.3 การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย
 - 5.3.1 มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล
 - 5.3.2 เป็นแบบอย่างที่ดี
 - 5.3.3 มีมนุษยสัมพันธ์
 - 5.3.4 มีอารมณ์ขัน
 - 5.3.5 เป็นนักประชาธิปไตย
 - 5.3.6 ประณีประนอม
 - 5.3.7 อดทน อดกลั้น
 - 5.3.8 เป็นนักพูดที่ดี
 - 5.3.9 มีความสามารถในการประสานงาน
 - 5.3.10 มีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน
 - 5.3.11 กล้าตัดสินใจ
 - 5.3.12 มุ่งมั่นพัฒนาองค์กร
- 5.4 การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย
 - 5.4.1 เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี
 - 5.4.2 เป็นผู้ที่ตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่ดี
 - 5.4.3 มีความรู้และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศ
 - 5.4.4 เป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

5.4.5 รู้จักมอบอำนาจและความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม

5.4.6 มีความคล่องแคล่ว ว่องไว และตื่นตัวอยู่เสมอ

5.4.7 มีความรับผิดชอบงานสูง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค

5.4.8 กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ธีระ รุญเจริญ (2550, น.8) บทบาทของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ส่งเสริมให้การ
บริหารงานในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารประสบผลสำเร็จ ซึ่งบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการ
ปฏิรูปการศึกษาโดยยึดผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวไว้พอสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 2. เป็นผู้นำในการบริหาร ยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 3. เป็นผู้นำด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้
 4. เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ
 5. เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน
 6. เป็นผู้นำในการบริหารงานแบบประชาธิปไตย โดยร่วมกันทำงานเป็นทีมและส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน
 7. เป็นผู้นำในการจัดการศึกษา เป็นเอกลักษณ์ขององค์กรในการสร้างสรรค์
 8. เป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ลงมือทำ และรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ
 9. เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
 10. เป็นผู้นำในการจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ที่กล่าวมา ผู้บริหารที่ยึดหลักการ 10 ประการ ดังกล่าว ย่อมจะประสบความสำเร็จในการ
บริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของคนภายในและภายนอกองค์กรได้เป็นอย่างดี ผู้บริหาร
ที่ดีจึงต้องสำรวจตนเองถึงข้อบกพร่อง และหาแนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้และ
การพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการจัดการใหม่

สรุป บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติ
หรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักจะเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามแนวคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ใน
ตำแหน่ง และรูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา
ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ สนับสนุน ส่งเสริม และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
ของสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วม การเป็นผู้อำนวยความสะดวก การประสานความสัมพันธ์
การส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากร การสร้างแรงจูงใจ การประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุน
การวิจัยและพัฒนา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย

ความหมายของนโยบาย

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของนโยบายไว้หลายท่าน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายของนโยบายว่า เป็นหลัก และวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ แผนแม่บท หรือแผนงานหลักที่มีความสำคัญสูงสุด ที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ความมุ่งหวังของผู้บริหารหรือผู้ประกาศนโยบายก็ปรารถนาที่จะให้หน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กรรับทราบ มีความเข้าใจต่อนโยบายนั้น ๆ และรับหรือนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม มีแนวทางและผลการดำเนินงานที่สอดคล้อง สนับสนุนต่อเป้าหมายของนโยบายที่ได้ประกาศไว้ นโยบายจึงเปรียบเสมือนเข็มทิศ เครื่องชี้นำ ที่จะกำหนดทิศทางขององค์กรให้มุ่งไปในเส้นทางที่วางไว้

กรีนวูด (Greenwood, 1988, p.28) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง การตัดสินใจขั้นต้น อย่างกว้าง ๆ จากข้อมูลทั่วไปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นไปโดยถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ทวีป ศิริรัศมี (2545, น.24) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง แนวทางในทางปฏิบัติหรือ การตัดสินใจ เพื่อดำเนินการใด ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ยุพา วงศ์ไชย (2545, น.55) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง แนวทางปฏิบัติ นโยบายเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางของคน กลุ่ม ครอบครัวยุ องค์กร ชุมชน และของประเทศ

ประชุม รอดประเสริฐ (2545, น.30) ได้ให้ทัศนะว่า นโยบายเป็นกรอบสำหรับการตัดสินใจที่เหมาะสมของผู้บริหารเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และประสานความพยายามให้สมาชิกในองค์กรได้ปฏิบัติตามนโยบาย

สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ และภาวนา สายชู (2548, น.11) กล่าวว่านโยบายจะเป็นจริงได้ บรรลุ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับแผนงาน และการนำไปปฏิบัติของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นั้นเอง แต่เราก็คงจะเคยได้ยินคำพูดของคนในสังคมจวนคุ่นหูในเชิงเสียดสี หรือเหน็บแนมบ่อย ๆ ว่า “แพลนแล้วนิ่ง” ซึ่งหมายถึงแผนงานที่ถูกกำหนดขึ้นแต่ไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมหรือมีการนำไปปฏิบัติแต่ไม่ต่อเนื่อง ไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่เห็นโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ จนวันหนึ่งก็ยุติหรือล้มเลิกไป

จุมพล หมิมพานิช (2549, น.87) ได้นิยามความหมายของนโยบาย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้กำหนดความหมายของนโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง หลักการ และวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการและปทานุกรม Oxford English Dictionary ได้ให้คำจำกัดความของนโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง ความฉลาดและการใช้ดุลยพินิจที่หลักแหลมในทาง

534511248

การเมือง ศิลปะแห่งการดำเนินกิจการของบ้านเมือง การดำเนินการที่ฉลาดรอบคอบ แนวทางการดำเนินการของรัฐบาลพรรคการเมือง

คะเนิง สายแก้ว (2549, น.69) ได้สรุปความหมายของนโยบายใน 4 ทศนะ คือ 1. นโยบายในทศนะการกำหนดเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการจะทำ 2. นโยบายเป็นการกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์วิธีการ กลยุทธ์ และยุทธวิธี เพื่อนำไปสู่การบรรลุผลตามนโยบาย 3. นโยบายเป็นการกำหนดปัจจัยและสิ่งสนับสนุนเพื่อการบรรลุเป้าหมาย และ 4. นโยบายเป็นแผนงาน โครงการ เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

สรุปได้ว่า นโยบาย หมายถึง หลักการและแนวทางในการปฏิบัติ หรือกรอบสำหรับการตัดสินใจ วิธีปฏิบัติ แนวทางกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นกรอบ หรือแนวทางการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ในลักษณะแสดงให้เห็นถึงวิถีทางและผลแห่งการดำเนินงานของผู้บริหารและหน่วยงาน ข้อความที่ใช้เป็นนโยบายมักเป็นคำที่มีความหมายยืดหยุ่นได้ เพราะนโยบายมิได้เป็นแนวทางที่ชี้เฉพาะว่าจะต้องปฏิบัติ ซึ่งนโยบายที่ดีย่อมทำให้เกิดการตัดสินใจถูกต้องและเป็นไปตามเป้าที่กำหนด

ความสำคัญของนโยบาย

นโยบายเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการการบริหาร เพราะนโยบายเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางในการบริหาร และเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารพิจารณาใช้เพื่อการตัดสินใจสั่งการ การบริหารงานโดยปราศจากนโยบายย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะนโยบายเกิดจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหาร การบริหารก็เกิดจากวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน นโยบายมีความสำคัญต่อการบริหาร ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบาย ดังนี้

เคนเซวิช (Knezevich, 1980, p.28) ได้กล่าวถึงคุณค่าของนโยบายไว้ว่า 1. ทำให้เกิดความรับผิดชอบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. ทำให้การตัดสินใจคงเส้นคงวา 3. เกิดความต่อเนื่อง 4. ประหยัดเวลา 5. เสริมสร้างการประชาสัมพันธ์ 6. เป็นกำแพงป้องกันความกดดันจากกลุ่มต่าง ๆ 7. ลดคำวิพากษ์วิจารณ์ว่าการบริหารงานไม่มีหลัก 8. ให้ทิศทางในการบริหาร 9. ทำให้มีการทบทวนอย่างเป็นระบบ และ 10. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประชุม รอดประเสริฐ (2545, น.23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการจัดการ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่ของปัจจัยการบริหาร การบริหารจะไม่ประสบผลสำเร็จหากขาดปัจจัยหนึ่งปัจจัยใด ดังนั้นนโยบายจึงมีความสำคัญต่อการบริหารในประเด็นต่อไปนี้

1. นโยบายจะช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าทำอะไร ทำอย่างไร และใช้ปัจจัยชนิดใดบ้าง นโยบายจะช่วยให้ผู้บริหารปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างมีความมั่นใจ
2. นโยบายจะช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กรหรือหน่วยงานได้เข้าใจถึงภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งวิธีการที่จะปฏิบัติภารกิจให้ประสบผลสำเร็จอีกทั้งช่วยให้ประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปได้ง่าย

3. นโยบายก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ทำให้ประหยัดต้นทุนในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นการใช้คนทำงาน งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน วัสดุเครื่องมือและเครื่องจักรกลต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการบริหารงาน

4. นโยบายที่ดีจะช่วยสนับสนุนส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้อง มีเหตุผลและมีความยุติธรรม อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือ ความจงรักภักดี และความมีน้ำใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

5. นโยบายจะช่วยให้เกิดพัฒนาการทางการบริหาร นอกจากนี้นโยบายยังช่วยประหยัดเวลาก่อให้เกิดการประสานงานช่วยให้เกิดองค์การ เกิดความมั่นคง เป็นโครงสร้างที่จะนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหาร และจะเป็นไปโดยถูกต้อง ยุติธรรม มีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

ประชุม รอดประเสริฐ (2547, น.16) กล่าวว่า นโยบายมีความสำคัญต่อการบริหาร โดยสรุป คือ 1. ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าทำอะไร อย่างไร 2. ช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์การหรือหน่วยงานได้เข้าใจถึงภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด 3. ก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน 4. ส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้อง มีเหตุผล และมีความยุติธรรม และ 5. ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางการบริหาร

วิจิตร ศรีสอาน (2551, น.8) เปรียบเทียบไว้ว่า นโยบายเป็นเสมือนเข็มทิศและหางเสือทั้งสองอย่างมีความสำคัญในการเดินเรือ เข็มทิศบอกทิศทาง หางเสือทำให้ถูกทาง เข็มทิศและหางเสือสำคัญต่อการเดินเรือฉันใด นโยบายก็สำคัญต่อการบริหารและการดำเนินการฉันนั้น

สรุป จากที่กล่าวมานโยบายจึงมีความสำคัญต่อการบริหารหลายประการ เพราะเป็นกรอบในการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงาน ทำให้การบริหารมีทิศทาง มีแนวทางที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อหน่วยงาน ช่วยให้เกิดการรวมพลัง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นสื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้าใจในแนวปฏิบัติ

กระบวนการกำหนดนโยบาย

การกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลที่สำคัญหลายประการ ซึ่งได้มีผู้เสนอไว้แตกต่างกัน แต่ส่วนมากมีลักษณะกระบวนการที่คล้ายคลึงกันจะแตกต่างกันบ้างตรงจำนวนขั้นตอนที่อาจจะมากบ้างน้อยบ้างตามเหตุผลของนักวิชาการแต่ละคน ดังนี้

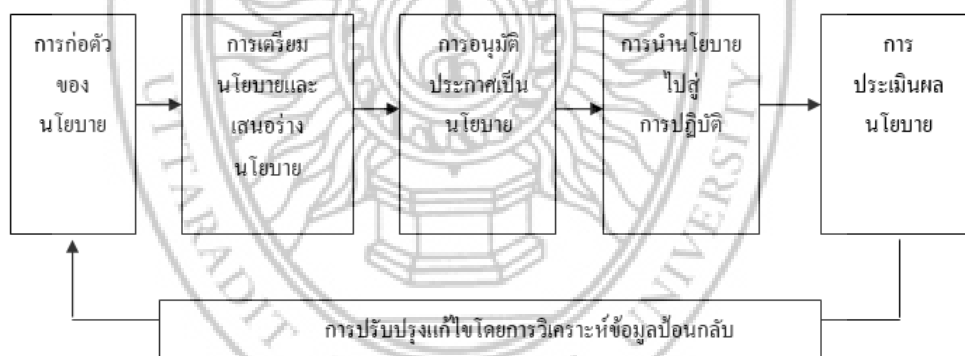
แลสส์เวลล์ (Lasswell, 1951, p.71) ได้จำแนกกระบวนการกำหนดนโยบายออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการค้นหาและรวบรวมข้อมูล
2. ขั้นการรับรองและการสนับสนุนการกำหนดนโยบาย
3. ขั้นการดำเนินการกำหนดนโยบาย
4. ขั้นการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

5. ขั้นการนำเอานโยบายไปประยุกต์ปฏิบัติ
6. ขั้นการประเมินผลนโยบาย
7. ขั้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบาย

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542, น.184) กล่าวว่า กระบวนการนโยบายก็เป็นเช่นเดียวกันกับการบริหารในเรื่องอื่น ๆ โดยทั่วไป เมื่อมีการตัดสินใจและนำผลการตัดสินใจนั้นไปปฏิบัติแล้วก็ได้หมายความว่า การบริหารได้สิ้นสุดลง แต่ยังคงต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติต่าง ๆ ตามการตัดสินใจนั้นด้วย สรุปได้ว่า กระบวนการนโยบายแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การก่อตัวของนโยบาย
2. การเตรียมนโยบายและเสนอนโยบาย
3. การอนุมัติ/ประกาศเป็นนโยบาย
4. การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
5. การประเมินผลนโยบาย
6. การปรับปรุงแก้ไขหรือการสิ้นสุด

ภาพที่ 1 กระบวนการนโยบาย

ที่มา: สร้อยตระกูล อรรถมานะ, 2542, น.184

พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์ (2546, น.9) กล่าวว่า กระบวนการกำหนดนโยบาย คือ การดำเนินงานทางนโยบายซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นนโยบาย โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา วิสัยทัศน์องค์กร และงานวิจัยต่าง ๆ
2. การกำหนดวาระ ลำดับความสำคัญของประเด็นนโยบาย
3. การพัฒนาทางเลือกนโยบาย

4. การตัดสินใจเลือกนโยบาย

พรณิลัย นิติโรจน์ (2551, น.9) กล่าวว่า กระบวนการแรกเป็นแนวคิดกระแสหลัก กล่าวคือ ได้ยึดการแบ่งกระบวนการนโยบายออกเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันในลักษณะที่ไม่ให้ความสำคัญต่อปฏิกริยาโต้ตอบระหว่างขั้นตอนแต่ละขั้นตอน โดยทั่วไปมักแบ่งกระบวนการออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ

ขั้นตอนที่ 1 คือ การกำหนดนโยบาย ซึ่งนโยบายมักจะปรากฏในรูปของกฎหมาย พระราชบัญญัติ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำพิพากษาของศาลฎีกา

ขั้นตอนที่ 2 คือ การแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติซึ่งมักจัดดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือหลาย ๆ หน่วยงานรับผิดชอบร่วมกัน โดยแบ่งงานกันเป็นทอด ๆ หรือทำร่วมกันในช่วงเวลาเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 3 คือ การปรับเปลี่ยนนโยบายโดยใช้ผลลัพธ์ และที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามนโยบายไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นพื้นฐานในการปรับเปลี่ยนแนวคิดของกลุ่มนี้ โดยทั่วไป มีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ว่าหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารต้องแยกจากกัน พื้นฐานความเชื่อนี้ผลักดันให้นักวิชาการกลุ่มแรกนี้มองการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติว่าเป็นขั้นตอนต่างหากที่แยกออกมาจากขั้นตอนอื่น ๆ

จากกระบวนการกำหนดนโยบายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปว่า กระบวนการกำหนดนโยบาย ประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย การแปลงนโยบายสู่การภาคปฏิบัติ การปรับเปลี่ยนนโยบายโดยใช้ผลลัพธ์ และที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามนโยบายไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จหรือความล้มเหลว สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาในเรื่อง แนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

เมื่อมีการกำหนดนโยบายซึ่งเป็นการระบุทางเลือกในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมทางใดทางหนึ่งแล้วกระบวนการนโยบายที่ถือเป็นขั้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงาน คือ การนำนโยบายที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหวัง มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายเกี่ยวกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติไว้หลายทัศนะ เช่น

อเล็กซานเดอร์ (Alexander, 1985, p.413) ให้ความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติว่าเป็นการนำชุดของแผนงานไปดำเนินการ เพื่อให้ส่งผลไปยังผู้ที่ต้องการให้ได้รับผลประโยชน์จากนโยบาย

ดันน์ (Dunn, 1985, p.51) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การกระทำหรือชุดของการกระทำที่กำหนดโดยทิศทางของทางเลือกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามคุณค่า

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการแปลงความตั้งใจไปสู่การกระทำ ทางเลือกนโยบายที่ผู้ตัดสินใจเลือกที่จะนำไปปฏิบัตินั้นอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีหรือประกาศกระทรวง โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล

ริปลีย์และแฟรงกลิน (Ripley & Franklin, 1986, p.35) อธิบายว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติคือ สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่กฎหมายได้ให้อำนาจแก่แผนงาน นโยบาย หรือให้ผลประโยชน์หรือผลผลิตบางอย่างที่จับต้องได้ คำนี้หมายถึงกลุ่มกิจกรรมที่ตามมากับเจตนาของแผนงาน หรือผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา การนำนโยบายไปปฏิบัติประกอบด้วยกรกระทำ หรือไม่กระทำของตัวแสดงหลายคน โดยเฉพาะข้าราชการ การออกแบบให้แผนงานบังเกิดผลมีวิธีการที่มองเห็นได้ชัดว่าจะบรรลุจุดมุ่งหมาย

รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ (2543, น.129) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนของการไปกำหนดนโยบายที่ดำเนินการโดยหน่วยงาน บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในการนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปบริหารและจัดการ เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย โดยอาจมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายออกเป็นรูปของ กฎ ระเบียบ แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ส่งผลไปยังผู้ที่ต้องการให้ได้รับผลประโยชน์จากนโยบาย ในกรณีที่เป็นนโยบายของรัฐนั้น การนำนโยบายไปปฏิบัติจะเป็นหน้าที่ของข้าราชการประจำ

สุรนาถ ชมะณะรงค์ (2548, น.125) ได้สรุปไว้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งหรือขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการนโยบาย ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ๆ ด้วยกัน 2 ประเด็น คือ 1. การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการ คือ มีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ไม่ใช่กิจกรรมที่เกิดขึ้นชั่วคราวแล้วยุติไป ไม่ใช่กิจกรรมที่ทำบ้างไม่ทำบ้าง แต่ต้องเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา 2. การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น เป็นการดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของนโยบาย

วรเดช จันทรศร (2551, น.1) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการศึกษาว่าองค์การที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ใช้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ เพียงใด

สรุปการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ หมายถึง การที่สถานศึกษารับนโยบายมาปฏิบัติ โดยมีการกำหนดเป้าหมาย เกณฑ์ของความสำเร็จ แบบแผนการควบคุม ขั้นตอนการปฏิบัติ กลไกการกำกับติดตามและการกำหนดค่านิยมเพื่อส่งเสริมการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2551, น.21) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมหภาค (Macro) และระดับจุลภาค (Micro) และได้นำเสนอขั้นตอนในแต่ละระดับ สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับมหภาค

ในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นที่ 1 การแปลงนโยบายออกเป็นแนวปฏิบัติหรือออกมาในรูปของแผนงานหรือโครงการ ขั้นที่ 2 เป็นขั้นตอนในการทำให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นหรือระดับปฏิบัติยอมรับ (Adopt) แนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนการแปลงนโยบาย เมื่อฝ่ายการเมืองได้กำหนดนโยบายออกมาในรูปของกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือ กฎกระทรวง หรือในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแล้ว โดยปกติ นโยบายจะระบุให้หน่วยราชการหน่วยใดหน่วยหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งจะต้องแปลงนโยบายออกมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ แผนงาน และหรือโครงการ ซึ่งความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในเบื้องต้นนี้ ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของนโยบาย ความสัมพันธ์ของเป้าหมาย ประกอบกับการที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการแปลงนโยบายมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย ตลอดจนให้ความร่วมมือกับฝ่ายการเมืองและความจริงใจที่จะนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ

1.2 ขั้นตอนของการยอมรับ เมื่อส่วนกลางทำการแปลงนโยบายออกมาแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การทำให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือผลการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติต่อไป ส่วนกลางหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเจรจาเกี่ยวกับเวลา เป้าหมาย การดำเนินโครงการ พิจารณาจัดสรรเงินหรือทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในโครงการ ในบางกรณี หากนโยบาย แผนงาน หรือแนวทางปฏิบัติที่ส่วนกลางกำหนดขึ้น ไม่สอดคล้องกับความต้องการ หรือประโยชน์ของท้องถิ่น โครงการที่หน่วยงานท้องถิ่นรับมาจากส่วนกลางอาจจะมีลักษณะเป็นแค่สักแต่รับเพราะหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือหน่วยงานท้องถิ่นนั้นอาจทำโครงการที่สนองส่วนกลางไปในแนวทางที่แตกต่างไปจากแผนงานหรือแนวทางที่กำหนดไว้ก็ได้ อย่างไรก็ตาม การยอมรับโครงการของหน่วยงานท้องถิ่นยังไม่สามารถประกันได้ว่า นโยบายนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ การยอมรับอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ ถ้าหากหน่วยงานท้องถิ่นขาดความร่วมมือร่วมใจ ทั้งนี้เพราะอำนาจที่แท้จริงในการนำนโยบาย แผนงาน และโครงการไปปฏิบัติย่อมขึ้นอยู่กับหน่วยงานและผู้ปฏิบัติในระดับท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้น การสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจถึงขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคด้วย

2. ขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค

จุดเริ่มต้นที่แท้จริงของการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ที่ขั้นตอนในระดับจุลภาค ซึ่งเป็นเรื่องทีนโยบายจากส่วนกลางถูกนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน ขั้นตอนนี้จึงมีความเกี่ยวข้องกับกรณีที่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นจะทำการยอมรับนโยบายจากรัฐบาล หรือหน่วยงานส่วนกลางเข้าเป็นนโยบายของท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด จะทำการปรับปรุงวิธีการในการปฏิบัติงานของตนให้สอดคล้องกับนโยบาย แนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแผนงานที่ส่วนกลาง

กำหนดไว้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและวิธีการในการปฏิบัติงานของตน ขั้นตอนหลักในการนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาคนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ

2.1 ขั้นการระดมพลัง (Mobilization) ดำเนินการ 2 กิจกรรม คือ การพิจารณา รับนโยบายและการแสวงหาความสนับสนุน ในกิจกรรมแรก หน่วยงานระดับท้องถิ่นจะพิจารณาว่า นโยบายส่วนกลางมีความเหมาะสม มีความเร่งด่วน ตรงตามเป้าหมายของหน่วยงานและสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นหรือไม่ การตัดสินใจดังกล่าวถือว่าจุดสำคัญในการชี้ชะตา หรืออนาคตของนโยบาย เมื่อหน่วยงานท้องถิ่นให้การยอมรับนโยบาย กิจกรรมที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายในระยะยาว คือ การแสวงหาความสนับสนุนจากสมาชิกในหน่วยงาน ตลอดจนบุคคลสำคัญหรือองค์กรอื่น ๆ ที่อยู่ในท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความสำเร็จและความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.2 ขั้นการปฏิบัติ (Deliverer Implementation) ครอบคลุมถึงกระบวนการปรับเปลี่ยนโครงการที่ได้มีการยอมรับแล้วออกมาในรูปการปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติ ลักษณะของการปฏิบัติหรือการบริหาร จึงไม่มีทางที่จะควบคุมให้เป็นแบบฉบับเดียวกันได้ ไม่ว่าโครงการนั้นจะมีการออกแบบหรือวางกฎข้อบังคับ โดยนัยดังกล่าว โครงการที่หน่วยงานท้องถิ่นให้การยอมรับย่อมจะมีลักษณะเบี่ยงเบนได้เสมอ ดังนั้น การสร้างความสำเร็จของการปฏิบัติงานจึงขึ้นอยู่กับการแสวงหาวิธีการในการปรับแนวทางในการปฏิบัติ หรือปรับโครงการและหรือแผนงานที่ส่วนกลางกำหนดให้สอดคล้อง สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละช่วงเวลา อีกทั้งหน่วยงานท้องถิ่นยังต้องแสวงหาวิธีการที่จะปรับพฤติกรรมของตัวผู้ปฏิบัติให้เข้ากับแนวทางในการปฏิบัติหรือเข้ากับแผนและหรือโครงการนั้นด้วย วิธีการดำเนินการในลักษณะนี้ เป็นวิธีการที่จะเปิดโอกาสให้มีการปรับตัวเข้าหาซึ่งกันและกัน (Mutual Adaptation) ระหว่างนโยบายของรัฐบาลกลางกับการปฏิบัติตามนโยบายโดยหน่วยงานระดับท้องถิ่น

2.3 ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง (Institutionalization or Continuation) ขั้นนี้เป็นผลพลอยได้ที่เกิดมาจากขั้นการปฏิบัติ เพราะความสำเร็จในระยะยาวของนโยบายใดก็ตามจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากนโยบายนั้นไม่ถูกนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นั่นหมายถึงนโยบายนั้นจะถูกปรับเปลี่ยนและได้รับการยอมรับเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ การสร้างความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบทุกระดับโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นจะต้องทำให้ขั้นตอนการปฏิบัติสืบทอดไปสู่การสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่องในการปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับนโยบายนั้น โดยหาทางแปลงนโยบายให้เป็นภารกิจประจำวันของผู้ปฏิบัติ ในส่วนของผู้ปฏิบัติ ก็ต้องมีความพร้อมและมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้นโดยถาวร เสมือนเป็นภารกิจประจำวัน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

กล่าวโดยสรุป ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น จำแนกออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมหภาค ซึ่งเป็นการแปลงนโยบายออกเป็นแนวปฏิบัติหรือออกมาในรูปของแผนงานหรือโครงการ ทำให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นหรือระดับปฏิบัติยอมรับแนวทาง แผนงาน โครงการหรือผลของการแปลงนโยบายนั้นไปปฏิบัติ และระดับจุลภาค คือ การที่หน่วยงานในระดับท้องถิ่นยอมรับนโยบายรัฐบาลหรือหน่วยงานส่วนกลาง ปรับปรุงวิธีการในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบาย แนวทางในการปฏิบัติงาน ตลอดจนแผนงานที่ส่วนกลางกำหนดไว้หรือไม่ หรือจะเป็นผู้ทำการปรับเปลี่ยนนโยบาย

ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ อาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การนำนโยบายไปปฏิบัติที่ไม่ประสบความสำเร็จและการไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะจำแนก การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จ หมายถึง นโยบายไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ตั้งใจ บางทีอาจเป็นเพราะปัจจัยต่าง ๆ

ฮ็อกวูดและกัน (Hogwood & Gunn, 1984, p.35) กล่าวถึง การบรรลุวัตถุประสงค์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะต้องประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญบางประการ ในทางปฏิบัติปัจจัยที่ควรเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงานที่เอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ
2. เวลาและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับดำเนินการตามแนวทาง แผนงาน โครงการ
3. การวางแผนจัดสรรทรัพยากรที่ต้องการใช้
4. นโยบายที่มีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎี หลักสาเหตุและผลลัพธ์ที่เชื่อถือได้
5. ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลลัพธ์เป็นความสัมพันธ์ทางตรงโดยไม่มีความสัมพันธ์

อื่นใดมาแทรกซ้อน

6. ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างหน่วยงานอยู่ในระดับต่ำ
7. ความเข้าใจและความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์
8. การจัดกิจกรรมตามลำดับอย่างเหมาะสม
9. การติดต่อสื่อสารและประสานงานอย่างเต็มที่
10. ผู้มีอำนาจหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติต้องได้รับการยอมรับอย่างแท้จริง

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539, น.15) กล่าวว่า ประเด็นที่มักประสบเกี่ยวกับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ คือ ปัญหาช่องว่างของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติหรือความไม่สมบูรณ์ของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดและความไม่แน่นอนของสถานการณ์ต่าง ๆ จึงได้เสนอปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติไม่ประสบผลสำเร็จ ตามแนวคิดของ Hogwood and Gunn 3 ประการ ได้แก่

1. ปัญหาในการบริหารงาน กล่าวคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานขาดระบบการวางแผนและควบคุมที่ดี ขีดสมรรถนะด้านต่าง ๆ มีจำกัด เกิดความขัดแย้งภายในเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติต่อต้านไม่ยอมรับ

2. ปัญหาในตัวนโยบาย คือ นโยบายก่อให้เกิดความยุ่งยากในการนำไปปฏิบัติ เช่น ต้องอาศัยเทคโนโลยีสูง หรือ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลหลายฝ่ายเป็นอย่างมาก เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาขัดขวางหรือประท้วง หรือตัวนโยบายเองมีความสับสนขัดแย้งกัน และขัดหลักเหตุผลที่ถูกต้องในการเชื่อมโยงทรัพยากร กิจกรรม ผลผลิตและผลลัพธ์ของนโยบายเข้าด้วยกัน

3. การที่โชคไม่เข้าข้าง คือ สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ไม่เอื้อต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2548, น.101) พบว่า มีปัจจัยหลายประการที่กำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

1. ลักษณะของนโยบาย
2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
3. ความเป็นไปได้ทางการเมือง
4. ความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี
5. ความพอเพียงของทรัพยากร
6. ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
7. ทักษะของผู้ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
8. กลไกภายในหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

มยุรี อนุมานราชธน (2552, น.6) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสานสอดคล้อง จนทำให้ไม่มีประสิทธิผลหรือความพยายามในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อให้การนำนโยบายไปปฏิบัติมีประสิทธิผล ส่วนลักษณะที่ 2 การไม่มีการนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ประสบความสำเร็จเกิดขึ้นเมื่อนโยบายได้นำไปปฏิบัติอย่างเต็มที่แล้วแต่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย จึงทำให้นโยบายล้มเหลวในการนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตั้งใจ

จากความคิดเห็นของนักวิชาการข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการศึกษาค่าจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย ควรมีการพิจารณาตั้งแต่รายละเอียดในการปฏิบัติงานว่าถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ และหากมีการนำไปปฏิบัติจริงยังต้องพิจารณาในขั้นตอนต่อไปอีกว่า การปฏิบัตินั้นก่อให้เกิดผลลัพธ์ของนโยบายหรือไม่ รวมทั้งการพิจารณาว่าผลลัพธ์เหล่านั้นเป็นที่ยอมรับจากสังคมในเวลาและสภาพแวดล้อมขณะนั้นหรือไม่ หรือนโยบายนั้นดังก่อให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้คาดหวัง

มาก่อนหรือไม่ ดังนั้นในการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในแต่ละกรณีจึงจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวคิดในเรื่องนี้ให้เหมาะสมกับนโยบายแต่ละเรื่องด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ความหมายและความสำคัญของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของนโยบาย ดังนี้ ฟรีดริช (Friedrich) กล่าวว่าไว้ว่า นโยบาย คือ ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายในสภาพแวดล้อมแบบหนึ่งซึ่งจะมีทั้งอุปสรรคและโอกาสบางประการ ด้วยอุปสรรคและโอกาสที่มีนั่นเอง ที่ผลักดันให้มีการเสนอนโยบายขึ้นเพื่อประโยชน์และเอาชนะสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างหนึ่งอย่างใดนั่นเอง (Friedrich, 1963, p.70) ส่วนฮอกวูดและกันน์ (Hogwood & Gunn) ได้ให้คำนิยามของคำว่า นโยบายในฐานะต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ นโยบาย ในฐานะป้ายประกาศกิจกรรมของรัฐบาล ในฐานะเป้าหมายทั่วไปของกิจกรรมของรัฐที่พึงปรารถนา ในฐานะข้อเสนอที่เฉพาะเจาะจง ในฐานะการตัดสินใจของรัฐบาล ในฐานะการให้อำนาจอย่างเป็นทางการ ในฐานะแผนงาน ในฐานะผลผลิต ในฐานะผลลัพธ์ ในฐานะทฤษฎีและตัวแบบ และสุดท้ายในฐานะและกระบวนการ (Hogwood and Other, 1984, p.13) สอดคล้องกับ วิทยา เกริกศุกถวนิชย์ (2558, น.68) กล่าวว่า นโยบายคือ กรอบและเครื่องชี้นำแนวปฏิบัติ เป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปกติแล้วนโยบายจะถูกประกาศใช้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นทางการ นโยบายมีหลายระดับ แต่ละระดับจะมีขอบเขตครอบคลุมเป้าหมาย ผู้เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้ที่ได้รับผลจากการปฏิบัติ และความชัดเจนของนโยบาย

เพื่อความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดความหมายของคำสำคัญไว้ ดังนี้

ลดเวลาเรียน หมายถึง การลดเวลาเรียนภาควิชาการและการลดเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษาใบความรู้ ให้น้อยลง

เพิ่มเวลารู้ หมายถึง การเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากขึ้น

การบริหารจัดการเวลาเรียน หมายถึง การจัดสัดส่วนเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ให้น้อยลง และเพิ่มเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามความสนใจตนเอง ความถนัด และความต้องการ ได้เพิ่มพูนทักษะการวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ความมีน้ำใจ การทำงานเป็นทีม และมีความสุขในการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558, น.3)

ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ อาจไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน

เพราะโรงเรียนหลายแห่งดำเนินการอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง มีความกังวล สงสัยว่าทำไมต้องลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ในประเด็นนี้ ถ้าเราพิจารณาแล้วจะพบว่า ในปัจจุบันนี้การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากมีแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี เช่น Internet, Computer, Teblet หรือ Smart Phone และอื่น ๆ อีกมากมาย ที่นักเรียนสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะในห้องเรียนตามเวลาที่ครูกำหนด นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่ง ทุกเวลาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตามความพร้อม ความสามารถของนักเรียน ครูผู้สอน ต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนรู้โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิเช่น การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project-Base Learning) เรียนรู้จากกิจกรรมการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์ตรง ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูล นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะ ช่วยเหลือให้นักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และนักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้เป็นทีม หรือจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งการลักษณะนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ภายใต้แนวคิดดังนี้

1. กิจกรรมเป็นทางเลือก สนองตอบความสนใจความถนัดของผู้เรียนอย่างหลากหลาย
 2. เรียนรู้หลักการ สร้างเรียนรู้ความรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม (Process and Content)
 3. ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น อิสระ ปลอดภัย
 4. ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนให้เป็นผู้ให้คำแนะนำ (Coach & Mentor)
 5. ครูผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง
- วิเคราะห์ คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียน มากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น.3)

สรุปได้ว่านโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หมายถึง แนวทางปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน สืบเสาะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการเรียนรู้ที่ปรับบทบาทของครูในการบรรยาย การอธิบาย

ความรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยใช้เวลาหลังจากเรียนภาควิชาการ เพื่อเพิ่มเติมความรู้จากการลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ตามความถนัดและความต้องการ ได้เพิ่มพูนทักษะการวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ความมีน้ำใจ การทำงานเป็นทีม และมีความสุขในการเรียนรู้

การเตรียมการ

นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการแข่งขันระดับนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปรับการบริหารจัดการหลักสูตรและแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างเวลาเรียน ระดับประถมศึกษา มีเวลาเรียนรวมไม่เกิน 1,000 ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียนรวมไม่เกิน 1,200 ชั่วโมงต่อปี
2. กำหนดตัวชี้วัดที่ต้องรู้และควรรู้ของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ภาระงาน/ชิ้นงาน ลดเวลาเรียน และเป็นกรอบในการประเมินผลผู้เรียนระดับชาติ
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์อย่างเข้มข้น
4. ปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ให้มุ่งเน้นเป้าหมาย ดังนี้
 - 4.1 พัฒนา 4H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง), Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ), Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ)
 - 4.2 ให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมที่พึงปรารถนาของคนไทย
 - 4.3 พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21
 - 4.4 พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามแนวการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติ (Program for International Student Assessment : PISA)
 - 4.5 ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนรู้
5. ให้เวลาของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้รวมอยู่ในโครงสร้างเวลาเรียนตามที่กำหนดในข้อ 1 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) จากเวลาเรียน 40 ชั่วโมงต่อปี เป็น 20 ชั่วโมงต่อปี และเวลาเรียนรวมของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็น 160 ชั่วโมงต่อปี ดังนั้น เพื่อให้การ

บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน แต่ยังคงหลักการที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและมีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

การดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สถานศึกษาต้องบริหารจัดการเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางฯ กำหนดและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติตามนโยบาย

1. โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน ซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาสามารถจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของสถานศึกษา โดยการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1.1 ระดับประถมศึกษา กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ มีเวลาเรียนรวม 840 ชั่วโมงต่อปี กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชากิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อปี รวมไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี

1.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม 880 ชั่วโมงต่อปี (22 หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชากิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมงต่อปี รวมไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมงต่อปี

1.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม 3 ปี จำนวน 1,640 ชั่วโมง (41 หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 360 ชั่วโมง รายวิชากิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง (40 หน่วยกิต) รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตามภาพที่ 2

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / กิจกรรม	เวลาเรียน									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
	ป.๑	ป.๒	ป.๓	ป.๔	ป.๕	ป.๖	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม. ๔ - ๖
กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๖๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
วิทยาศาสตร์	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๓๒๐ (๘ นก.)
- ประวัติศาสตร์	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)
- ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม										
- หน้าที่พลเมือง										
วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
- เศรษฐศาสตร์										
- ภูมิศาสตร์										
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)
ศิลปะ	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)
ภาษาต่างประเทศ	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๘๐	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐	๕,๕๐๐ (๑๕๖ นก.)	๕,๕๐๐ (๑๕๖ นก.)	๕,๕๐๐ (๑๕๖ นก.)	๑๑,๐๐๐ (๒๗๖ นก.)
กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๓๖๐
รายวิชา / กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่น้อยกว่า ๔๐ ชั่วโมง						ปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ชั่วโมง / ปี						ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมง / ปี			รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

ภาพที่ 2 กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.8

2. การปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการเวลาเรียนของสถานศึกษา ในโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ที่สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จัดการเรียนรู้อังกฤษ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จัดการเรียนรู้ออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์อย่างเข้มข้น กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ต้องเชื่อมโยงกับหลักสูตร และเวลาเรียนอยู่ภายใต้กรอบของโครงสร้างเวลาเรียน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนมีคุณภาพสอดคล้องตามสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ประเทศชาติ เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษา ใฝ่ความรู้ เป็นการเพิ่มบทบาทของครูผู้สอนให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสถานศึกษามีแนวทางในการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ระดับประถมศึกษา สถานศึกษาปรับเวลาเรียนวิชาพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้ตามโครงสร้างเวลาเรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดได้ ตามความเหมาะสมและสอดคล้องตามแนวปฏิบัติที่กระทรวงศึกษากำหนด ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวม ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนโดยรายวิชาพื้นฐานเท่ากับ 840 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น เท่ากับ 40 ชั่วโมงต่อปี รวม 880 ชั่วโมงต่อปี (22 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เวลาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี (3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยเวลาเรียนรวมทั้งหมด ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมงต่อปี

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษากำหนดจำนวนหน่วยกิตที่เรียน ของแต่ละรายวิชาต่อภาคเรียนตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียน ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดโดยรายวิชาพื้นฐานเท่ากับ 880 ชั่วโมง ต่อปี และรายวิชากิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น เท่ากับ 200 ชั่วโมง ต่อปี รวมทั้งสิ้น 1,080 ชั่วโมงต่อปี (27 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) และผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด เวลาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี (3 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์) ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ เวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน 1,200 ชั่วโมงต่อปี แนวทางการปรับโครงสร้างเวลา เรียน ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ตามภาพที่ 3

534511248

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ รายวิชา / กิจกรรม	เวลาเรียนต่อปี ชั้น ป.๑-๓		เวลาเรียนต่อปี ชั้น ป.๔-๖		เวลาเรียนต่อปีชั้น ม.๑-๓	
	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่	เดิม	ใหม่
กลุ่มสาระการเรียนรู้						
ภาษาไทย	๒๐๐	๒๐๐				
คณิตศาสตร์	๒๐๐	๒๐๐				
วิทยาศาสตร์	๘๐	๘๐				
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	๔๐	๒๐๐				
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม						
- ประวัติศาสตร์	๔๐					
- ภูมิศาสตร์						
- ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม						
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิตในสังคม	๘๐	๘๐๐				
- เศรษฐศาสตร์						
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐					
ศิลปะ	๘๐					
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	๘๐					
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	๘๕๐	๘๕๐				
รายวิชาเพิ่มเติม	๕๐	๕๐				
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐				
-กิจกรรมแนะแนว -กิจกรรมนักเรียน - ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์นักเรียนสหกรณ์ - ชมรม ชมรม - กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์						
รวมเวลาเรียนทั้งหมดตามที่หลักสูตรกำหนด	๑,๐๐๐ ชม./ปี	๑,๐๐๐ ชม./ปี	๑,๐๐๐ ชม./ปี	๑,๐๐๐ ชม./ปี	๑,๒๐๐ ชม./ปี	๑,๒๐๐ ชม./ปี

หมายเหตุ: ระดับประถมศึกษา สามารถปรับเวลาเรียนพื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องมีเวลาเรียนรวมตามกำหนดไว้ในโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานและผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด

ภาพที่ 3 แนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียน ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.11

3. เจ็อนไขการจ้ดไคองสร้างหลั้กสูตรสถานศึษาและการจ้ดการเรียนรู้

การปรับไคองสร้างหลั้กสูตรสถานศึษาและการจ้ดการเรียนรู้ อยู่ภายใต้ข้อกำหนดของหลั้กสูตรแกนกลางการศึษาชั้นพ้ันฐาน พ.ศ. 2551 และกรอบนโยบายของกระทรวงศึษาธิการซึ่งมีเจ็อนไขในการจ้ด ดัังนี้

3.1 การจ้ดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคມศึษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดให้ต้งจ้ดแบบเข้มขัน

3.2 การจ้ดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ กำหนดให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดโดยพิจารณาตัวชี้วัดที่พัฒนาทักษะกระบวนการ มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมผ่านการพัฒนา 4H แบ่งกิจกรรมเป็น 2 กลุ่มคือ กิจกรรมที่กำหนดให้เรียนและกิจกรรมที่เลือกเรียน

3.3 สถานศึษาอาจจ้ดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นชั่วโมงเฉพาะในช่วงเวลาทำยก่อนกลับบ้านหรือเวลาอื่นตามบริบทและความเหมาะสมของสถานศึษา โดยใช้เวลารเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 วิษาหน้าทีพลเมือง เป็นรายวิษาเพิ่มเติม ให้จ้ดการเรียนการสอนแบบบูรณาการลงสู่กิจกรรมที่สถานศึษาดำเนินการอยู่แล้ว โดยไม่เพิ่มชั่วโมงในตารางเรียน ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการในรายวิษาพ้ันฐานและเพิ่มเติม กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมตามประเพณี กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด เพื่อปลูกฝ้งให้เกิดการปฏิบัติและกลายเป็นพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน

3.5 ระดับชั้นประถมศึษาปีที่ 1-3 สถานศึษามีแนวทางในการบริหารจ้ดการเวลารเรียนและการจ้ดการเรียนรู้ ดัังนี้

3.5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) กำหนดเวลารเรียนเป็น 200 ชั่วโมงต่อปี หรือ 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ให้จ้ดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรม วิธีการ สื่อเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย และเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

3.5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคມศึษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึษาและพลศึษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีอาจจ้ดการเรียนรู้แบบบูรณาการใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจ้ดบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ หรือแยกรายวิษาได้ตามบริบทและความเหมาะสมของโรงเรียน ทั้งนี้ การจ้ดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ต้งจ้ดการเรียนรู้แบบเข้มขัน

3.5.3 สามารถปรับลดเวลารเรียนพ้ันฐานของแต่ละกลุ่มสาระได้ (ยกเว้นกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และประวัติศาสตร์) ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้งมีเวลารเรียนรวมพ้ันฐาน 840 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

จากเงื่อนไขการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ข้างต้น สถานศึกษาสามารถจัดโครงสร้างเวลาเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของตนได้อย่างหลากหลาย โดยพิจารณาจาก

ความพร้อมของสถานศึกษา ในส่วนของความพร้อมนั้น สถานศึกษาต้องพิจารณาจำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียนและสถานที่สำหรับชั้นเรียน งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีบุคลากร และครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพียงพอ อาจมีรูปแบบของโครงสร้างหลักสูตรเวลาเรียนแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ

ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดโครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาที่มีจุดเน้น เช่น ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาเพื่อการทำงาน ซึ่งโครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียนของโปรแกรมเหล่านั้นย่อมแตกต่างกัน หรือสถานศึกษาที่อยู่ในเมืองใหญ่ย่อมมีโครงสร้างหลักสูตรแตกต่างจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่บนดอยหรือชนบท เป็นต้น

ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อการจัดโครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนบางกลุ่มอาจต้องการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในสาขาต่าง ๆ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ต้องการเตรียมพร้อมสำหรับการออกไปประกอบอาชีพ เป็นต้น สถานศึกษาจึงควรมีการสำรวจความต้องการของผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย

4. แนวทางการจัดตารางเรียน

การจัดตารางเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยทั่วไปนั้นสถานศึกษาจัดตารางเรียนที่แต่ละวิชาสอนแยกเป็นอิสระจากกัน โดยมีเวลาเรียนประมาณ 50-60 นาที เท่ากันทุกรายวิชา ซึ่งการจัดตารางเรียนในลักษณะดังกล่าวบางครั้งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ หรือการเรียนที่ต้องใช้ระยะเวลาต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ดังนั้นหากสถานศึกษามีแนวทางและรูปแบบการจัดตารางเรียนให้เหมาะสมกับการพัฒนาคุณภาพก็จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดตารางเรียนอาจจัดทำได้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดคาบคู่ต่อเนื่องกัน การจัดช่วงเวลาเรียนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา การจัดตารางเรียนบูรณาการ เป็นต้น สำหรับกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สถานศึกษาอาจจัดตารางเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อให้เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และมีการนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์และลงมือปฏิบัติจริง เช่น อาจให้ผู้เรียนรวมกลุ่มช่วยกันคิดบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน มีการ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ตั้งวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ศึกษาดำเนินงาน และหาข้อสรุปร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้นอกจากช่วยเสริมสร้างความรู้ ความสามารถทางวิชาการ และทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว ยังสามารถปลูกฝังคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจใช้เวลาเรียนพื้นฐานของรายวิชาบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ได้

การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม เผชิญประสบการณ์ตรง เรียนรู้ด้วยตนเอง และได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง โดยกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เน้นเป้าหมายการพัฒนา 4H ประกอบด้วย การพัฒนาสมอง (Head) การพัฒนาจิตใจ (Heart) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และการพัฒนาสุขภาพ (Health) เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ประการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ตามแนวการประเมินผลผู้เรียนนานาชาติ (PISA) การจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรลดบทบาทจากผู้ให้ความรู้ เป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

1. การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยกิจกรรมลดเวลาเรียนเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ลดบทบาทผู้สอนในการบรรยายหรือให้ความรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นหลัก 4H ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เชื่อมโยงจากกิจกรรมลดเวลาเรียน

2. กรอบความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนและกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงลดเวลาเรียนจากตัวชี้วัดในแต่ละรายวิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทั้งความรู้ ความคิดรวบยอด (K : Knowledge) ทักษะการปฏิบัติ (P : Performance) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สู่การจัดการกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ (Active Learning) ตามความถนัดความสนใจจากการได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง อาทิ พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงจากการลงมือปฏิบัติ การทำงานสามารถพัฒนาเป็นอาชีพ

534511248

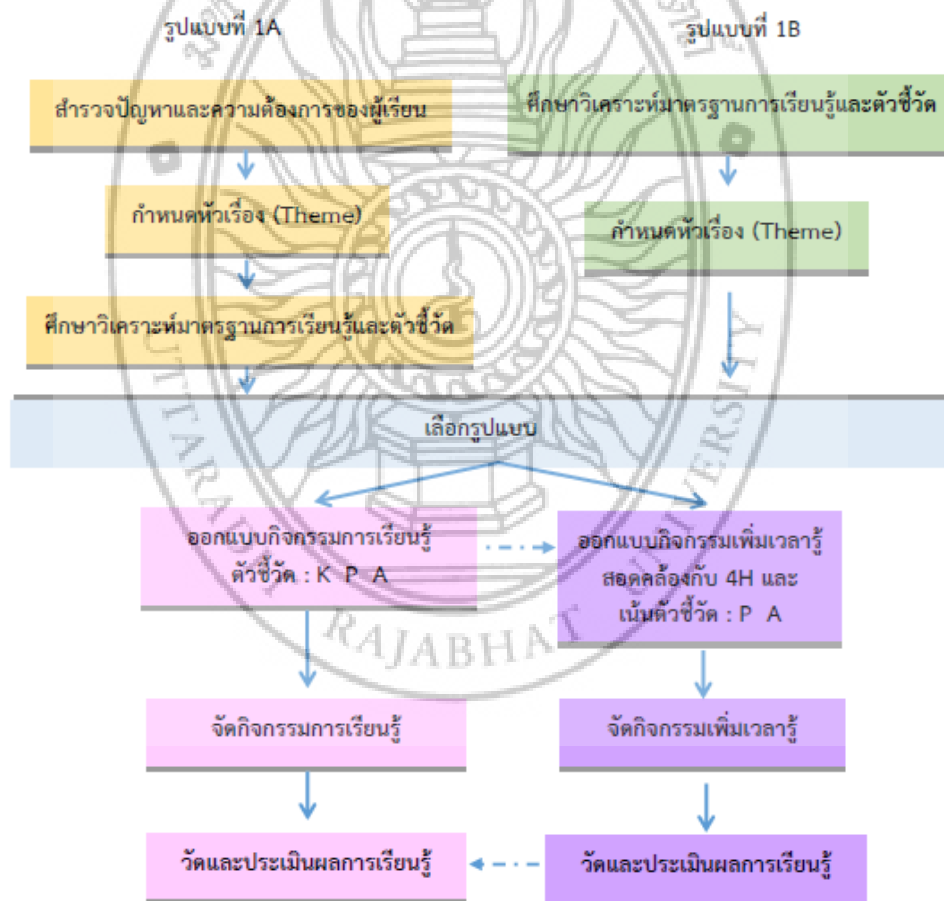
URU :Thesiss 58551140106 thesiss / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

หรือเลือกแนวทางการศึกษาต่อในระดับที่สูง และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่พร้อมสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาต่อยอดจากตัวชี้วัดที่เน้นการปฏิบัติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกิจกรรมลดเวลาเรียน ให้การจัดกิจกรรมในช่วงเพิ่มเวลารู้ มีความหมายกับชีวิตจริงยิ่งขึ้น

3. แนวทางการออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สามารถดำเนินการได้ดังนี้

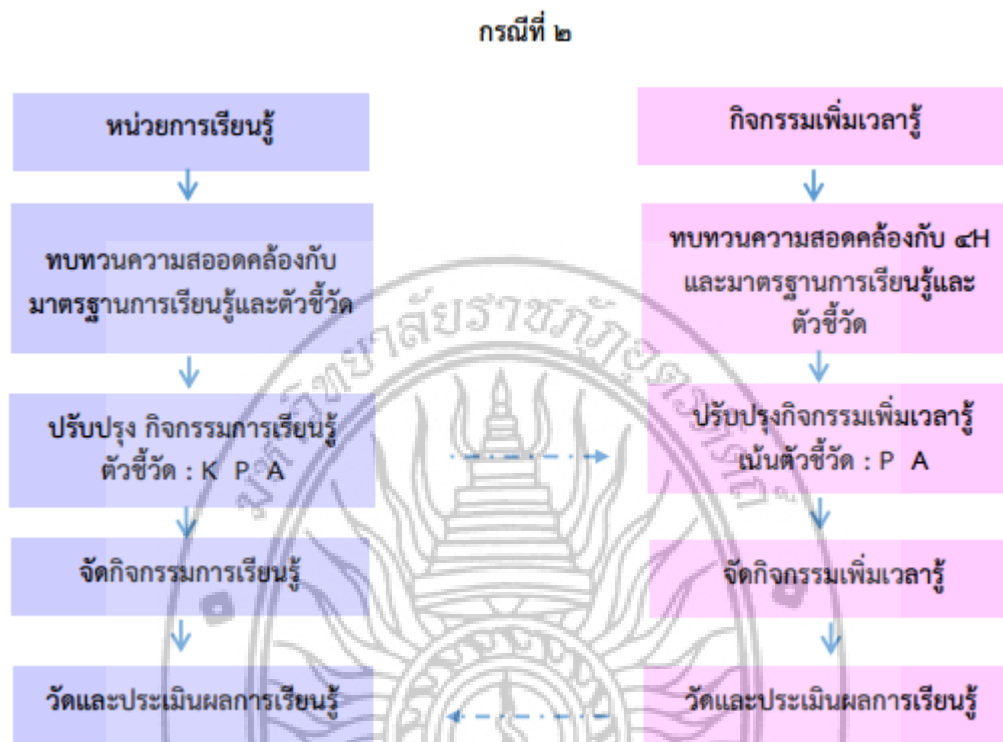
กรณีที่ 1 สถานศึกษาที่ยังไม่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1A เริ่มต้นจากการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รูปแบบที่ 1B เริ่มต้นจากศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษาไม่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.23

กรณีที่ 2 สำหรับสถานศึกษาที่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้อยู่แล้ว สามารถดำเนินการได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีที่สถานศึกษามีหน่วยการเรียนรู้และ
กิจกรรมเพิ่มเวลารู้
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.24

4. หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

การจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ มีรูปแบบการจัดกิจกรรม 2 ลักษณะ ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติ
ของวิชา ได้แก่ กิจกรรมบูรณาการและกิจกรรมเฉพาะเรื่อง โดยมีหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรม
7 ประการดังนี้

4.1 เชื่อมโยงตัวชี้วัด : สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

4.2 เน้นจัด 4H : เน้นการจัดกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย 4H ได้แก่ กิจกรรมพัฒนา
สมอง (Head) กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และกิจกรรม
พัฒนาสุขภาพ (Health)

4.3 ผู้เรียนเป็นสุข : เรียนรู้ด้วยความสุข โดยการใช้วิธีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
อย่างเหมาะสม ตอบสนองความสนใจความถนัดความต้องการ และความแตกต่างของผู้เรียน

4.4 สนุกการคิดขั้นสูง : เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ ค้นคว้า ถกแถลง
สร้างความคิดเชิงเหตุผล อภิปราย สรุปความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ
สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรม

4.5 มุ่งทำงานเป็นกลุ่ม : จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม
ทำงานอย่างเป็นระบบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี และเป็นผู้นำ
ผู้ตามที่ดี

4.6 กลุ่มลิ่งแหล่งเรียนรู้ : ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี
สารสนเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

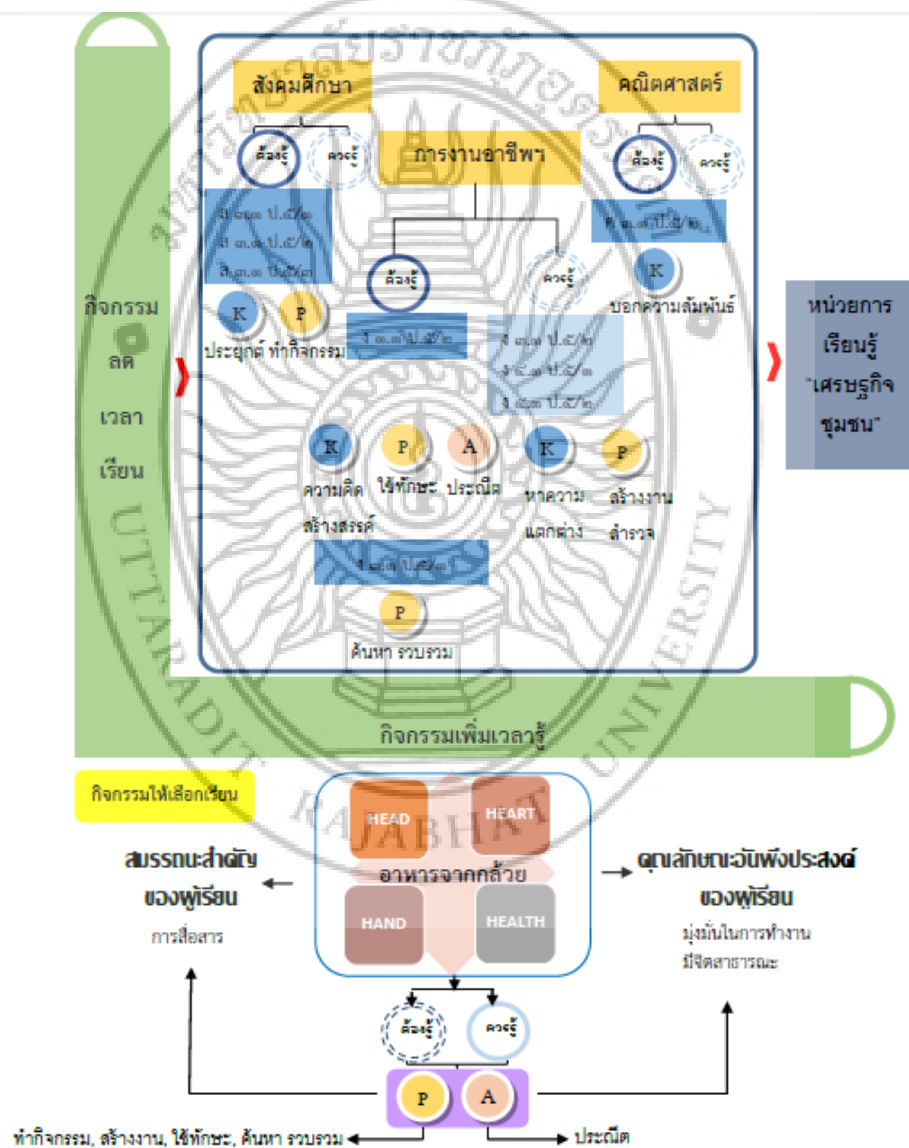
4.7 สู่การประเมิน P&A : ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)
โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เน้นการประเมินการปฏิบัติ (P: Performance Assessment)
และการประเมินคุณลักษณะ (A: Attribute Assessment) แสดงโดยสรุปดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 7 หลักการสำคัญของการจัดการกิจกรรมเพิ่มเวลา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.25

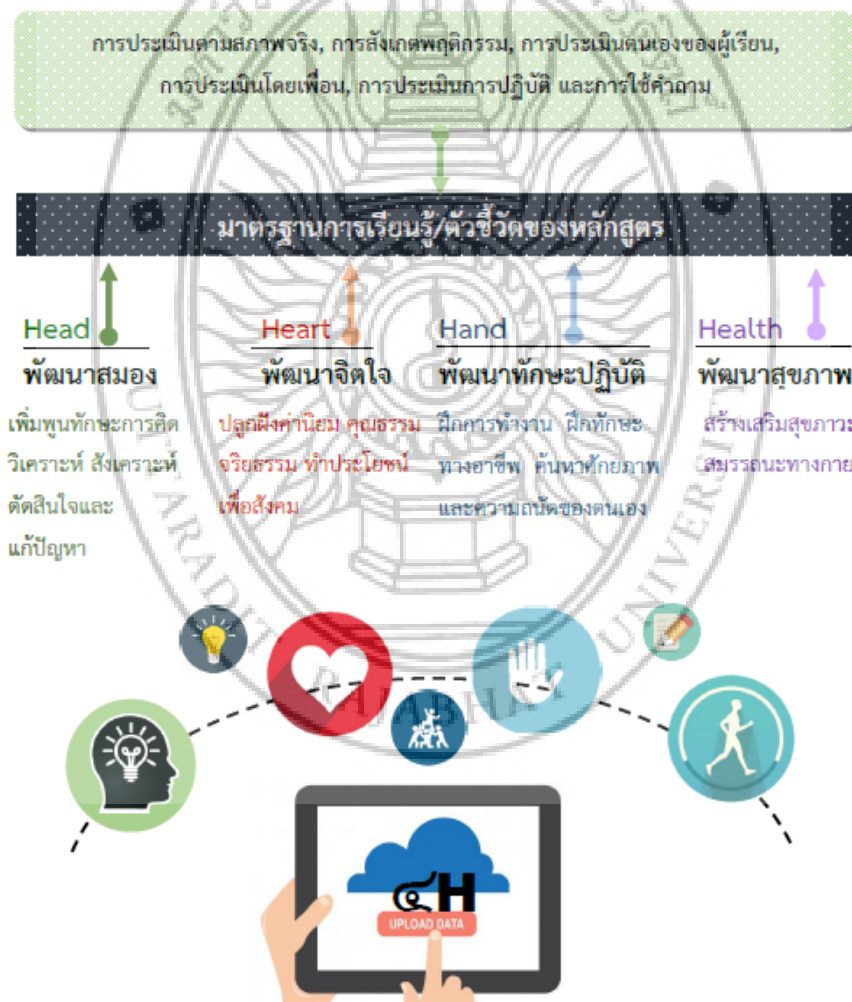
ทั้งนี้ได้แสดงตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ กรณีที่ 1 สถานศึกษาที่ยังไม่มีหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ คือ กิจกรรมเรื่องอาหารจากกล้วย โดยใช้ภาพ Info Graphic ในหน้า 67-68 นอกนั้นเป็นตัวอย่างกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ที่น่าสนใจที่สถานศึกษาสามารถนำไปพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบท ได้แก่ กระปุกออกสินสร้างสรรค์ สำนักความเป็นไทย และฝึกตบชวากับสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอเป็นภาพ Info Graphic ในหน้า 69-70 สำหรับตัวอย่างกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ที่มีรายละเอียดของกิจกรรมอยู่ในภาคผนวก

ภาพที่ 7 ตัวอย่างการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยใช้รูปแบบ 1A
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.27

การวัดผลและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

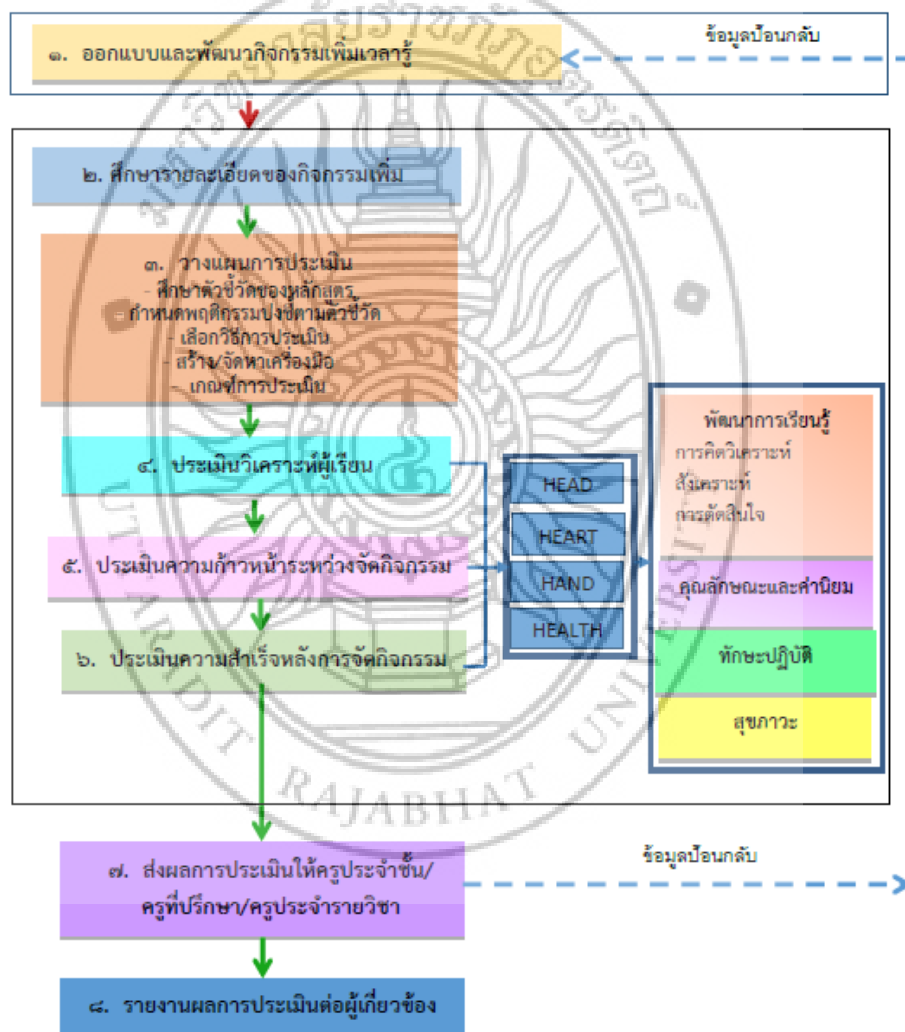
กิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ได้แก่ การพัฒนาสมอง (Head) การพัฒนาจิตใจ (Heart) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และการพัฒนาสุขภาพ (Health) โดยการออกแบบและสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดของหลักสูตร ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.33

1. กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ภาระงานของผู้สอนเมื่อออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ด้วยวิธีการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน (4H) โดยการเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของหลักสูตร ผู้สอนจะต้องวางแผนการประเมินผู้เรียนว่า มีการพัฒนาการด้านใดเกิดขึ้นบ้าง ระหว่างร่วมกิจกรรม และภายหลังการจัดกิจกรรมสิ้นสุดลง ผู้เรียนจะได้รับการประเมินเป็นระยะ ๆ ซึ่งภารกิจดังกล่าว มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 กระบวนการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.34

2. วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

กิจกรรมเพิ่มเวลารู้เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ได้แก่ การพัฒนาสมอง (Head) การพัฒนาจิตใจ (Heart) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) และการพัฒนาสุขภาพ (Health) โดยการออกแบบ และสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการใช้กระบวนการคิดให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนั้นการวัดและประเมินผลผู้เรียนผู้สอน สามารถใช้วิธีการประเมินดังนี้

2.1 การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนจึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น และกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงนี้

2.2 การสังเกตพฤติกรรมเป็นการเก็บข้อมูลจากการดูการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนโดยไม่ขัดจังหวะการทำงานหรือการคิดของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ตลอดเวลา แต่ควรมีกระบวนการและจุดประสงค์ที่ชัดเจนว่าต้องการประเมินอะไร โดยอาจใช้เครื่องมือ เช่น แบบมาตราประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ สมุดจดบันทึก เพื่อประเมินผู้เรียนตามตัวชี้วัด และควรสังเกตหลายครั้ง หลายสถานการณ์ และหลายช่วงเวลาเพื่อจัดความลำเอียง

2.3 การประเมินตนเองของผู้เรียน (Student Self - Assessment) การประเมินตนเองนับเป็นทั้งเครื่องมือประเมินและเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญว่าได้เรียนรู้อะไร เรียนรู้อย่างไร และผลงานที่ทำนั้นดีแล้วหรือยัง การประเมินตนเองจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.4 การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) เป็นเทคนิคการประเมินอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เข้าถึงคุณลักษณะของงานที่มีคุณภาพ เพราะการที่ผู้เรียนจะบอกได้ว่าชิ้นงานนั้นเป็นเช่นไร ผู้เรียนต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนว่าเขากำลังตรวจสอบอะไรในงานของเพื่อน ฉะนั้นผู้สอนต้องอธิบายผลที่คาดหวังให้ผู้เรียนทราบก่อนที่จะลงมือประเมิน การที่จะสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนเข้าใจการประเมินรูปแบบนี้ควรมีการฝึกผู้เรียน

2.5 การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติงานเพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาของผู้เรียน การประเมินลักษณะนี้ ผู้สอนต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ ภาระงาน (Tasks) หรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การทำโครงการ/โครงงาน การสำรวจ การนำเสนอ การสร้างแบบจำลอง การท่องปากเปล่า การสาธิต การทดลองวิทยาศาสตร์ การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร เป็นต้น และเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) การประเมินการปฏิบัติ จะช่วยตอบคำถามที่ทำให้เรารู้ว่า “ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้ดีเพียงใด” ดังนั้น เพื่อให้การประเมินการปฏิบัติในระดับ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้สอนต้องทำความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

2.5.1 สิ่งที่เราต้องการจะวัด (พิจารณาจากมาตรฐาน/ตัวชี้วัด หรือผลลัพธ์ที่เราต้องการ

2.5.2 การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการประเมินการปฏิบัติ

2.5.3 รูปแบบหรือวิธีการประเมินการปฏิบัติ

2.5.4 การสร้างเครื่องมือประเมินการปฏิบัติ

2.5.5 การกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน (Rubrics)

2.6 การใช้คำถาม (Questioning) คำถามเป็นวิธีหนึ่งในการกระตุ้น/ชี้แนะให้ผู้เรียนแสดงออกถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงเป็นเครื่องมือวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้นเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่ผู้สอนต้องเรียนรู้และนำไปใช้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งคำถามเพื่อพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นกลวิธีสำคัญที่ผู้สอนใช้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นเครื่องสะท้อนให้ผู้สอนสามารถช่วยเหลือผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ซึ่ง เบนจามิน บลูม (Benjamin S.Bloom) แบ่งระดับคำถามตามแนวกระบวนการคิดทางการเรียนรู้ Bloom's Taxonomy ด้าน Cognitive Domain ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

2.6.1 การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับความรู้ความจำ (Remembering) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียน สามารถตอบได้ว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้มีสาระอะไรบ้าง การที่ผู้เรียนสามารถตอบได้นั้น ได้มาจากการจดจำเป็นสำคัญ ดังนั้น คำถามที่ใช้มักเป็นคำถามถึงข้อมูล สาระ รายละเอียดของสิ่งที่เรียนรู้ ตัวอย่าง สมเด็จพระนเรศวร มีพระนามเดิมว่าอะไร

2.6.2 การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายความสัมพันธ์ และโครงสร้างของสิ่งที่เรียนและสามารถอธิบายสิ่งที่เรียนรู้นั้นได้ด้วยคำพูดของตนเอง ผู้เรียนที่มีความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หลังจากได้ความรู้ในเรื่องนั้นมาแล้ว จะสามารถแสดงออกได้หลายทาง เช่น ดีความ แปลความ เปรียบเทียบได้ บอกความแตกต่างได้ เป็นต้น ตัวอย่าง ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านนี้คืออะไร

2.6.3 การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการนำไปใช้ (Applying) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถนำพื้นฐานข้อมูล ความรู้ และความเข้าใจที่ได้เรียนรู้มาแต่เดิม ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นคำถามในระดับนี้ มักประกอบด้วยสถานการณ์ที่แปลกใหม่ที่ผู้เรียนจะต้องดึงความรู้ความเข้าใจ

534511248

URU :Thes1s 58551140106 thes1s / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

มาใช้ในการแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วง ตัวอย่าง นักเรียนมีวิธีประหยัดพลังงานในบ้านของนักเรียนอย่างไร

2.6.4 การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการวิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้การคิดที่ลึกซึ้ง เนื่องจากไม่สามารถหาคำตอบได้จากข้อมูลที่มีอยู่ได้โดยตรง ผู้เรียนต้องใช้ความคิดจากการแยกแยะข้อมูล และหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกแยะนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือ การเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียน สามารถจับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลหรือแรงจูงใจที่ทำให้ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ตัวอย่าง อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นไทยติดมือถือ

2.6.5 การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการประเมินค่า (Evaluating) หมายถึง การถามคำถามการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนต้องใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ พิจารณาคุณค่า เลือกรหรือไม่เลือก จัดลำดับ ให้รางวัล ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนจะต้องสามารถตั้งเกณฑ์ในการประเมิน หรือตัดสินคุณค่าต่าง ๆ ได้ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นได้อย่างมีหลักเกณฑ์ ตัวอย่าง นักเรียนเชื่อตามข่าวที่ส่งต่อกันมาในสื่อออนไลน์ดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.6.6 การถามคำถามเพื่อการเรียนรู้ในระดับการสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง การถามคำถามให้ผู้เรียนท้าทายความสามารถให้คิดค้นสิ่งใหม่ ที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น ตัวอย่าง กระดาษที่ใช้เพียงหน้าเดียวนำมาประดิษฐ์สิ่งใดได้บ้าง

2.6.7 การสนทนา เป็นการสื่อสาร 2 ทางอีกประเภทหนึ่ง ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน สามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ โดยทั่วไปมักใช้อย่างไม่เป็นทางการเพื่อติดตาม ตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใด เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนา วิธีการนี้อาจใช้เวลา แต่มีประโยชน์ต่อการค้นหา วินิจฉัยข้อปัญหา ตลอดจนเรื่องอื่น ๆ ที่อาจเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่น วิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เป็นต้น

3. การนำผลการประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ไปใช้

การออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ได้ออกแบบโดยเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดซึ่งมีทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อครูผู้สอนจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้และประเมินผลผู้เรียนแล้ว ผลการประเมินจะสะท้อนตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในกิจกรรมนั้น ๆ ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการผ่านตัวชี้วัดเหล่านั้นได้ นอกจากนี้ ถ้าผลการประเมินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ สะท้อนถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนสามารถนำผลการประเมินนั้นไปเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลดังกล่าวได้

534511248

URU :Thesisis 58551140106 thesisis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

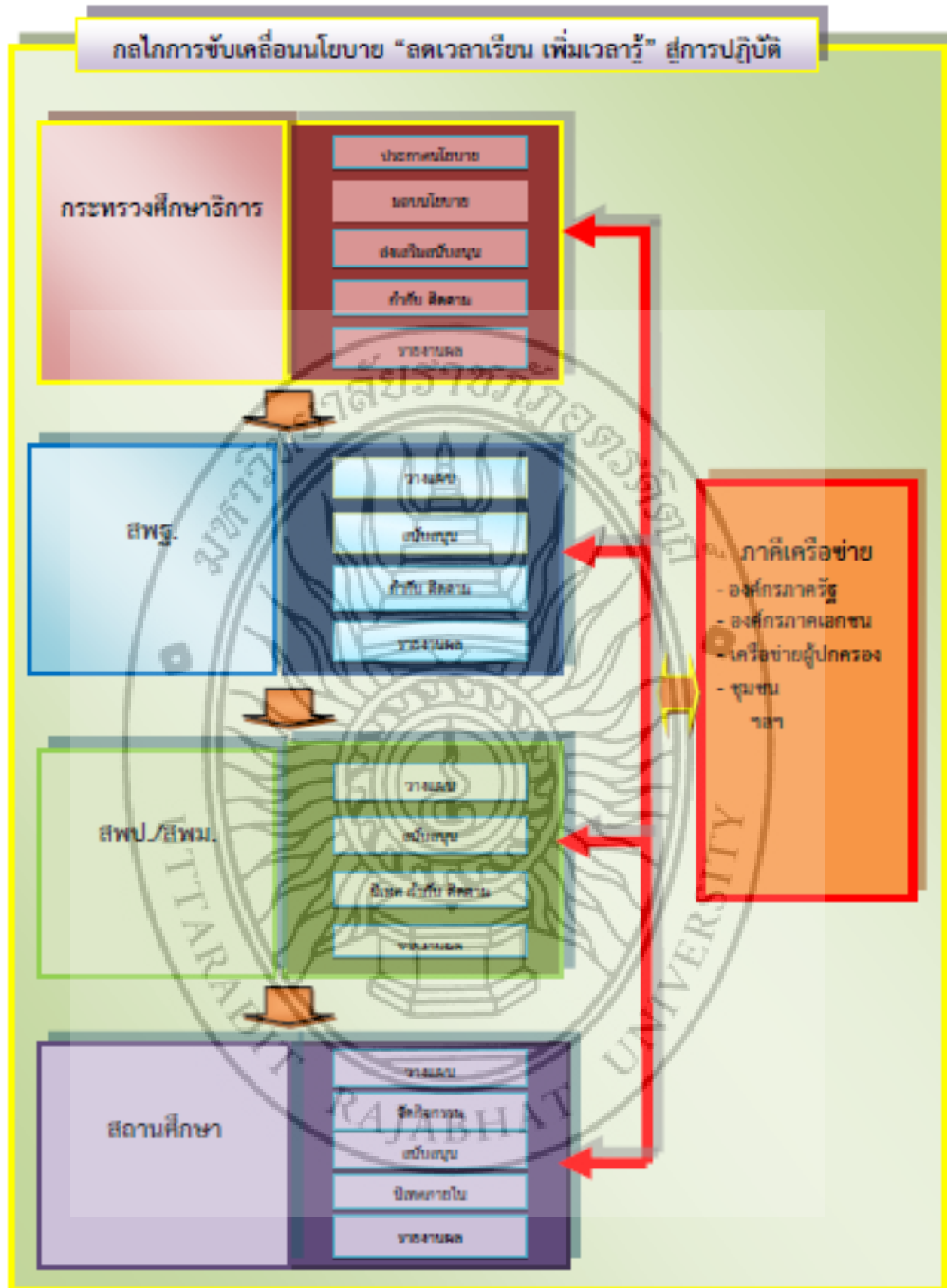
การขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4H มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และมีความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ การดำเนินงานตามนโยบายให้ประสบความสำเร็จ จึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน

1. กลไกการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบาย และมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือ สนับสนุนการดำเนินงาน เกิดเป็นกลไกการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกัน ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 กลไกการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558, น.39

534511248

TRU iThesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

2. การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ประกอบด้วย สำนัก/สถาบันต่าง ๆ ในสังกัดเป็นคณะกรรมการ และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการ บทบาทของแต่ละหน่วยงานและขั้นตอนการดำเนินงาน มีดังนี้

2.1 กระทรวงศึกษาธิการ

2.1.1 ประกาศนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามนโยบาย

2.1.2 ส่งเสริม สนับสนุนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยให้แนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

2.1.3 กำกับ ติดตาม และรายงานผลการขับเคลื่อนนโยบายอย่างต่อเนื่องต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

2.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 วางแผนกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.2.2 กำหนดหน่วยงานภายในสังกัดรับผิดชอบในด้านการสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม และรายงานผลโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่

2.2.2.1 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย โดยจัดทำคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ชุดเอกสารกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ประกอบการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา และระดับชั้นเรียน จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอผลงานการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ประสบผลสำเร็จ

2.2.2.2 ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จัดอบรมทีม Core Smart Trainer และ Smart Trainer จัดทำระบบรายงานออนไลน์ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ให้กับทีม Smart Trainer พร้อมทั้งคู่มือการนิเทศ ติดตามและรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และจัดทำเอกสารแนวทางการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H

2.2.2.3 สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จัดทำคู่มือการใช้คลังเมนู กิจกรรมสนับสนุนลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ขององค์กรและหน่วยงานภายนอก และทำการวิจัย เรื่อง การศึกษายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

2.2.2.4 สำนักทดสอบทางการศึกษา จัดทำเครื่องมือประเมินผลการพัฒนาผู้เรียนและสรุปรายงานผลการขับเคลื่อนนโยบาย

2.2.2.5 สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามการนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ไปปฏิบัติในทุกเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในโครงการ

2.2.2.6 สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการเรียนการสอน จัดทำเว็บไซต์กลางในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลในการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.2.2.7 สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เผยแพร่การอบรมผ่านระบบ TEPE ออนไลน์

2.2.2.8 สำนักอำนวยการ ประชาสัมพันธ์โครงการและกิจกรรมของโครงการผ่านสื่อต่าง ๆ

2.2.2.9 สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดูแลด้านงบประมาณของโครงการ

2.2.2.10 สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดจัดฐานกิจกรรมการเรียนรู้ 4H

2.2.2.11 สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในสังกัดจัดฐานกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.2.12 สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาจัดฐานกิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health)

2.2.2.13 สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในโครงการ

2.2.2.14 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ผ่านระบบ DLTV และ DLIT

2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.3.1 วางแผน กำหนดแนวทางขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในระดับเขตพื้นที่ จัดทำมาตรการในการส่งเสริม สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบาย (Core Smart Trainer)

2.3.2 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ได้แก่

2.3.2.1 คณะทำงาน ติดตาม ตรวจสอบและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา (ก.ต.ป.น.) มีผู้อำนวยการกลุ่ม ประธานเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคณะทำงานขับเคลื่อนนโยบายในระดับเขตพื้นที่

2.3.2.2 กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีหน้าที่นิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.3.2.3 กลุ่มอำนวยการ มีหน้าที่ประสานความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.3.2.4 กลุ่มนโยบายและแผน มีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.3.2.5 กลุ่มส่งเสริมการศึกษา มีหน้าที่ประสานความร่วมมือ สนับสนุน แหล่งเรียนรู้

2.3.2.6 กลุ่มบริหารงานบุคคล มีหน้าที่พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการจัด กิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.3.3 สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการเข้ามา ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการ

2.3.4 ประชุมชี้แจง สร้างความตระหนัก ความเข้าใจในแนวปฏิบัติให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3.5 นิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในการดำเนินงาน โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.3.6 ส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องพัฒนานวัตกรรมเพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.3.7 รายงานผลการปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ความก้าวหน้า อุปสรรคและความสำเร็จ

2.3.8 เผยแพร่ผลการดำเนินงาน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา การประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

2.4 สถานศึกษา

2.4.1 ศึกษาวิเคราะห์นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.4.2 แต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง

2.4.3 ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจการดำเนินงานให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2.4.4 กำหนดภาพความสำเร็จของการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2.4.5 วิเคราะห์และปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ และบริบทของสถานศึกษา

2.4.6 จัดทำสารสนเทศตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2.4.7 จัดเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

534511248

เพิ่มเวลารู้

2.4.8 สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการเข้ามาให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.4.9 ออกแบบกระบวนการนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงาน

2.4.10 ออกแบบกระบวนการสะท้อนผลการดำเนินงานและรายงานผล

อย่างต่อเนื่อง

2.4.11 เผยแพร่ผลการดำเนินงาน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

สถานศึกษา คือ หน่วยงานระดับปฏิบัติตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ บุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้บริหาร

1.1 เป็นผู้นำการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ระดับโรงเรียน สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ อำนวยความสะดวก และให้คำแนะนำในการดำเนินการจัดกิจกรรม

1.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนานวัตกรรมการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

1.3 ประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่าง ๆ และ

ความร่วมมือจากชุมชน

1.4 นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

1.5 จัดประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR)

และนำผลไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

2. ครูผู้สอน

2.1 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการ จำแนกเป็นระดับชั้นเรียนและรายบุคคล

2.2 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาที่รับผิดชอบและออกแบบกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

2.3 จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจผู้เรียน จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.4 ประเมินและสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.5 ประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำผลมาพัฒนาการจัดกิจกรรม

534511248

3. ผู้เรียน

3.1 สำรวจความสนใจ ความต้องการ และศักยภาพของตนเองเพื่อวางแผนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

3.2 เข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ตามตารางเรียน และวิธีการเรียนรู้ที่กำหนดอย่าง กระตือรือร้น และสนองตอบต่อกิจกรรมเต็มตามศักยภาพและขีดความสามารถของตนเอง

3.3 ร่วมนำเสนอผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างภาคภูมิใจ

4. ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

4.2 ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

4.3 ประเมินความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

4.4 ร่วมชื่นชมผลงานของผู้เรียนและสถานศึกษา

3. สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์กรต่าง ๆ ได้จัดทำเว็บไซต์ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ดังนี้

1. <http://mcmk.obec.go.th>

ภาพที่ 11 เว็บไซต์กลางการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูล จัดทำโดยสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

2. <http://moderateclass.innoobec.com/moderate.php>

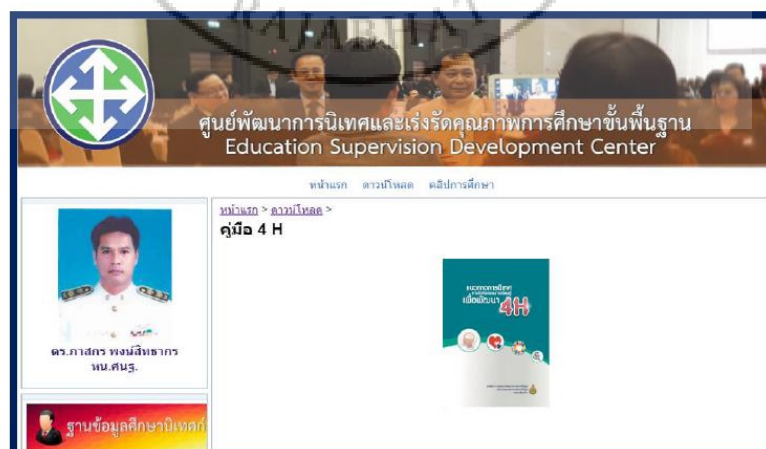
คลังเมนูกิจกรรมสนับสนุนลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ขององค์กรและหน่วยงานภายนอก เพื่อให้ครูได้นำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา จัดทำโดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

ลำดับที่	รหัสกิจกรรม	ชื่อกิจกรรม	กระทรวง	กรม	กอง/ส่วน/ก	เข้าชม
1	1	Happy Healthy Meas	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	1087
2	2	สขใจใส	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	776
3	3	โรงเรียน	กรมส่งเสริมการค้า	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	ศูนย์พัฒนาฯ เขต 1	648
4	4	แสดงพลัง สดุดีวีร	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	409
5	5	ศูนย์ฯ โรงเรียนการ	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	284
6	7	สมใจโรงเรียน	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	337
7	10	Buddy สดุดี	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	189
8	11	จากสวนใจของพี่	กระทรวงสาธารณสุข	กรมอนามัย	สำนักโภชนาการ	462

ภาพที่ 12 คลังเมนูกิจกรรมสนับสนุนลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ขององค์กรและหน่วยงานภายนอก

3. <http://www.esdc.go.th/home/dawnhold/4h>

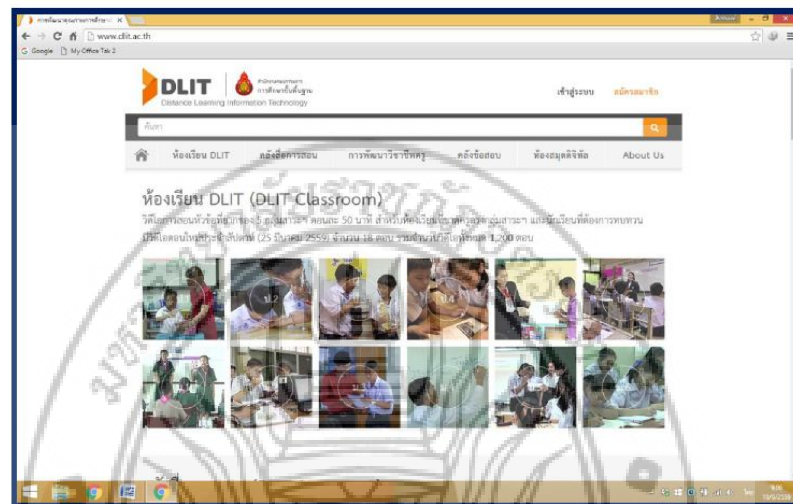
ระบบการนิเทศติดตามและรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำหรับ Core Smart Trainer และโรงเรียนในโครงการ จัดทำโดย [ENREF_19](#) ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 13 ระบบการนิเทศติดตามและรายงานผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

4. <http://www.dlit.ac.th/>

คลังวิดีโอและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ครูสามารถ Download ไปศึกษาได้ จัดทำโดย ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล

ภาพที่ 14 คลังวิดีโอและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ที่ครูสามารถ Download ไปศึกษาได้

5. www.thaiteachers.tv

แหล่งรวมวิดีโอและสื่อการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาครู จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ภาพที่ 15 แหล่งรวมวิดีโอและสื่อการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

6. http://hp.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=486

แนวทางการดำเนินงานนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ด้านสุขภาพ จัดทำโดย
สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ 16 แนวทางการดำเนินงานนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ด้านสุขภาพ

สรุป การดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ

ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลที่ใช้เป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูต้องใช้
ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการ
คิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการปรับตัวมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น มีความรู้
ความสามารถตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และที่สำคัญต้องพัฒนาผู้เรียน
ให้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง

2. ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ จำแนกออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปี 2558 มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 4,100
โรงเรียน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3,831 โรงเรียน
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 161 โรงเรียน และกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น จำนวน 108 โรงเรียน กิจกรรมเพิ่มเวลารู้ ในระยะแรกเน้น 4 หมวด คือ
หมวดที่ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมบังคับตามหลักสูตร) หมวดที่ 2 สร้างเสริมสมรรถนะ
และการเรียนรู้ หมวดที่ 3 สร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม และหมวดที่ 4 สร้างเสริมทักษะ

การทำงาน การดำรงชีพและทักษะชีวิต ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมการพัฒนาเป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมและมีความสุขกับกิจกรรม ต่อมาได้มีการปรับเป้าหมายของกิจกรรมจาก 4 หมวด เป็นการพัฒนา 4H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง), Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ), Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ 4 ของการจัดการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา ทศศึกษา และพลศึกษา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้า ถกแถลง สร้างความคิดเชิงเหตุผล และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การประเมินผลเป็นการประเมินความสุขและความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ผลจากการติดตามของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะที่ 1 พบว่า ผู้เรียนมีคุณภาพ 4H โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้เรียนมีความตื่นตัวในการร่วมกิจกรรม มีความสุขที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด กล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ส่วนราชการ และเอกชน แต่กิจกรรมส่วนใหญ่เป็น Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) ส่วน Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง) และ Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ) ไม่เข้มข้นเท่าที่ควร และยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับเป้าหมายของนโยบาย

2.2 ในระยะที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการเพิ่มอีกจำนวน 17,317 โรงเรียน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15,897 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 504 โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 479 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน รวม 2 ระยะ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 21,417 โรงเรียน ในระยะนี้ เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายการพัฒนา 4H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง), Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ), Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ) และเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยใช้ขั้นพัฒนาการของ Bloom Taxonomy (Krathwohl, 2002, p.245) เป็นหลักในการจัดกิจกรรมและเน้นให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง ผลจากการลงพื้นที่ของผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการและผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษามีความกังวลว่าการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลาที่แยกส่วนกับหลักสูตร อาจทำให้เรียนไม่ครบตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนด และกิจกรรมที่ผู้เรียนเข้าร่วมนอกจากจะมีความสุขกับการเรียนรู้แล้วควรจะได้รับประโยชน์ทั้งในด้านการดำรงชีวิตและการศึกษาต่อด้วย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้อื่นเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

และยังคงเน้นเป้าหมายการพัฒนา 4H ทั้งนี้ให้ความสำคัญทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเพิ่มเวลารู้ โดยมุ่งเน้นลดเวลาเรียนในลักษณะการรับการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบรรยาย สาธิตเพิ่มเวลาและโอกาสในการสร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติ มีความสุขกับการเรียนรู้ ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนมาเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างหลากหลายตามสภาพจริง และเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จากการทำเนิงานที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงปรับการบริหารจัดการหลักสูตรและแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

3. ด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ความรู้สึกรู้สึกหรือทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ประกอบด้วย การเตรียมการในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ความต่อเนื่องของกิจกรรม การออกแบบกิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรม สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดกิจกรรม งบประมาณสนับสนุน อาคารและสถานที่ ประกอบการจัดกิจกรรม การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนทำให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ได้รับความรู้สึกว่ามี การตอบสนองตามความต้องการ หรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทุกคน โดยเฉพาะผู้นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ และผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบาย เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

บริบทของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ลำดับที่ 36 ประกอบด้วยท้องที่จังหวัด เชียงรายและพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย กระทรวงศึกษาธิการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ.2553 ลงวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2553 ดังนี้ 1. กลุ่มอำนวยการ 2. กลุ่มบริหารงานบุคคล 3. กลุ่มนโยบายและแผน 4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 5. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

การจัดการศึกษา 6. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ และ 7. หน่วยตรวจสอบภายในที่จัดตั้งขึ้น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 ลงวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2553

สถานที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตั้งอยู่เลขที่ 1115/23 ถนนไกรสรสิทธิ์ ต.เวียง อ.เมืองเชียงราย จ.เชียงราย 57000 โทรศัพท์ 0-5360-1451 และ 0-5371-2815

เขตพื้นที่บริการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีเขตพื้นที่บริการในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 2 จังหวัด ได้แก่

ตารางที่ 1 แสดงเขตพื้นที่บริการในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล นคร/ เมือง	ตำบล	อบจ.	อบต.
เชียงราย	11,687.369	18	124	1,795	1	28	1	114
พะเยา	6,335	9	68	818	2	22	1	47
รวม	18,013.369	27	192	192	3	50	2	161

ประชากรในเขตพื้นที่บริการ

ตารางที่ 2 แสดงประชากรในเขตพื้นที่บริการ

จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
เชียงราย	589,890	608,328	1,198,218	464,101
พะเยา	238,358	247,946	486,304	170,895
รวม	828,248	856,274	1,684,522	634,996

สถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา
 ชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 59 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน
 41 แห่ง พื้นที่จังหวัดพะเยา 18 แห่ง บริหารจัดการศึกษากำหนดเป็นกลุ่มโรงเรียน ตามระเบียบ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 36 พ.ศ.2554 ลงวันที่ 10 มีนาคม 2554 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงสถานศึกษาในสังกัด

จังหวัด	อำเภอ	กลุ่มย่อยที่		สถานศึกษา
เชียงราย	1. เมือง	1	11	1. โรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์
				2. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม
				3. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ เชียงราย
	2. เวียงชัย	2	11	4. โรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม
				5. โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เชียงราย
				6. โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม
				7. โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม
				8. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2
				9. โรงเรียนเวียงชัยวิทยาคม
				10. โรงเรียนห้วยสักวิทยาคม
				11. โรงเรียนดอนชัยวิทยาคม
3. เวียงเชียงรุ้ง	3	11	1. โรงเรียนแม่ลาววิทยาคม	
			2. โรงเรียนเวียงป่าเป้าวิทยาคม	
			3. โรงเรียนพานพิทยาคม	
			4. โรงเรียนนครวิทยาคม	
			5. โรงเรียนป่าแดดวิทยาคม	
			6. โรงเรียนนาวิวิทยาคม	
			7. โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	กลุ่มย่อยที่	สถานศึกษา
			8. โรงเรียนพานพิเศษพิทยา
			9. โรงเรียนแม่สรวยวิทยาคม
			10. โรงเรียนดอยงามวิทยาคม
			11. โรงเรียนแม่้ออวิทยาคม
	1. แม่จัน	3 8	1. โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม
	2. แม่สาย		2. โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม
	3. เชียงแสน		3. โรงเรียนแม่จันวิทยาคม
	4. แม่ฟ้าหลวง		4. โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์
	5. ดอยหลวง		5. โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม
			6. โรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก
			7. โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม
			8. โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม
	1. เทิง	4 11	1. โรงเรียนเทิงวิทยาคม
	2. เชียงของ		2. โรงเรียนเชียงของวิทยาคม
	3. เวียงแก่น		3. โรงเรียนปล้องวิทยาคม
	4. พญาเม็งราย		4. โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม
	5. ขุนตาล		5. โรงเรียนแม่ตำตาดควันวิทยาคม
			6. โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
			7. โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
			8. โรงเรียนไม้ยาวิทยาคม
			9. โรงเรียนยางฮอมวิทยาคม
			10. โรงเรียนบุญเรืองวิทยาคม
			11. โรงเรียนพญาเม็งราย
พะเยา	1. เมือง	5 9	1. โรงเรียนพะเยาพิทยาคม
	2. แม่ใจ		2. โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม
	3. ดอกคำใต้		3. โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม
	4. ภูพานยาว		4. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จังหวัด	อำเภอ	กลุ่มย่อยที่	สถานศึกษา
			พระศรีนครินทร์ พะเยา
			5. โรงเรียนพากแก้ววิทยาคม
			6. โรงเรียนพะเยาประสาธน์วิทย์
			7. โรงเรียนจำเมืองวิทยาคม
			8. โรงเรียนถ้ำปินวิทยาคม
			9. โรงเรียนดงเจนวิทยาคม
	1. จุน	6	9
	2. เชียงคำ		1. โรงเรียนจุนวิทยาคม
	3. เชียงม่วน		2. โรงเรียนปงพัฒนาวิทยาคม
	4. ภูซาง		3. โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม
	5. ปง		4. โรงเรียนภูซางวิทยาคม
			5. โรงเรียนพญาลอวิทยาคม
			6. โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม
			7. โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม
			8. โรงเรียนขุนควรวินวิทยาคม
			9. โรงเรียนปงรัชดาภิเษก
รวม	27	6	59

กล่าวโดยสรุปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามปรัชญา เพื่อให้สถานศึกษาดีเด่นในทุก ๆ ด้าน เป็นเลิศทางวิชาการ ผู้บริหารและครูสู่มืออาชีพ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษา และพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย สร้างความรู้คู่คุณธรรมให้แก่นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนทรี ศรีสังวาลย์ (2546, น.56) ได้ศึกษาสภาพการบริหารและแนวทางการพัฒนากิจการนักเรียนในด้านกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมชุมนุมตามทัศนะของครูและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการวางแผนโรงเรียนกำหนดแนวทางการดำเนินงานจากหลักสูตรและคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านดนตรี กีฬาและศิลปะ สำหรับข้อเสนอแนะเห็นว่าควรให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและมีการสำรวจความต้องการของนักเรียน กำหนดปฏิทินปฏิบัติกิจกรรม จัดหางบประมาณสนับสนุนและจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านการดำเนินงานตามแผนนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง มีวัสดุอุปกรณ์และสถานที่เพียงพอ สำหรับข้อเสนอแนะ ควรให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการและให้มีการจัดกีฬาให้ครูอบรมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ประชุมคณะครูเพื่อหาทางแก้ปัญหา ด้านการตรวจสอบ ประเมินผล ใช้ข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินการของครู มีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงทุกครั้งที่จัดกิจกรรม และสิ้นปีการศึกษาแจ้งผลการวัดผลประเมินผลให้นักเรียนทราบ สำหรับข้อเสนอแนะ ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผล ด้านการปรับปรุงพัฒนา มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน สำหรับข้อเสนอแนะเห็นว่า ควรนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรม ควรประชุมคณะครูและผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ

ดาริน สุทธิสอาด (2547, น.72) ได้ศึกษาปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มี 3 ด้าน คือ 1. ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีส่วนร่วม ขาดการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแนะแนว กิจกรรมไม่หลากหลาย 2. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ขาดแหล่งเรียนรู้ และครูได้รับการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถน้อย และไม่ต่อเนื่อง 3. ด้านการประเมินผลและรายงาน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน ไม่นำผลการประเมินไปใช้พัฒนาบุคลากรด้านการประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริงไม่ต่อเนื่อง

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ประเสริฐ เทียบกลาง (2547, น.85) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามทัศนะของผู้บริหาร ครูกิจกรรม และครู-อาจารย์ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามทัศนะของผู้บริหาร ครูกิจกรรม และครู-อาจารย์ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยทัศนะต่อสภาพการปฏิบัติมากกว่าครูกิจกรรม และครู-อาจารย์ ส่วนในรายด้าน ผู้บริหารและครู-อาจารย์ มีค่าเฉลี่ยทัศนะต่อการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหารมีทัศนะต่อสภาพการปฏิบัติมากกว่าครู-อาจารย์ สำหรับผู้บริหารกับครูกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยทัศนะต่อสภาพการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยทัศนะต่อสภาพการปฏิบัติมากกว่าครูกิจกรรมในด้านการสนับสนุน การจัดการกิจกรรม ด้านการประสานงานการจัดการกิจกรรม และด้านการควบคุมการจัดการกิจกรรม ส่วนด้านการวางแผนการจัดการกิจกรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครูกิจกรรมและครู-อาจารย์ มีค่าเฉลี่ยทัศนะต่อสภาพการปฏิบัติการบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำตัน วิชัยคำจร (2548, น.94) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาเอกชนชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรีเขต 2 ในสถานศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ โดยศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากกว่าครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากกว่าครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนน้อยกว่า

ฤกษ์ คำสุวรรณ (2550, น.73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ ด้านการนิเทศและติดตาม ด้านการส่งเสริมสนับสนุน

ด้านการประเมินและรายงาน ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินรายงาน ด้านการนิเทศและติดตาม ด้านส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้าย ทั้งนี้เพราะว่าการประเมินและรายงานเป็นการตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานและปฏิบัติงาน ผลการประเมินจะนำไปใช้ในการปรับปรุงบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการประเมินและรายงานและมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ด้านการนิเทศและติดตามนั้น ยังขาดความเป็นระบบและขาดการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

อึ้งรัง ชื่นนิรันดร์ (2550, น.103) ได้ศึกษาการดำเนินการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ปัญหาการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีปัญหามากที่สุด คือ ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์จัดระบบการนิเทศ รองลงมา คือ ชั้นดำเนินการนิเทศ ชั้นติดตามประสานงานเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศ ชั้นจัดระบบนิเทศ และชั้นประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ การพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เคยอยู่ต่างสถานศึกษาต่างอำเภอ ที่อยู่เขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน ยังมีไม่พอเพียง

บุญส่ง สมมิตร (2550, น.91) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางขึ้นไปทุกรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมบูรณาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้สึกสนุกสนานกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กำหนดให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา โดยคำนึงถึงความปลอดภัย

โกวิทย์ กิ่งก้าน (2551, น.76) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริม

ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

ธีระศักดิ์ เจริญศรี (2551, น.93) ได้ศึกษาความคาดหวังของโรงเรียนในด้านการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่คาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง 4 งาน คือ งานวิชาการ ได้แก่ การร่วมในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียนในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน การประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน งานกิจการนักเรียน ได้แก่ การสนับสนุนในการดูแลสภาพนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัยและจิตสำนึกด้านประชาธิปไตย งานธุรการและการเงิน ได้แก่ การเสนอแนวทางการใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นและการยอมรับซึ่งกันและกัน การจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาโรงเรียน ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนคาดหวังเช่นนั้น เพราะความสนใจในกิจการของโรงเรียน ความเสียสละ การยอมรับนับถือและการมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนที่โรงเรียนคาดหวังให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับน้อย 2 งาน คือ งานบุคลากร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานและร่วมเป็นกรรมการพิจารณาส่งบุคลากรไปศึกษาอบรม ดูงาน งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การมีส่วนร่วมวางแผนผังอาคารสถานที่และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนคาดหวังเช่นนั้น เพราะความสนใจในกิจการของโรงเรียน ความรู้ความสามารถ การมีเวลา

ศิริ จันทะพล (2551, น.76) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ด้านการเตรียมการนิเทศ ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรนำเอานโยบายสำนักงานเขตพื้นที่ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาเป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศ ควรเขียนเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ผู้บริหารและคณะครูต้องดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรประเมินตามสภาพจริงและให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ด้านการปรับปรุงและแก้ไขวิธีการนิเทศ ควรร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ว่าเรื่องใดด้อยและเรื่องใดมีปัญหา แล้วร่วมมือกันหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

เสรี ใจเอื้อ (2551, น.86) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ

ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

กุลชญา วงษ์เพ็ญ (2552, น.92) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้านการพัฒนาตนเอง การพัฒนาการทำงาน และการดำเนินชีวิต และการพัฒนาด้านการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีสถานภาพต่างกัน โดยจำแนกเพศ ระดับชั้นเรียน โปรแกรมการเรียน คณะแผนก วิทยาลัย ระดับการศึกษาของบิดา มารดา อาชีพของบิดา มารดา และรายได้ของครอบครัว โดยมีความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนกล้ายอมรับความเป็นจริง นักเรียนสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ด้วยตัวเอง นักเรียนแสวงหาประสบการณ์ใหม่ นักเรียนกล้าทักท้วงในสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นักเรียนมีความสามารถในการเสนอตัวเข้าแข่งขันหรือทำงานที่ท้าทาย นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสิ่งใหม่ ๆ ในการทำงานกิจกรรมเสมอ นักเรียนมีความคิดที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหา นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ตรงตามกำหนดเวลา นักเรียนคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี

วรสิทธิ์ วรธนพงษ์ (2552, น.79) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสภาพปัญหาที่สถานศึกษามีรายงานผลการนิเทศ ติดตามผลการปฏิบัติงานมีระดับปัญหาสูงสุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามที่สถานศึกษากำหนดและมีรายงานประจำปี ส่วนระดับปัญหาลำดับต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแผนการปฏิบัติงาน/ปฏิทิน ซึ่งกำหนดบุคคลรับผิดชอบอย่างชัดเจน แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ จัดทำแผนการนิเทศการเรียนการสอน กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการนิเทศการเรียนการสอน โดยอิงจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งคณะกรรมการจากครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ นำข้อมูลจากเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศเดิมมาปรับปรุงพัฒนาให้มีความชัดเจน และครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ

สุพิชญ์ ประจัญยุทธ (2552, น.86) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่จะต้องมีการดำเนินการตามหลักสูตร โดยที่หลักสูตรนั้นได้มีการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้อย่างละเอียด ผู้บริหารและครูจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ด้วย เพราะว่ามีผลต่อการจบหลักสูตรของนักเรียนด้วย จึงเป็นสาเหตุทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และดำเนินกิจกรรมตามความถนัดและ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ความสนใจของนักเรียน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจะต้องเปิดกิจกรรมนั้นตามความสนใจและความต้องการของนักเรียนโดยทางโรงเรียนนั้น จะต้องมีการสำรวจความสนใจและความต้องการของนักเรียนว่าต้องการและสนใจกิจกรรมใดบ้าง ทางโรงเรียนจึงเปิดกิจกรรมนั้น ทำให้ในการจัดกิจกรรมนั้นจัดได้ดี เพราะฉะนั้นนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการของตนเองด้วย

ทองสา ยงเพชร (2553, น.76) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า ด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้านรายงานผล และด้านการบริหารงบประมาณ ส่วนด้านการวินิจฉัยสั่งการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านการวางแผนจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า การจัดให้มีแหล่งข้อมูลของโรงเรียนไว้เป็นระบบเพื่อใช้ในการวางแผน การจัดให้มีการใช้ข้อมูลประกอบในการวางแผน การให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนของโรงเรียนการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานไว้อย่างชัดเจน การจัดให้มีการประสานแผนงานให้สอดคล้องกับทุกระดับ การกำหนดแผนงานหรือโครงการให้มีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม การกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ของงานในแผนงานให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การชี้แจงแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ และการจัดให้มีปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและตรวจสอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุวิทย์ คำดวง (2554, น.69) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาระบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนมิตรภาพ 6 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า การพัฒนาระบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศเมื่อพัฒนาครบ 2 วงรอบแล้ว ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน สามารถพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนได้ โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่พัฒนาปรับปรุงมาใช้ในเทศภายในโรงเรียน ทำให้เกิดการพัฒนารายอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้นตามลำดับ

กฤษขจร ศรีถาวร (2555, น.72) ได้ศึกษาวิจัย การบริหารการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหารมีการปฏิบัติการนิเทศภายในโดยรวมรายด้านและรายชื่อ อยู่ในระดับมาก

เคียงขวัญ ดงภักดี และ ฉลอง พันธุ์จันทร์ (2556, น.105) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมแนวคิดการวิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือ วิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการนำตนเองในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / revv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการประเมินในรายแผน การเรียนรู้มีระดับมากถึงมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.45-4.68 และผลการประเมินโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 การมีผลวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการออกแบบ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ช่วยกระตุ้นคุณลักษณะการนำตนเองและการใช้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณเกิดการรับความรู้ทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม ในลักษณะการเชื่อมโยงอย่าง บูรณาการให้เกิดองค์ความรู้แก่ผู้เรียนอย่างเข้าใจ

ณัฐวุฒิ ประเสริฐศรี (2556, น.76) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า จากสภาพ ปัจจุบันนำมาสร้างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มีความเหมาะสมและมีความ เป็นไปได้ ทั้ง 4 ขั้นตอน 1. การวางแผน ได้แก่ ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำแผนการจัด กิจกรรม กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดรูปแบบการจัด กลุ่มผู้เรียน กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล 2. การปฏิบัติ ได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการกลุ่มผู้เรียนเป็นดำเนินการ และจัดกิจกรรม ตามความถนัดสนใจของผู้เรียน 3. การตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่ มีการตรวจสอบติดตามผล กิจกรรม มีการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการประเมินเวลาการเข้าร่วมและมีการ ประเมินความพึงพอใจ 4. การปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ รายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้เรียน รายงานผลกิจกรรมต่อผู้บริหารโรงเรียน นำมาเป็นแบบอย่างอัตลักษณ์ และมีสถานการณ์การแข่งขัน

นัยเนตร มุลเพย (2556, น.85) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริม ทักษะวิชาชีพของนักศึกษาคหกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ผลการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริม ทักษะวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดความรู้ เรื่อง การเขียนประวัติส่วนตัว การเขียนใบสมัครงาน และการสัมภาษณ์งาน และวัดทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้าน คือ การอ่าน การเขียน การพูด และ การฟัง ก่อนทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรม โดยใช้เกณฑ์ประเมินแบบรูบริคส์ พบว่า ผู้เข้าร่วม กิจกรรมมีคะแนนผลการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มขึ้นทุกคนและผ่านเกณฑ์ประเมินค่าที่ตั้งไว้

ประกาศิทธิ์ ขุนน้อย (2556, น.84) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนา การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีปัญหาอยู่ไม่น้อย ผู้บริหารโรงเรียนที่มี ขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่แตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูควรมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

เห็นความสำคัญของการจัดทำแผน มีแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ควรประเมินผลการเรียนรู้ ด้านทักษะความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน มีบทบาทในการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จันทร์ กำภัสสร (2557, น.69) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 พบว่า สภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะแนว ทำสูงสุด คือ การสำรวจข้อมูลปัญหาความต้องการ ความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน รายบุคคล กิจกรรมนักเรียน ทำสูงสุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ กำหนดหลักฐานแสดงถึงความสำเร็จตามตัวชี้วัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทำสูงสุด คือ การสรุปผลข้อมูลปัญหาความต้องการ ความสนใจ และธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ วิเคราะห์และแปลความหมายผลการดำเนินกิจกรรม ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

พฤตญา เลิศมานพ และ นันทรัตน์ เจริญกุล (2557, น.87) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ดังนั้นแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านกิจกรรมแนะแนว ควรกำหนดชั่วโมงและห้องแนะแนวให้ชัดเจน จัดอบรมสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามา มี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมนักเรียน ควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียน ความพร้อมของโรงเรียน ในส่วนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ควรจัดอบรม สัมมนาครูผู้สอน ส่งเสริม ให้ครู นักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ในระดับต่าง ๆ ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทย กิจกรรมที่ปลูกฝังลักษณะนิสัยของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ รักการ ช่วยเหลืองานส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลทั่วไป จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียนมากขึ้น

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ปัทมา สายพร้อมญาติ และ สุวรรณ โขติสุกานต์ (2558, น.45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1. ระดับการปฏิบัติพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการจัดการด้านการเรียนการสอน 2. ระดับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และ 3. เปรียบเทียบพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกัน พบว่า สถานศึกษาขนาดกลางมีการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

พัชรศรัณย์ ศิริพันธ์ สุธี พรหมหาญ และ ศักดิ์ สุวรรณฉาย (2558, น.67) ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.57/84.22 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ เหมาะสมกับการนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนในสภาพการเรียนการสอนจริง การศึกษาทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังจากใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้แบบวัดทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิต ซึ่งประเมินโดยตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และประเมินโดยครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับดี และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด

สุลัดดาวัลย์ อัฐนาถ และ อัสวฤทธิ์ อุทัยรัตน์ (2559, น.67) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีสภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากและมีปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ส่วนการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเงื่อนไขที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสาระแกนกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและท้องถิ่น ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ด้านการวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาต้องกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาครูผู้สอนต้องศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนางานด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศการศึกษาสถานศึกษาต้องจัดอบรมหรือให้การนิเทศด้วยการสอนแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษาสถานศึกษาต้องจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสถานศึกษาต้องมีการจัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน สถานศึกษาต้องจัดให้ความรู้ และเทคนิคทักษะทางวิชาการในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น สถานศึกษาต้องมีการประสานความร่วมมือช่วยเหลือโดยการวิจัย จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาต้องจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษากับสถาบันอื่นอย่างต่อเนื่อง

วิลาวัลย์ บุญเพ็ญ และ กฤษฎา นันทเพ็ชร (2560, น.78) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความไม่เข้าใจเรื่องของการนำนโยบายลดเวลาเรียน

เพิ่มเวลารู้มาใช้ในโรงเรียน งบประมาณที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุน การบริหารในเรื่องนโยบายยังไม่ลงตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครูผู้สอน งบประมาณในการจัด ครูแต่ละท่านมีความรู้ความสามารถที่ต่างต่างกันในเรื่องของการจัดกิจกรรม ครูบางท่านไม่เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากรายวิชาสอนของตนเอง เป็นการเพิ่มภาระให้ครูผู้สอน ต้องเตรียมการสอนเพิ่มและการจัดหากิจกรรมเพิ่ม นักเรียนเลือกกิจกรรมตามเพื่อน ไม่สนใจกิจกรรมเท่าที่ควร ความสนใจเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ผู้ปกครองขาดภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เนื่องจากอยากให้น้องเรียนวิชาการมากกว่า ไม่เห็นด้วยในนโยบายแต่จะให้เด็กเรียนวิชาการ

จากงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยได้ข้อสรุปดังนี้ สภาพปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความไม่เข้าใจเรื่องของการนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาใช้ในโรงเรียน งบประมาณที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุน การบริหารในเรื่องนโยบายยังไม่ลงตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครูผู้สอน งบประมาณในการจัด ครูแต่ละท่านมีความรู้ความสามารถที่ต่างต่างกันในเรื่องของการจัดกิจกรรม ครูบางท่านไม่เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากรายวิชาสอนของตนเอง เป็นการเพิ่มภาระให้ครูผู้สอน ต้องเตรียมการสอนเพิ่มและการจัดหากิจกรรมเพิ่ม นักเรียนเลือกกิจกรรมตามเพื่อน ไม่สนใจกิจกรรมเท่าที่ควร ความสนใจเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ผู้ปกครองขาดภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เนื่องจากอยากให้น้องเรียนวิชาการมากกว่า ไม่เห็นด้วยในนโยบายแต่จะให้เด็กเรียนวิชาการ

ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัดความสนใจตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ผู้ปกครอง และชุมชนไม่มีส่วนร่วม ขาดการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญแนะแนว กิจกรรมไม่หลากหลาย ด้านการส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดบุคลากร ขาดงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรม ขาดแหล่งเรียนรู้ และครูได้รับการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถน้อย และไม่ต่อเนื่อง ด้านการประเมินผลและรายงาน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน ไม่นำผลการประเมินไปใช้พัฒนา ขาดบุคลากรด้านการประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริงไม่ต่อเนื่อง

ด้านการเตรียมการนิเทศ ควรมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ควรนำเอานโยบายสำนักงานเขตพื้นที่และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาเป็นแนวทางในการวางแผนการนิเทศ ควรเขียนเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ผู้บริหารและคณะครูต้องดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดไว้
ด้านการประเมินผลการนิเทศ ควรประเมินตามสภาพจริงและให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ด้านการ
ปรับปรุงและแก้ไขวิธีการนิเทศ ควรร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ว่าเรื่องใดดีและ
เรื่องใดมีปัญหา แล้วร่วมมือกันหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq : 20

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และควมมี ประโยชน์ มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยจำแนกประชากรและกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 รวมทั้งสิ้นจำนวน 53 คน

ประกอบด้วย

1. ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกจากศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ซึ่งมีหน้าที่เป็น Smart Trainer จำนวน 3 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากโรงเรียนนำร่องในโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ที่พบว่า เกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงานอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเม็งราย มหาราชวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนป่าแดดวิทยาคม โรงเรียนปล้องวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนไม้ย้าววิทยาคม และโรงเรียนขุนควรวินวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนละ 3 คน นักเรียน ที่เข้าร่วมโครงการ มีลักษณะเป็นคนร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่างสังเกต สนทนาเข้าใจง่าย

534511248

TRU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

กล้าแสดงออก ตอบคำถามตรงประเด็น โรงเรียนละ 3 คน ผู้ปกครองของนักเรียน ต้องเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่ถูกสัมภาษณ์ หรือผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนละ 3 คน รวม 50 คน

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน ประกอบด้วย

1. ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งมีหน้าที่เป็น Smart Trainer จำนวน 1 คน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มาจากโรงเรียนนำร่องโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่มีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน

ประชากร ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ได้แก่

ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่นำร่องและเข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีทั้งหมด 33 คน

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี นโยบายด้านการศึกษา บทความเอกสาร การบริหารโครงการ การประเมินโครงการ การจัดการเรียนรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากเอกสารนโยบายการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของกระทรวงศึกษาธิการ รายงานการดำเนินงานโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ปีการศึกษา 2558 ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ปัญหาเพิ่มเติม จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบว่า มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ และด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ขั้นตอนที่ 3 สังเคราะห์ปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 นำประเด็นปัญหามาสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อร่วมกันหาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการสังเคราะห์ปัญหาจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่มีการกล่าวถึงข้อความซ้ำ ๆ กัน รวมถึงการสังเคราะห์จากเอกสาร นำมาเขียนเพื่อกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม หลังจากนั้นนำประเด็นดังกล่าวมาสนทนากลุ่ม ร่วมกันกลั่นกรองจนได้แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 นำแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ให้ประชากรตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ทำการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ และด้านความพึงพอใจในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มตามปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อใช้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
3. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน
 - ตอนที่ 2 สอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ

ความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.96) โดยมีระดับความคิดเห็นและการแปลความหมาย ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม/เป็นไปได้/มีประโยชน์มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม/เป็นไปได้/มีประโยชน์มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม/เป็นไปได้/มีประโยชน์ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม/เป็นไปได้/มีประโยชน์น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น ความเหมาะสม/เป็นไปได้/มีประโยชน์น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ในระหว่างวันที่ 22-28 กุมภาพันธ์ 2561 โดยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

1.2 กำหนดประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

1.3 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้จริง

534511248

1.5 นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

2. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 นำประเด็นปัญหาที่พบมาสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมกำหนดแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

2.2 นำแนวทางที่ได้ร่วมกันกำหนดกับกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ไปสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น.96)

2.3 นำแบบสอบถามเพื่อประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากประชากรและกลุ่มเป้าหมายตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากประชากร/กลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

2. ขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทำหนังสือถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย/ประชากร

3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ในระหว่างวันที่ 22 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 ถึง 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 จัดสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ในวันที่ 11 พฤษภาคม 2561 ณ ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ โรงเรียนเทิดวิทยาคม และนำแบบสอบถามเพื่อประเมิน ความเหมาะสม

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
ข้อที่ 3 ในระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน 2561 ถึง 31 กรกฎาคม 2561

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการ
ทบทวนเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มเป้าหมาย
2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) สำหรับประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการ
บริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 36

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางการบริหารงาน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็นจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ตอนที่ 3 ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

จากการศึกษาเอกสารรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ปีการศึกษา 2558 ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากการสัมภาษณ์โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 โรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาอยู่ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ 2. ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ และ 3. ด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการ พบว่ามี 4 ด้าน โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1.1.1 ด้านการเตรียมความพร้อม พบว่า การเตรียมครูผู้สอนจะพบปัญหามากที่สุด เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ภาระงานของครูผู้สอนเองมีจำนวนมากน้อยแตกต่างกันไป โดยเฉพาะครูผู้สอนที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง เดิมมีภาระงานสอนที่รับผิดชอบงานมากอยู่แล้ว ยังมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน เช่น หน้าที่พิเศษที่โรงเรียนมอบหมายให้ ทั้งงานการเงิน งานธุรการ งานสารสนเทศ และอื่น ๆ ดังนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น โดยเฉพาะการรับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทำให้ครูมีความรู้สึกว่าการะงานเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีความกังวลกับการวัดผลและประเมินผล ไม่เปิดใจยอมรับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ และเกรงว่าจะทำได้ไม่ดี ควบคุมชั้นเรียนลำบากกว่าการเรียนรู้แบบเดิม ซึ่งเรียนรู้ในห้องเป็นส่วนใหญ่ และเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน ส่วนการเตรียมงบประมาณนั้นจะพบปัญหาในส่วนของโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการ และไม่ได้มีการเตรียมงบประมาณสำรองสำหรับรองรับนโยบายนี้ ในด้านอาคารสถานที่ มีไม่เพียงพอกับการรองรับเตรียมพร้อมให้นักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ การบริหารจัดการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า การประสานงานมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน การสรุปและรายงานผลการดำเนินงานของโครงการเป็นภาระของสถานศึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า ความเข้าใจของครูยังไม่เป็นทิศทางเดียวกัน มีความกังวลเรื่องการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ในด้านการจัดรูปแบบของกิจกรรมว่าจะออกมาในรูปแบบใด ส่วนผู้ปกครองมีความกังวลว่าต้องมารับลูกหลานของตนเองเร็วขึ้นหรือไม่ โรงเรียนมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร อยากทราบความชัดเจนของนโยบายว่าจะต่อหรือไม่ การจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน พบว่า มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ และอาคารสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม การคัดเลือกรูปแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า บางกิจกรรมมีนักเรียนสนใจจำนวนมาก จนทำให้ครูควบคุมในชั้นเรียนไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกิจกรรมกีฬา ครูจึงมีการกำหนดจำนวนนักเรียนในการรับเข้ากิจกรรม คือ ครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน และให้มีการเวียนฐานในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ มีนักเรียนหายระหว่างทาง แสดงว่านักเรียนที่ทำกิจกรรมเดิมไม่ยอมเปลี่ยนฐาน ไม่เข้าเรียนตามฐานเมื่อครบกำหนดเวลา การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า มีข้อจำกัดในบางกิจกรรมที่ครูไม่ถนัด ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมตอบสนองได้ทั้งหมด เนื่องจากมีปัจจัยในด้านงบประมาณมาเกี่ยวข้อง

โดยในด้านนี้มีผลการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบว่า ปัญหาที่พบในการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ดังที่ศึกษานิเทศก์ท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“นโยบายมาแล้ว เราก็ต้องทำตาม ปฏิบัติตาม จะไม่ทำก็ไม่ได้ สั่งการมาแล้ว นโยบายอื่นก็เหมือนกัน มาไวไปไว คนปฏิบัติถึงกันไปหมดแล้ว เปลี่ยนเจ้ากระทรวงที นโยบายก็เปลี่ยนที บางนโยบายดีมาก ๆ แต่สุดท้ายก็จบลงเร็ว จะทำต่อก็ไม่มีใครสานต่อละ นี่แหละข้อเสียเลย”

“คนปฏิบัติต้องมานั่งคิดอีกว่า เราควรจะเลือกโรงเรียนแบบไหนให้ตอบสนองตามนโยบายได้ดี คนที่เดือดร้อนคือใครรู้ไหม ผู้บริหารไง ? ที่จะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนโยบายต่าง ๆ รองมาก็ ครู คนเอง ไปเยี่ยมโรงเรียนไหน มีแต่เสียงบ่นว่า นโยบายมาที ขอให้มันอยู่นาน ๆ ได้ไหม สิ่งดี ๆ จะได้อยู่กับนักเรียนนาน ไม่ใช่เห็นนักเรียนเป็นของเล่น”

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

“โรงเรียนขนาดเล็ก ครูก็มีจำนวนที่น้อยอยู่แล้ว แต่ต้องแบกรับเกือบทุกนโยบายเลย เพราะกลืนไม่เข้า คายไม่ออก ก็ต้องเรียกผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กไปรับสนองนโยบาย ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ก็ตอบสนองนโยบายเช่นกัน แต่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเวลาเรียนได้ไม่มาก เพราะมีผลกระทบทั้งครูผู้สอน และนักเรียน”

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้บริหารกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า

“ผอ.ได้รับแจ้งให้เข้าประชุมนโยบายนี้แหละ พอประชุมเสร็จกลับมา เพื่อสื่อสารทำความเข้าใจกับครูที่โรงเรียน ปรากฏว่ายังไม่เห็นได้ชี้แจงรายละเอียดในส่วนที่สำคัญ ๆ ครูเคาก็บ่นละว่างานอื่นก็เยอะแล้วครับท่าน สนองนโยบายรัฐบาลมาเยอะมาก โรงเรียนเราขอปฏิเสธนโยบายนี้บ้างไม่ได้หรอกครับ งานที่ทำอยู่ก็ตอบสนองนโยบายทั้งนั้น เกรงว่าจะไม่มีเวลาให้นักเรียนมากกว่าครับ ผอ.ได้ยินแบบนี้ ก็อยากจะทำบ้าง ถ้าเป็นไปได้ก็ดีสิ”

“เราจะทำความเข้าใจทั้งครู ผู้ปกครอง ยังไงให้เค้าเข้าใจตรงกับที่ผมต้องการสื่อสาร ตอนแรกผมก็หนักใจ ทั้งเรื่องความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ ทรัพยากรที่มีอยู่ว่าจะสามารถขอความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่นได้บ้างไหม และที่สำคัญคือการออกแบบกิจกรรมของครู นักเรียนจะสนใจมากน้อยแค่ไหน และจะตอบโจทย์ของนโยบายหรือไม่”

“ครูโรงเรียนนี้ ค่อนข้างทำความเข้าใจยาก เขาจะไม่ค่อยอยากรับนโยบายนี้ เพราะงานสอนก็มีเยอะพออยู่แล้ว ต้องมาจัดการกิจกรรมที่เพิ่มเติมมาอีก กว่าจะปรับทัศนคติกันได้ ทำเอาผมเหนื่อยเลย”

1.1.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ด้านบุคลากร ครูส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ตนมีความชำนาญ มีความถนัด หรือจัดหาวิทยากรเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากเป็นนโยบายที่เข้ามาใหม่ จึงไม่ได้ทำแผนรองรับไว้ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กจะขาดแคลนด้านงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ นอกจากนี้โรงเรียนจึงประสานความร่วมมือไปที่ชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน และนำภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ปัญหาในอีกมุมมองหนึ่งคือ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เห็นความสำคัญของนโยบาย ขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบาย Smart Trainer และครูบางส่วนยังมีความเข้าใจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้แทนครูของโรงเรียนบางส่วนที่รับการอบรมไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลให้กับครูในโรงเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการส่งเสริมสนับสนุนของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้บริหารกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า

“ที่เขตเค้าก็มีระบบติดตาม หรือพี่เลี้ยงที่เค้าให้ คน.มานะ โรงเรียนเรามีอะไรก็จะแสดงความจำนงว่าต้องการส่งเสริมสนับสนุนในด้านไหน ส่วนใหญ่โรงเรียนต้องบริหารจัดการเอง คน.ให้คำปรึกษา แนะนำ”

“ด้านงบประมาณ ผมว่า ไม่มีโรงเรียนไหนที่ไม่ขาดแคลนหรอก เพราะนโยบายมากะทันหัน ไม่มีโรงเรียนไหนสำรองบไว้เพื่อรองรับ เค้าจะกันงบไว้เพื่อสิ่งจำเป็นเท่านั้น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กอย่างโรงเรียนผม ผมต้องหาวิธีการให้เด็กผมได้รับกิจกรรมดี ๆ จนได้”

“จริง ๆ นะ นโยบายไหนมาก็คงเข้าสืบทอดทุกที ผมก็ให้ครูเค้าก็ทำตามนั้น สงสารแต่เด็กที่สามารถปฏิบัติได้แล้วแต่ไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจังซะที”

1.1.3 ด้านการจัดระบบนิเทศภายใน พบว่า ครูบางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ไม่เคยผ่านการนิเทศภายในมาก่อน จึงทำให้ไม่ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคระหว่างการทำกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ชัดเจน

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัญหาด้านการจัดระบบนิเทศภายในของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้บริหารกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า

“โรงเรียนเราได้จัดนิเทศตามคู่มือกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เท่านั้น ไม่ได้มีการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ไม่ได้ตั้งคณะกรรมการมารับผิดชอบโดยตรง เพียงแต่มอบหมายให้ครูเค้าทำกันเอง”

“ผมไม่ได้กำหนดชัดเจนว่าจะต้องมีการนิเทศภายใน ก็ปฏิบัติตามคู่มือ ถ้า คน.มาก็ส่งเอกสารให้เค้าดู ไม่มีการนิเทศกันเอง ต่างคนต่างทำกิจกรรม”

“เรามีการนิเทศเพียง 1 ครั้งเท่านั้น เพราะว่าไม่มีเวลามาทบทวนกิจกรรมเลย กิจกรรมในโรงเรียนค่อนข้างเยอะมาก บางครั้งก็ยอมรับว่าละเอียดบ้าง เพราะงานโรงเรียนเยอะจริง ๆ”

1.1.4 ด้านการทบทวนหลังการปฏิบัติ พบว่า บางโรงเรียนมีการปฏิบัติไม่ต่อเนื่อง และมีแนวปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน อาจทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน

โดยในด้านนี้มีผลการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบว่า การเตรียมการต้องมีการเลือกโรงเรียนนำร่องที่สามารถควบคุมได้ มีการบริหารง่าย ครอบคลุมเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ดังที่ศึกษานิเทศก์ท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“เมื่อเรารับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาใหม่ ๆ เนี่ย สิ่งแรกที่เราคิดเลย คือ จะทำยังไงให้ผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ มองเห็นภาพเดียวกับเรา นั่นคือโจทย์ที่ท้าทาย และจำนวนพื้นที่

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีจำนวน 6 เขตพื้นที่ย่อย ๆ เราจะต้องหาโรงเรียนนำร่องที่เหมาะสมอีก”

“โรงเรียนนำร่องที่เลือกจะต้องมีการควบคุมง่าย มีจำนวนนักเรียนไม่เยอะ ไม่กระทบต่อโครงสร้างรายวิชา หรือบริบทของโรงเรียนมากเกินไป แต่ปัญหาที่เจอคือ การทำความเข้าใจระหว่างผู้มารับนโยบายกับผู้ปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน และในใจลึก ๆ กังวลเรื่องงบประมาณ ว่าโรงเรียนเขาจะแก้ไขปัญหาอย่างไร”

“เชื่อก็คายภาพของผู้บริหารสถานศึกษานะ ว่ายังไงก็สามารถนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติได้ แต่จะพบปัญหาอะไรก็ต้องแก้ไขกันไป เราก็คอยแนะนำให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่มักจะเป็นด้านความพร้อมเรื่องงบประมาณ อาคารสถานที่ไม่พร้อม และบุคลากรไม่ถนัด”

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าการเตรียมการด้านการบริหารงานส่งผลทำให้นโยบายประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวได้ ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มหนึ่ง กล่าวว่า

“การบริหารนโยบายที่ตินั้น อันดับแรกเราต้องรู้เป้าหมายของนโยบายที่แท้จริงก่อนว่าเกิดขึ้นมาเพื่ออะไร ตอบโจทย์ของผู้ปฏิบัติมากน้อยแค่ไหน ผมกลัวว่านโยบายที่คิดกันขึ้นมาเป็นเพียงแค่ลมพัดมาแล้วก็ผ่านไป ไม่ยั่งยืน เข้าถึงการปฏิบัติยาก ในความคิดเห็นส่วนตัว คือ คนคิดนโยบายนี้ขึ้นมา เขาได้สำรวจหรือยังว่าโรงเรียนต้องการอะไร ผมอยากเห็นนโยบายที่มีความคงทน คุ้มค่าต่อการลงทุน ผู้บริหารทุกคนสามารถบริหารงานตามนโยบายได้ แต่ปัจจัยสำคัญคือความเข้าใจ ความชัดเจนของนโยบายก็มีผลต่อการบริหารงานเช่นกัน”

“นโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นนโยบายที่ตินะ ถ้าเรามีความพร้อมในด้านการบริหารจัดการ เช่น งบประมาณ อาคาร สถานที่ และทรัพยากรในการบริหารที่เพียงพอ โรงเรียนของเราเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เราก็บริหารงานตามศักยภาพของโรงเรียนค่ะ ก็มีบางส่วนที่ติดขัดบ้างในด้านการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานภายนอก ปัญหาหลัก ๆ ของการบริหารงานก็คือ การสร้างความเข้าใจ และความตระหนักให้กับบุคลากรในโรงเรียนขับเคลื่อนตามนโยบายนี้แหละ”

“ช่วงแรก ๆ ที่ผมไปรับนโยบายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ยังไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาของนโยบายเท่าไร แต่ก็กลับมาศึกษาบทบาทของตนเองและบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาช่วงแรกที่ผมเจอ คือ ครูไม่เข้าใจกระบวนการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ ผู้แทนที่ไปอบรมก็สื่อสารไม่ตรงประเด็น ทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน จึงต้องไปศึกษาดูงานของโรงเรียนนำร่องที่เขาประสบความสำเร็จแล้วนำกลับมาวางแผน เพื่อบริหารงานให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนตนเอง”

“ผมคิดว่าการบริหารงานต้องอาศัยความร่วมมือ ประสานงานจากหน่วยงานอื่นมากพอสมควร จึงจะทำให้นโยบายประสบความสำเร็จ แต่ประเด็นสำคัญคือ นโยบายจะมั่นคงได้นาน

แค่ไหน”

“ปัญหาในการบริหารงานตามนโยบายนี้ คือ การจัดโครงสร้างเวลาเรียนในช่วงแรก ๆ หาจุดลงตัวยากมาก เพราะครูผู้สอนแต่ละท่านกังวลเรื่องการลดคาบสอนของตนเอง ทำให้มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ อีกเรื่องที่ครูกังวล คือ จะวัดและประเมินผลอย่างไร และงบประมาณในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จะเอามาจากไหน”

(ประเด็น คือ การบริหารจัดการในการรองรับนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้)

1.2 ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ

แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2558 และระยะที่ 2 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติในระหว่างเดือนธันวาคม 2558 – เดือนมกราคม 2559 ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1.2.1 ระยะที่ 1 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

การเตรียมการจัดกิจกรรม พบว่า งบประมาณในการจัดกิจกรรม และอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ คับแคบ ข้อเสนอแนะ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ควรช่วยในการจัดหางบประมาณให้โรงเรียนบ้าง เพราะถ้าเป็นกิจกรรมที่ต้องลงมือฝึกปฏิบัติต้องใช้งบประมาณค่อนข้างมาก การใช้สื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม พบว่า งบประมาณมีจำกัด การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่ค่อยเสนอความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม พบว่า เนื่องจากไม่มีผลกับเกรดของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจทำกิจกรรมเท่าที่ควร พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า นักเรียนบางส่วนไม่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะการเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียนไม่มีผลต่อการจบหลักสูตรของนักเรียน

ส่วนผลการสัมภาษณ์ครู พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมในระยะแรก เดือนพฤศจิกายน 2558 นักเรียนยังให้ความสนใจน้อย ดังที่ครูกลุ่มหนึ่ง กล่าวว่า

“ครูมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน บางกิจกรรมก็ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน บางกิจกรรมนักเรียนให้ความสนใจเยอะมาก แต่มีข้อจำกัดในการรับนักเรียน”

“เวลาจัดกิจกรรม โรงเรียนเราจะมีภาระงานพื้นฐานละ 1 เดือน บางกิจกรรมนักเรียนหายระหว่างทางก็มี ไม่เข้าเรียน นักเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญ”

“กิจกรรมของเรามีนักเรียนสนใจมาก เพราะนักเรียนบ่นว่าเรียนมาทั้งวันละ อยากรคลายเครียดบ้าง มาเล่นกีฬาดีกว่า”

“กิจกรรมของเราเป็นกิจกรรมสานตะกร้าจากหวาย ก็นำภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาสอนนักเรียนนั่นแหละค่ะ เพราะลำพังตัวเองก็ทำไม่เป็น ไม่มีความถนัดเลย”

“โรงเรียนเรามีความได้เปรียบตรงที่มีแหล่งเรียนรู้ด้านการทอผ้า ก็ให้ผู้ปกครองนักเรียนนั้นแหละเป็นคนสอนครับ นักเรียนให้ความสนใจพอสมควร”

“กิจกรรมคณิตศาสตร์พาเพลินของเราที่มีนักเรียนเฉพาะกลุ่มค่ะ ส่วนมากนักเรียนไปสนใจกิจกรรมดนตรี”

“ผมสอนทัศนศิลป์ วาดภาพเหมือน มีนักเรียนสนใจมากครับ ห้องนักเรียนไม่พอ ต้องตัดรายชื่อนักเรียนออกบ้าง ก็น่าเห็นใจเด็ก ๆ เหมือนกัน”

“กิจกรรมดี ๆ ก็อยากนำมาจัดให้นักเรียนนะ แต่ติดตรงที่งบประมาณมีจำกัด คงทำอะไรได้ไม่มาก ก็จัดกิจกรรมเท่าที่เขามิงบประมาณให้”

“นักเรียนสนใจกิจกรรมการทำอาหาร ทำขนม มากกว่ากิจกรรมวิทยาศาสตร์”
(ประเด็น คือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองสนใจและถนัด)

1.2.2 ระยะที่ 2 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ เดือนธันวาคม 2558 – เดือนมกราคม 2559 ศึกษาอยู่ 2 ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้ ผลการวิเคราะห์กิจกรรมที่จัดตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ที่ครอบคลุมกิจกรรม 4H ได้แก่ ด้านพุทธิศึกษา (Head) ด้านจริยศึกษา (Heart) ด้านหัตถศึกษา (Hand) และด้านพลศึกษา (Health) เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จึงมีการจัดกิจกรรมที่ตอบสนอง 4H ที่แตกต่างกันออกไป บางกิจกรรมจัดขึ้นมีองค์ประกอบ 4H ครบในกิจกรรมเดียว แต่โรงเรียนส่วนมากจะแยกกิจกรรมออกชัดเจน เช่น ถ้าเป็นกิจกรรมสอนเสริมความถนัดด้านวิทยาศาสตร์ เป็นด้านพุทธิศึกษา (Head) กิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม เป็นด้านจริยศึกษา (Heart) กิจกรรมร้อยสร้อยข้อมือ เป็นด้านหัตถศึกษา (Hand) และกิจกรรมกีฬาฟุตบอล เป็นด้านพลศึกษา (Health) บางโรงเรียนนักเรียนก็ให้ความสนใจ ด้านหัตถศึกษา (Hand) มากกว่าด้านจริยศึกษา (Heart) ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมเสริมสวย นักเรียนให้ความสนใจมาก ทางโรงเรียนได้ขอการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง

ผลการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนที่เกิดขึ้นโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้อำนวยการสถานศึกษา พบว่า ด้านผลการบริหารจัดการเวลาเรียนที่เอื้อต่อการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้น ใช้เวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและคาบชุมนุมเป็นส่วนใหญ่ ผลการอำนวยความสะดวกปรับปรุงพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้ความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ได้มีการจัดทำโครงการในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ผลการประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน แหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่และภูมิปัญญามาร่วมในการจัดกิจกรรม พบว่า มีการขอความร่วมมือของชุมชน แหล่งเรียนรู้ ซึ่งให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ให้ทุนสนับสนุน และมาเป็นวิทยากร ส่วนผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดีขึ้น นำกิจกรรมที่ตนได้เคยปฏิบัติไปใช้ได้จริง ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นจากการที่ได้เรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน นักเรียนมีความสุข

534511248

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทนผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านผลการจัดกิจกรรมในระยะแรก เดือนธันวาคม 2558 – เดือนมกราคม 2559 นักเรียนให้ความสนใจมากขึ้น ดังที่ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มหนึ่ง กล่าวว่า

“โรงเรียนพยายามอำนวยความสะดวกเท่าที่มีศักยภาพ จ้างวิทยากรเสริมสวย แต่งหน้า ทำผม มาให้ครูเขานักเรียนทำกิจกรรม ปรากฏว่านักเรียนสนใจเยอะ และสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ได้จริง แคนี่ผมก็พอใจแล้วนะ”

“ปัญหาที่พบช่วงนี้ ก็คือ ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมอาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงประสานความร่วมมือไปที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น”

“ส่วนใหญ่ เลือกจัดกิจกรรมในคาบชุมนุม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด เพราะช่วงนี้ ครูจะบริหารกิจกรรมได้ดีที่สุด เพราะไม่มีผลกระทบต่อวิชาหลัก”

“โรงเรียนเราโชคดี ที่ท้องถิ่นได้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ มาให้จัดกิจกรรม เพราะนักเรียนที่นี่ ก็คือ ลูกหลานของเขานั่นเอง”

“การนิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นรายภาคเรียน ตามปฏิทิน เมื่อพบปัญหา ก็จะบันทึกไว้ แล้วนำข้อบกพร่องมาแก้ไขอย่างต่อเนื่อง”

(ประเด็น คือ ผลการจัดกิจกรรมเดือนธันวาคม 2558 – มกราคม 2559 นักเรียนมีความสนใจ)

ผลการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนที่เกิดขึ้น โดยการสัมภาษณ์ครู โดยครูกล่าวดังนี้

“ครูคนที่ 1 รับผิดชอบกิจกรรมเสริมสวย ระดับชั้น ม.1, ม.2 จำนวนนักเรียน 30 คน เราเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษามากกว่าที่จะลงมือสอนเอง เพราะเป็นกิจกรรมที่ครูไม่ถนัด จึงได้มีการติดต่อวิทยากรภายนอก มาให้ความรู้แก่นักเรียน นักเรียนให้ความสนใจดีมาก เพราะกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของนักเรียน นักเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้”

“ครูคนที่ 2 รับผิดชอบกิจกรรมสานตะกร้าหวาย ระดับชั้น ม.ต้น จำนวนนักเรียน 20 คน ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา และเรียนรู้ควบคู่กับนักเรียน เพราะครูก็อยากทำเป็นเหมือนกัน กิจกรรมนี้นักเรียนเป็นผู้นำเสนอ ครูจึงประสานไปที่ผู้ปกครองนักเรียนให้ร่วมเป็นวิทยากร นักเรียนสนใจดีมาก สามารถต่อยอดนำไปแข่งขันทักษะวิชาการได้”

“ครูคนที่ 3 รับผิดชอบกิจกรรมทำขนมไทย ระดับชั้น ม.3 จำนวนนักเรียน 10 คน ครูเป็นผู้ให้ความรู้เอง เพราะโดยส่วนตัวเราเป็นคนชอบทานขนมไทย จึงสนใจอยากรนำมาสอนนักเรียน เช่น การทำขนมหม้อแกง ทองหยอด ฝอยทอง บัวลอย ขนมเทียน แล้วแต่สัปดาห์ว่านักเรียนอยากทำขนมอะไร เราก็จะนัดแนะนักเรียนให้นำวัสดุ อุปกรณ์มาเอง และพัฒนาทำเป็นขนมเบรค ช่วงที่โรงเรียนมีกิจกรรม มีแขกมาเยี่ยมโรงเรียนได้”

“ครูคนที่ 4 รับผิดชอบกิจกรรมปลูกผักไร้ดิน ระดับ ม.ต้น จำนวนนักเรียน 30 คน ครูเป็นผู้ให้ความรู้ พานักเรียนปฏิบัติเอง นักเรียนมีความสนใจ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน แต่ข้อเสียคือ กิจกรรมนี้ต้องลงทุนเยอะ ในการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และสารอาหารบำรุงพืช ดังนั้น ควรพิจารณาถึงจุดคุ้มทุนด้วย”

(ประเด็น คือ ครูมีการจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน)

ผลการจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนที่เกิดขึ้น โดยการสัมภาษณ์นักเรียน โดยนักเรียนกล่าวดังนี้

“นักเรียนคนที่ 1 เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสวย ระดับชั้น ม.1 หนูเลือกกิจกรรมนี้เพราะว่าได้นำไปใช้จริง ๆ ค่ะ สามารถแต่งหน้าเอง ทำผมเอง วิทยากรสอนสนุกค่ะ”

“นักเรียนคนที่ 2 หนูชอบกิจกรรมทำขนมไทยค่ะ หนูอยู่ชั้น ม.2 เพราะที่ทำเสร็จแล้วได้กินด้วย ได้นำความรู้ที่ได้ไปทำให้ผู้ปกครองกิน ครูสอนสนุก ตอนที่เลือกกิจกรรมครั้งแรก ต้องวิ่งแข่งกับเพื่อน คิดว่าจะลงชื่อไม่ทันค่ะ เพราะครูเขาจำกัดแค่ 10 คน”

“นักเรียนคนที่ 3 ผมชอบกิจกรรมปลูกผักไร้ดินครับ ผมอยู่ชั้น ม.3 ที่เลือกเพราะเลือกตามเพื่อนครับ พอติงชื่อช้า ไม่รู้จะเลือกกิจกรรมอะไร เพื่อนชวนเลยมาเรียนครับ แต่ก็ชอบตรงที่ได้เอาไปใช้จริง ขายได้จริง หารายได้เข้าโรงเรียนด้วยครับ”

“นักเรียนคนที่ 4 หนูชอบกิจกรรมสานตะกร้าหวายค่ะ หนูอยู่ชั้น ม.1 วิทยากรใจดี สอนเข้าใจง่ายค่ะ และภูมิใจเมื่อตัวเองทำสำเร็จ เอาไปขายได้ด้วยค่ะ”

(ประเด็น คือ นักเรียนสนใจกิจกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง)

1.3. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีความพึงพอใจมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลเรื่องความยั่งยืนของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กมักพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุน อาคารสถานที่ที่มีความไม่เอื้ออำนวย ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจากเดิม และการทำความเข้าใจระยะเริ่มต้นของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีความคลาดเคลื่อน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มักพบปัญหาในเรื่องการจัดโครงสร้างเวลาเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้บรรลุวัตถุประสงค์

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวว่า

“ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1 กล่าวว่า ปัญหาส่วนมากที่พบระหว่างการบริหารจัดการ คือ บุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจไม่ตรงกัน ทำให้การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อาจจะประสบปัญหา”

“ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2 กล่าวว่า งบประมาณไม่เพียงพอ ต้องหาวิธีการอื่นเพื่อมารองรับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เช่น ใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทมากขึ้น นักเรียนก็สนใจดี”

“ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 3 กล่าวว่า อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยทำไง แต่ครูเขาก็ทำการบ้านมาดีนะ ผมโยนโจทย์ไปให้ เขาก็พานักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ใกล้โรงเรียนนั่นแหละ ทำให้ผมรู้สึกพอใจ”

“ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 4 กล่าวว่า นักเรียนที่นี้โชคดี มีภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ใกล้ตัวเยอะ ก็เลยทำให้ครูที่จัดกิจกรรมทำงานง่ายขึ้น”

“ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 5 กล่าวว่า โรงเรียนผม ครูเยอะ ส่วนมากมีปัญหาเรื่องการจัดโครงสร้างเวลาเรียน เพราะกลัวคาบสอนตนหายไป ครูบางท่านไม่ยอมให้แทรกกิจกรรมนี้เข้าไป ต้องเรียกมาทำความเข้าใจกันใหม่”

(ประเด็น คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความพึงพอใจน้อย)

ด้านครู ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมให้มากกว่า และบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง นักเรียนมีทักษะเพิ่มขึ้น ในขณะที่ครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบาย และการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างหน่วยการเรียนรู้ และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำสู่การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4H โดยเฉพาะการเน้นกระบวนการคิดของผู้เรียน ครูขาดความชำนาญ เทคนิควิธีการและทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งกระบวนการที่น่าสนใจในการจัดกิจกรรมที่เป็นการกระตุ้นความคิดและการสร้างความกล้าแสดงออกของผู้เรียน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การจัดรูปแบบและจำนวนกิจกรรมไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวนครูทำให้ครูดูแลผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่ทั่วถึง ครูมีความกังวลใจเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผลการทดสอบ NT และ O-NET และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รายงานข้อมูลผลการดำเนินงานกิจกรรมด้วยเอกสารจำนวนมากทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการบันทึกข้อมูล

ผลการสัมภาษณ์ครู กล่าวว่า

“ครูคนที่ 1 กล่าวว่า ความพึงพอใจในด้านเวลา ครูมีเวลาในการจัดทำกิจกรรมน้อยไม่เพียงพอ เพราะบางกิจกรรมต้องใช้เวลาต่อเนื่อง แต่บางกิจกรรมสามารถนำไปต่อยอดนอกเวลาได้”

“ครูคนที่ 2 กล่าวว่า ครูได้รับประโยชน์ทั้งครูและนักเรียน เพราะบางกิจกรรมได้เชิญวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ ครูก็ได้รับความรู้ไปด้วย แต่บางกิจกรรมก็สอนโดยครูเองเป็นการพัฒนาความรู้ ทักษะการปฏิบัติกิจกรรมให้เกิดความชำนาญยิ่ง ๆ ขึ้นไป คิดวิธีการใหม่ ๆ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

มาดัดแปลง ปรับปรุงการปฏิบัติกิจกรรมให้ทันกับโลกยุคปัจจุบัน”

“ครูคนที่ 3 กล่าวว่า กิจกรรมที่จัดขึ้น บางกิจกรรมไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวน ครู ครูดูแลไม่ทั่วถึงและมีความกังวลใจด้วยว่าจะมีผลกระทบ กับการสอบ NT, O-NET หรือเปล่า”

“ครูคนที่ 4 กล่าวว่า กิจกรรมบางกิจกรรมเราไม่มีความรู้เลย ในตัวนโยบายเองก็ไม่มี ความชัดเจน เปลี่ยนรูปแบบบ่อย ทำให้บางทีก็ต้องทำตามการร้องขอของเขต”

(ประเด็น คือ ครูมีความพึงพอใจในด้านการจัดกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ แต่ไม่พึงพอใจกับ ตัวนโยบายที่ไม่มีความมั่นคง)

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากมีความพึงพอใจในกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองสนใจ และสามารถ เลือกรเรียนได้ทัน เพราะกิจกรรมบางกิจกรรมครูต้องกำหนดการรับผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการ ดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง แต่บางกิจกรรมผู้เรียนก็ไม่ได้สนใจจริง ๆ แต่จำเป็นต้องเรียนเพราะไม่มี ทางเลือกนั่นเอง ผู้เรียนบางส่วนเกิดความสับสนในการจัดรูปแบบกิจกรรมระหว่างในห้องเรียน และ นอกห้องเรียน กิจกรรมไม่น่าสนใจ ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรม ในระดับช่วงชั้นเกิดปัญหาความแตกต่างระหว่างวัย ระหว่างบุคคล และผู้เรียนขาดความมั่นใจ ขาดทักษะในการแสดงออก และแสดงความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรม และผู้เรียนต้องการให้จัด กิจกรรมนอกห้องเรียน เนื่องจากห้องเรียนคับแคบไม่เหมาะสมกับบางรูปแบบของกิจกรรม

ผลการสัมภาษณ์นักเรียน กล่าวว่า

“นักเรียนคนที่ 1 กล่าวว่า ผมอยากให้มีการสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ อย่างนี้ตลอดไปครับ แต่ไม่ควรจำกัดการรับคนเลยครับ ทำให้เพื่อนบางคนไม่ได้เรียน”

“นักเรียนคนที่ 2 กล่าวว่า หนูอยากให้ครูเพิ่มเติมกิจกรรมการสอนแต่งหน้าด้วยค่ะ เพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนชอบ และน่าสนใจว่ากิจกรรมอื่น ๆ”

นักเรียนคนที่ 3 กล่าวว่า ผมไม่ค่อยอยากมาโรงเรียนในวันที่มีกิจกรรมเลย ผมไม่ชอบ มั่นหน้าเปื้อน ไม่น่าสนใจ และผมไม่ค่อยถนัดครับ”

“นักเรียนคนที่ 4 กล่าวว่า หนูอยากให้ครูถามความต้องการเด็กบ้างค่ะ ว่าจริง ๆ เด็กอยาก ทำอะไร หนูเลือกกิจกรรมไม่ทันเพื่อน เลยได้เรียนกิจกรรมที่ไม่ค่อยชอบ ทำให้หนูไม่อยากเรียน และ น่าเบื่อ หนูได้เรียนกับรุ่นพี่ด้วย ยิ่งทำให้หนูอายค่ะ”

(ประเด็น คือ นักเรียนพึงพอใจกิจกรรมที่นักเรียนมีความถนัดและสนใจ)

ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ลูกหลานตนเองสนใจมาก โดยเฉพาะกิจกรรมที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปให้ความรู้กับนักเรียน เพราะเป็นการสืบสานความรู้ ของท้องถิ่นให้ยั่งยืน และนักเรียนจะได้เห็นคุณค่า รักและหวงแหนชุมชนมากขึ้น ผู้ปกครอง ให้ความสำคัญกับโรงเรียน ให้อิสระกับโรงเรียนจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมเต็มที่ ให้ความสำคัญ ใ่วางใจโรงเรียนในการดูแลบุตรหลาน ยกเว้นผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจในการจัดกิจกรรม

ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคกับโรงเรียน เพราะถ้าโรงเรียนขอความร่วมมือมาก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือเสมอ แต่ผู้ประกอบการมักกังวลว่านโยบายนี้จะดีแค่ไหน และจะยั่งยืนจริงหรือไม่

ผลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ กล่าวว่า

“ผู้ประกอบการคนที่ 1 กล่าวว่า แรก ๆ ที่เขาเรียกฉันไปประชุม ฉันยังงง ๆ ว่า จะลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ยังไง เวลาเรียนของลูกก็เยอะอยู่แล้ว แต่ก็คิดว่าโรงเรียนจะมีการจัดการอย่างไร”

“ผู้ประกอบการคนที่ 2 กล่าวว่า ครูเขาจัดอะไร ฉันก็คิดว่าดีนะ เพราะก็ให้ความไว้วางใจโรงเรียนตลอด เขาขอความร่วมมืออะไรมาก็ไปร่วมตลอด ก็พึงพอใจระดับหนึ่งนะ”

“ผู้ประกอบการคนที่ 3 กล่าวว่า มีสิ่งที่กังวลอย่างเดียว คือ นโยบายอะไรมาไม่นานก็เปลี่ยนเหมือน ผอ.ไหนมา ก็เปลี่ยนนโยบายของคนเก่านั่นแหละ ไม่คงสิ่งดี ๆ ไว้สักที เท่าที่ผมเห็นนะ”

“ผู้ประกอบการคนที่ 4 กล่าวว่า ก็พอใจในกิจกรรมนี้ ลูกชอบ พฤติกรรมลูกก็เปลี่ยนนะ ดูมันมีความตั้งใจมากกว่าเดิม เห็นกลับมาบ้านก็จะเอาผลงานให้ดู เราก็มีความสุขกับลูก เห็นเขาตั้งใจ”

(ประเด็น คือ ผู้ประกอบการพึงพอใจในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แต่กังวลเรื่องความมั่นคงในนโยบาย)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

จากผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย และผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำคัญ เพื่อนำผลการศึกษาการจัดการสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอให้กับกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 2 ร่วมกัน พิจารณาหาแนวทางในการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผลจากการสนทนากลุ่ม พบว่ากลุ่มเป้าหมายได้เสนอแนวทางในการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ใน 4 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

ผลจากปัญหาด้านการเตรียมการ พบว่า ในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ นั้นทำให้เกิดการบริหารงานที่ไม่ราบรื่น ครูมีความเข้าใจที่ไม่เป็นทิศทางเดียวกัน และคิดว่านโยบายนี้เป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น ครูมีข้อจำกัดในเรื่องของการจัดกิจกรรม ทำให้การบริหารกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เผชิญอุปสรรคที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของอาคารสถานที่ งบประมาณที่สนับสนุนค่อนข้างน้อย ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง วิธีทำให้ปัญหาคลี่คลายหรือเบาบางลงนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน จัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้

534511248

ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จัดทำแผนบริหารจัดการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมถึงจัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรร่วมเป็นวิทยากรร่วมกับทางโรงเรียน ในการสนับสนุนบุคลากรให้ร่วมเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน สร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่ออำนวยความสะดวก การออกแบบและจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ประชุมสรุปและสะท้อนผลการดำเนินการและรายงานผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างต่อเนื่อง สร้างช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ประสบผลสำเร็จ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ระดับโรงเรียน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลาย รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้แก่ครูผู้สอน นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีที่หลากหลาย

ปัญหาในด้านการนำผลการเตรียมลงสู่การปฏิบัติ และความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า นักเรียนส่วนมากไม่ค่อยเสนอความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม เนื่องจากไม่มีผลกับเกรดของนักเรียนทำให้นักเรียนไม่สนใจทำกิจกรรมเท่าที่ควร พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนบางส่วนไม่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะการเข้าเรียนหรือไม่เข้านั้นไม่มีผลต่อการจบหลักสูตรของนักเรียน ในด้านผลการวิเคราะห์กิจกรรมที่จัดตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ที่ครอบคลุมกิจกรรม 4H ได้แก่ ด้านพุทธิศึกษา (Head) ด้านจริยศึกษา (Heart) ด้านหัตถศึกษา (Hand) และด้านพลศึกษา (Health) เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จึงมีการจัดกิจกรรมที่ตอบสนอง 4H ที่แตกต่างกันออกไป บางกิจกรรมจัดขึ้นมีองค์ประกอบ 4H ครบในกิจกรรมเดียว แต่โรงเรียนส่วนมากจะแยกกิจกรรมออกชัดเจน ส่วนผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดีขึ้น นำกิจกรรมที่ตนได้เคยปฏิบัติไปใช้ได้จริง ครูมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นจากการที่ได้เรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน นักเรียนมีความสุข ในด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลเรื่องความยั่งยืนของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กมักพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุน อาคารสถานที่ที่มีความไม่เอื้ออำนวยด้านครู ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจากเดิม และการทำความเข้าใจระยะเริ่มต้นของการนำนโยบาย

สู่การปฏิบัติมีความคลาดเคลื่อน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มักพบปัญหาในเรื่องการจัดโครงสร้างเวลาเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้บรรลุวัตถุประสงค์ ครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบาย และการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างหน่วยการเรียนรู้ และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำสู่การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4H โดยเฉพาะการเน้นกระบวนการคิดของผู้เรียน ครูขาดความชำนาญ เทคนิควิธีการและทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งกระบวนการที่น่าสนใจในการจัดกิจกรรมที่เป็นการกระตุ้นความคิดและการสร้างความกล้าแสดงออกของผู้เรียน เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน การจัดรูปแบบและจำนวนกิจกรรมไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวนครู ทำให้ครูดูแลผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่ทั่วถึง ครูมีความกังวลใจเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผลการทดสอบ NT และ O-NET ด้านผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากมีความพึงพอใจในกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองสนใจและสามารถเลือกเรียนได้ทั้งด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ลูกหลานตนเองสนใจมากโดยเฉพาะกิจกรรมที่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปให้ความรู้กับนักเรียน จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ไว้ดังนี้

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนต้องวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนประจำวันที่ชัดเจน ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีการให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้รอบด้าน ให้ครูจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตร นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มีการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกที่นำมาใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และให้ครูออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เน้นผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จัดให้มีการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างสม่ำเสมอโดยรายงานผลทุกเดือน ใช้เทคนิคการนิเทศแบบบูรณาการและเป็นกัลยาณมิตร เน้นเสริมแรงและให้กำลังใจ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนจัดประชุมสรุปการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พัฒนาคู่มือที่สามารถนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แบบ บูรณาการและแบบกัลยาณมิตรได้

ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ โรงเรียนต้องแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ วางกรอบการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ชัดเจน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อวางแผน จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในรอบต่อไป ทบทวนภาพรวมหลังปฏิบัติกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาพัฒนางานให้ดีขึ้น สรุปและรายงาน ผลการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 ทุกเดือน ประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน อย่างต่อเนื่องทุกเดือน และนำผลการประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาปรับปรุง เพื่อพัฒนาในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ให้โรงเรียนจำนวน 33 แห่ง เพื่อประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แสดงผลข้อมูลทั่วไปของประชากร ประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และ ขนาดของโรงเรียน โดยสามารถแสดงรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=33)

รายการ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	18	54.5
รักษาการผู้บริหารสถานศึกษา	15	45.5
รวม	33	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	4	12.1
ปริญญาโท	28	84.8
ปริญญาเอก	1	3.0
รวม	33	100
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	14	42.4
ขนาดกลาง	17	51.5
ขนาดใหญ่	2	6.1
รวม	33	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 และขนาดของโรงเรียนส่วนใหญ่มีขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 17 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.5

ตอนที่ 2 แสดงระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยสามารถแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 5 นำเสนอเกี่ยวกับระดับ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ในทุกด้าน ตารางที่ 6 นำเสนอเกี่ยวกับการแสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการบริหารจัดการ

ตารางที่ 7 นำเสนอเกี่ยวกับผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตารางที่ 8 นำเสนอเกี่ยวกับ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของแนวทางการบริหารงาน ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และ ตารางที่ 9 นำเสนอเกี่ยวกับผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบาย ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการ บริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 ในทุกด้าน (n=33)

ด้าน	แนวทางการบริหารงานตามนโยบาย ที่ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
				ความ คิดเห็น	ความสำคัญ
1	การบริหารจัดการ	3.80	0.89	มาก	1
2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.76	0.96	มาก	2
3	การนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้	3.47	1.10	ปานกลาง	3
4	การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้	3.31	1.11	ปานกลาง	4
	เฉลี่ยรวม	3.59	1.02	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, $S.D. = 1.02$) และเมื่อพิจารณาอันดับความสำคัญ พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีความสำคัญอันดับ 1 ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.89$) รองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.76$, $S.D. = 0.96$) ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.47$, $S.D. = 1.10$) และด้านการติดตามและประเมินผล การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.31$, $S.D. = 1.11$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการบริหารจัดการ (n = 33)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปลผล
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมีประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ							
1.1 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน	4.09	0.81	4.03	0.88	4.21	0.93	มาก
1.2 โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	4.12	0.67	3.88	0.89	3.88	0.93	มาก
1.3 โรงเรียนจัดทำแผนบริหารจัดการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา	3.88	0.78	3.64	0.99	3.85	0.87	มาก
1.4 โรงเรียนจัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	4.03	0.68	3.82	0.77	3.91	0.72	มาก
1.5 โรงเรียนประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรเป็นวิทยากรร่วมกับทางโรงเรียน	3.70	1.05	3.61	1.03	4.0	0.86	มาก
1.6 โรงเรียนสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.64	1.11	3.61	1.03	3.88	0.99	มาก
1.7 โรงเรียนจัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่ออำนวยความสะดวกการออกแบบและจัดกิจกรรมของครูผู้สอน	3.88	0.86	3.79	0.89	3.91	0.77	มาก
1.8 โรงเรียนประชุมสรุปและสะท้อนผลการดำเนินการและรายงานผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างต่อเนื่อง	3.85	0.97	3.7	0.98	3.85	0.67	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปลผล
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมีประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ							
1.9 โรงเรียนสร้างช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.85	1.03	3.55	0.97	3.88	0.69	มาก
1.10 โรงเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ประสบผลสำเร็จ	3.58	1.00	3.48	0.94	3.97	0.77	มาก
1.11 โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ระดับโรงเรียน	3.58	1.06	3.39	0.89	3.94	0.74	มาก
1.12 โรงเรียนประชาสัมพันธ์กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลาย	3.85	0.97	3.58	0.9	3.88	0.96	มาก
1.13 โรงเรียนสร้างขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้แก่ครูผู้สอนนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีที่หลากหลาย	3.82	1.01	3.58	0.97	3.76	0.79	มาก
รวม	3.84	0.92	3.67	0.93	3.92	0.82	มาก
ภาพรวมด้านการบริหารจัดการ			$\bar{X} = 3.80, S.D. = 0.89$				(มาก)

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80, S.D. = 0.89$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.92$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.93$) และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92, S.D. = 0.82$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.67$)

รองลงมาได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.09$, $S.D. = 0.81$) ข้อที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.03$, $S.D. = 0.88$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 3.88$, $S.D. = 0.89$) และข้อที่มีความมียุทธศาสตร์มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.21$, $S.D. = 0.93$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรร่วมเป็นวิทยากรร่วมกับทางโรงเรียนในการสนับสนุนบุคลากรให้ร่วมเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.86$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมียุทธศาสตร์ ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($n = 33$)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น							
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมียุทธศาสตร์		แปลผล	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้								
2.1 โรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้าง เวลาเรียนและตารางเรียนประจำวันที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	4.03	1.01	3.82	0.98	4.12	0.86	มาก	
2.2 โรงเรียนให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพื่อเวลารู้	3.79	0.99	3.52	1.06	3.91	0.91	มาก	
2.3 โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.79	1.08	3.70	0.92	3.97	0.81	มาก	
2.4 โรงเรียนออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้รอบด้าน	3.88	0.93	3.61	0.97	3.79	0.82	มาก	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปลผล
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมีประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
2.5 โรงเรียนให้ครูจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตร	3.70	0.81	3.52	0.91	3.81	0.88	มาก
2.6 โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.73	1.04	3.45	1.06	3.79	0.99	มาก
2.7 โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.73	1.04	3.58	1.00	3.79	0.86	มาก
2.8 โรงเรียนพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกที่นำมาใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.67	0.99	3.36	1.03	3.88	0.93	มาก
2.9 โรงเรียนให้ครูออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เน้นผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสรุปลงความรู้อยู่ด้วยตนเอง	3.79	1.05	3.64	1.06	3.97	0.95	มาก
2.10 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม	3.76	1.00	3.64	0.82	3.97	0.81	มาก
2.11 โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง	3.67	1.08	3.76	1.09	3.91	1.01	มาก
รวม	3.78	1.00	3.60	0.99	3.90	0.89	มาก
ภาพรวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			$\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.96$ (มาก)				

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.96$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78, S.D. = 1.00$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60, S.D. = 0.99$) และ

ความมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.89$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนวิเคราะห์
หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนประจำวันที่ชัดเจน ในการจัดกิจกรรม
ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 4.03$, $S.D. = 1.01$) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนออกแบบกิจกรรม
ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้รอบด้าน ($\bar{X} = 3.88$, $S.D. = 0.93$) ข้อที่มีความ
เป็นไปได้มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตาราง
เรียนประจำวันที่ชัดเจน ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 3.82$, $S.D. = 0.98$)
รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้อง
กับความถนัดและความสนใจของตนเอง ($\bar{X} = 3.76$, $S.D. = 1.09$) และข้อที่มีความมีประโยชน์มาก
ที่สุด ได้แก่ โรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียน
ประจำวันที่ชัดเจน ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.86$) รองลงมา
ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในการจัดกิจกรรม
ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.81$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนว
ทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ ($n = 33$)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปล ผล
	ความ เหมาะสม		ความเป็น ไปได้		ความมี ประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านที่ 3 การนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้							
3.1 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.58	1.06	3.58	1.06	3.82	0.98	มาก
3.2 โรงเรียนจัดให้มีการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้อย่างสม่ำเสมอ โดยรายงานผลทุกเดือน	3.45	1.23	3.30	1.19	3.52	1.15	ปาน กลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปลผล
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมีประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านที่ 3 การนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้							
3.3 โรงเรียนใช้เทคนิคการนิเทศแบบบูรณาการและเป็นกัลยาณมิตร เน้นเสริมแรงและให้กำลังใจในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.55	1.12	3.48	1.06	3.45	1.03	ปานกลาง
3.4 โรงเรียนประชุมสรุปการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	3.39	0.99	3.42	1.20	3.27	1.18	ปานกลาง
3.5 โรงเรียนพัฒนาครูให้สามารถนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แบบบูรณาการและแบบกัลยาณมิตรได้	3.58	1.00	3.33	1.24	3.36	1.03	ปานกลาง
รวม	3.51	1.08	3.42	1.15	3.48	1.07	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้			$\bar{X} = 3.47, S.D. = 1.10$ (ปานกลาง)				

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 1.10$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51, S.D. = 1.08$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42, S.D. = 1.15$) และความมีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48, S.D. = 1.07$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนพัฒนาครูให้สามารถนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แบบบูรณาการและแบบกัลยาณมิตรได้ ($\bar{X} = 3.58, S.D. = 1.00$) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

(\bar{X} = 3.58, S.D. = 1.06) ข้อที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (\bar{X} = 3.58, S.D. = 1.06) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนใช้เทคนิคการนิเทศแบบบูรณาการและเป็นกัลยาณมิตรเน้นเสริมแรงและให้กำลังใจ ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (\bar{X} = 3.48, S.D. = 1.06) และข้อที่มีความมิประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ (\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.98) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างสม่ำเสมอโดยรายงานผลทุกเดือน (\bar{X} = 3.52, S.D. = 1.15) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมิประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 36 ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ (n = 33)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปลผล
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมิประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านที่ 4 การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้							
4.1 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.73	1.04	3.39	1.19	3.36	1.05	ปานกลาง
4.2 โรงเรียนวางกรอบการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ชัดเจน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	3.36	1.22	3.24	1.20	3.24	1.28	ปานกลาง
4.3 โรงเรียนประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้	3.30	1.02	3.30	0.98	3.36	1.03	ปานกลาง
4.4 โรงเรียนทบทวนภาพรวมหลังปฏิบัติกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาพัฒนางานให้ดีขึ้น	3.39	0.96	3.33	1.05	3.42	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						แปลผล
	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		ความมีประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ด้านที่ 4 การติดตามและประเมินผลการเรียนรู้							
4.5 โรงเรียนสรุปและรายงานผลการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปยังเขต สหม. 36 ทุกเดือน	3.12	1.27	3.06	1.14	2.97	1.19	ปานกลาง
4.6 โรงเรียนประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกเดือน	3.21	1.17	3.27	1.09	3.24	1.09	ปานกลาง
4.7 โรงเรียนนำผลการประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาปรับปรุงและพัฒนาในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป	3.30	1.05	3.42	1.06	3.42	1.03	ปานกลาง
รวม	3.34	1.10	3.28	1.10	3.29	1.12	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{X} = 3.31, S.D. = 1.11$ (ปานกลาง)						

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31, S.D. = 1.11$) ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34, S.D. = 1.10$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28, S.D. = 1.10$) และความมีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29, S.D. = 1.12$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 3.73, S.D. = 1.04$) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนทบทวนภาพรวมหลังปฏิบัติกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาพัฒนางานให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.39, S.D. = 0.96$) ข้อที่มีความเป็นไปได้

ได้มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนนำผลการประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาปรับปรุงและพัฒนา ในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป ($\bar{X} = 3.42$, $S.D. = 1.06$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนแต่งตั้ง คณะกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ($\bar{X} = 3.39$, $S.D. = 1.19$) และข้อที่มีความมียุทธศาสตร์มากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนนำผลการประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาปรับปรุงและพัฒนาในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป ($\bar{X} = 3.42$, $S.D. = 1.03$) รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนทบทวนภาพรวมหลังปฏิบัติการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อนำ ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาพัฒนางานให้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.42$, $S.D. = 1.17$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

1. นักเรียนมีชุมนุมที่นักเรียนสนใจและเลือกเรียนอยู่แล้ว ซึ่งอาทิตย์ละ 1 ชั่วโมงเพียงพอ ต่อการทำกิจกรรม เนื่องจากถ้าเป็นความชอบความสนใจของนักเรียนแล้ว นักเรียนสามารถหาเวลาว่างในการศึกษาเรียนรู้ต่อเองด้วยตนเองได้ และโรงเรียนมีกิจกรรมบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่แล้ว ปัญหาคือครูมีไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับ พลศึกษา นักเรียนเลือกลงเรียนเป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยนักเรียนอยากผ่อนคลายความตึงเครียด จากการเรียนมาทั้งวัน

2. กิจกรรมดังกล่าวได้มีการสอดแทรกในรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานอยู่แล้ว เมื่อมีนโยบายของเจ้ากระทรวง สถานศึกษามีการปรับและรายงานตามตัวชี้วัด ของนโยบายอยู่แล้ว เป็นนโยบายที่ดี แต่กิจกรรมลดเวลาเรียนในปัจจุบันไม่ทราบว่าจะต้องดำเนินการ ต่อหรือไม่ ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ยังไม่มีการแจ้งให้ชัดเจน

3. นโยบายดังกล่าวควรมีการบูรณาการให้เป็นกิจกรรมเพิ่มเวลารู้แบบ Active Learning และควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและ จังหวัดพะเยามีความหลากหลายด้านวัฒนธรรม ควรหาความสอดคล้อง เชื่อมโยงกิจกรรมให้เข้ากับ พื้นที่ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะจัดการได้ ต้องใช้เวลาพอสมควร ดังนั้นนโยบายทุกอย่างที่ผู้บริหาร ระดับประเทศพยายามคิด วางแผนให้การศึกษาได้รับการพัฒนาจนถึงขีดสูงสุดและต่อเนื่องนั้น เป็นเรื่องที่ยากที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ทั้งประเทศ ควรพิจารณาเป็นรายกรณีไป

4. เนื่องด้วยการพัฒนาวิชาชีพครูในปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาเพื่อเพิ่มวิทยฐานะ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น ซึ่งในการเตรียมตัว เพื่อขอรับการประเมินเพิ่มวิทยฐานะครูเกณฑ์ใหม่ หรือที่ครูทุกคนทราบดี คือ ว.21 ครูผู้สอนต้องมี คาบสอนหรือชั่วโมงสอนไม่ต่ำกว่า 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ถ้าคาบสอนหรือชั่วโมงสอนต่ำกว่านี้จะทำให้ ผู้ขอรับการประเมินขาดคุณสมบัติ ในส่วนนี้จึงเป็นผลดีต่อนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่บูรณาการ ในคาบสอนหรือชั่วโมงสอนหรือชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะ

534511248

ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนมาสนใจกิจกรรมที่ตนจัดขึ้น ครูมีคาบสอนหรือชั่วโมงสอนเพียงพอในการรองรับการประเมินเพื่อขอวิทยฐานะดังกล่าว แต่ผลเสียนี้อาจส่งผลกระทบต่อครูโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เนื่องจากมีครูจำนวนมากอยู่แล้ว แต่คาบสอนหรือชั่วโมงสอนต้องมาแบ่งเฉลี่ยกัน เพื่อให้เพียงพอและทำให้คุณสมบัตินี้ครบตามเกณฑ์ของ ว.21 ถ้าโรงเรียนดังกล่าวได้นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องก็จะเป็นผลดีกับนักเรียนและครูผู้สอนอีกด้วย

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq : 20

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางการบริหารงาน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จำนวนทั้งหมด 53 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 3 คน ที่รับผิดชอบหน้าที่เป็น Smart Trainer ตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 5 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูโรงเรียนละ 3 คน นักเรียนโรงเรียนละ 3 คน และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งหมด 50 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จำนวนทั้งหมด 9 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 1 คน ที่รับผิดชอบหน้าที่เป็น Smart Trainer ตามโครงการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 8 คน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จำนวนทั้งหมด 33 คน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ และด้านความพึงพอใจในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มตามปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อใช้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการทบทวนเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มเป้าหมาย ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอการสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบปัญหา 3 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 ด้านการเตรียมการ พบว่า การเตรียมครูผู้สอนจะพบปัญหามากที่สุด ภาระงานของครูผู้สอนเองมีจำนวนมากขึ้นแตกต่างกันไป ทำให้มีความรู้สึกว่าการะงานเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีความกังวลกับการวัดผลและประเมินผล ไม่เปิดใจยอมรับรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ และเกรงว่าจะทำได้ไม่ดี การเตรียมงบประมาณ พบปัญหาในส่วนของโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด ไม่เพียงพอ และไม่ได้มีการเตรียมงบประมาณรองรับนโยบาย การเตรียมอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การประสานงานมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน การสรุปและรายงานผลการดำเนินงานของโครงการเป็นภาระของสถานศึกษา การเตรียมการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า ความเข้าใจของครูยังไม่เป็นทิศทางเดียวกัน มีความกังวลเรื่องการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้ปกครองมีความกังวลว่าต้องมารับลูกหลานของตนเองเร็วขึ้น โรงเรียนมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร อยากทราบความชัดเจนของนโยบาย และนโยบายจะยั่งยืนแค่ไหน การคัดเลือกรูปแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า บางกิจกรรมมีนักเรียนสนใจจำนวนมาก จนทำให้ครูควบคุมในชั้นเรียนไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะกิจกรรมกีฬา การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า มีข้อจำกัดในบางกิจกรรมที่ครูไม่ถนัด ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมตอบสนองได้ทั้งหมด เนื่องจากมีปัจจัยในด้านงบประมาณมาเกี่ยวข้อง ส่วนการเตรียมการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ครูส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ตนมีความชำนาญ มีความถนัด หรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เห็นความสำคัญของนโยบาย

ขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบาย ศึกษานิเทศก์ที่เป็น Smart Trainer และครูบางส่วนยังมีความเข้าใจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้แทนครูของโรงเรียนบางส่วนที่รับการอบรมไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลให้กับครูในโรงเรียนได้ตรงวัตถุประสงค์ของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ส่วนการเตรียมการจัดระบบนิเทศภายใน พบว่า ครูบางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่ไม่เคยผ่านนิเทศภายในมาก่อน จึงทำให้ไม่ทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ระหว่างการทำกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่ชัดเจน ส่วนด้านการทบทวนหลังการปฏิบัติการเตรียมการ พบว่า บางโรงเรียนมีการปฏิบัติไม่ต่อเนื่องและมีแนวปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน อาจทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสน

1.2 ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ การเตรียมการจัดกิจกรรม พบว่างบประมาณในการจัดกิจกรรมและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ คับแคบ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นักเรียนส่วนมากไม่ค่อยเสนอความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม ครูผู้จัดกิจกรรมมีการจัดทำแบบประเมินการทำกิจกรรม โดยให้ครูเป็นผู้ประเมินว่าอยู่ขั้นใด และนักเรียนไม่สนใจทำกิจกรรมเท่าที่ควร เนื่องจากไม่มีผลกับเกรดของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า นักเรียนบางส่วนไม่เข้าร่วมกิจกรรมเพราะการเข้าเรียนหรือไม่เข้านั้นไม่มีผลต่อการจบหลักสูตรของนักเรียน

ระยะที่ 2 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์กิจกรรมที่จัดตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน ที่ครอบคลุมกิจกรรม 4H ได้แก่ ด้านพุทธิศึกษา (Head) ด้านจริยศึกษา (Heart) ด้านหัตถศึกษา (Hand) และด้านพลศึกษา (Health) พบว่า นักเรียนสนใจกิจกรรมตามความถนัดของตนเอง แต่ครูผู้สอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมอาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมครูไม่มีความชัดเจน ใช้เวลามากเกินไป และไม่ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ตลอดจนความพร้อมด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน

1.3 ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

1.3.1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลเรื่องความยั่งยืนของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และมักพบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ เรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุน อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวย ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจากเดิม และการทำความเข้าใจระยะเริ่มต้นของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีความคลาดเคลื่อน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ มักพบปัญหาเรื่องการจัดโครงสร้างเวลาเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจกับครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้บรรลุวัตถุประสงค์

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

1.3.2 ด้านครูผู้สอน ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบายและการออกแบบการเรียนรู้ การสร้างหน่วยการเรียนรู้และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำสู่การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4H ครูขาดความชำนาญเทคนิควิธีการและทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำนวนกิจกรรมไม่สอดคล้องและเหมาะสมกับจำนวนครู ทำให้ครูดูแลผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมไม่ทั่วถึง ครูมีความกังวลใจเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผลการทดสอบ NT และ O-NET และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รายงานข้อมูลผลการดำเนินงานกิจกรรมด้วยเอกสารจำนวนมากทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการบันทึกข้อมูล

1.3.3 ด้านผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากมีความพึงพอใจในกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองสนใจ แต่บางกิจกรรมผู้เรียนไม่ได้สนใจจริง ๆ แต่จำเป็นต้องเรียนเพราะไม่มีทางเลือก การจัดกิจกรรมในระดับช่วงชั้นเกิดปัญหาความแตกต่างระหว่างวัย ระหว่างบุคคล และผู้เรียนขาดความมั่นใจขาดทักษะในการแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรม ผู้เรียนต้องการให้จัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เนื่องจากห้องเรียนคับแคบไม่เหมาะสมกับบางรูปแบบของกิจกรรม

1.3.4 ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ลูกหลานตนเองสนใจมาก ผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคกับโรงเรียน เพราะถ้าโรงเรียนขอความร่วมมือมา ก็พร้อมให้ความร่วมมือเสมอ แต่ผู้ปกครองมีความเป็นห่วงหรือกังวลใจเกี่ยวกับความยั่งยืนของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

2. การศึกษาแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบว่ามี 4 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจน ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำแผนบริหารจัดการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากร ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ประชุมสรุปและสะท้อนผลการดำเนินการและรายงานผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนประจำวันที่ชัดเจน ครูวิเคราะห์ผู้เรียน

เป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จัดกิจกรรมหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้พร้อมทุกด้าน ครูจัดกิจกรรม โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตร นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดกิจกรรม นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรม พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ครูออกแบบกิจกรรม เน้นผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

2.3 ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ จัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอโดยรายงานผลทุกเดือน ใช้เทคนิคการนิเทศแบบบูรณาการและเป็นกัลยาณมิตร เน้นเสริมแรงและให้กำลังใจ ประชุมสรุปการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อนำผลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาครูให้สามารถนิเทศแบบบูรณาการและแบบกัลยาณมิตรได้

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ วางกรอบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมในรอบต่อไป ทบทวนภาพรวมหลังปฏิบัติเมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปพัฒนางานให้ดีขึ้น สรุปและรายงานผลการติดตาม และประเมินผลไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทุกเดือน ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน อย่างต่อเนื่องทุกเดือน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป

3. การศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$)

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม คือ นโยบายไม่มีความต่อเนื่อง และทางโรงเรียนสามารถให้ครูบูรณาการกิจกรรมตามนโยบายได้ในชั่วโมงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลแนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

1.1 ด้านการเตรียมการ พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม มีปัญหาการเตรียมครูผู้สอนมากที่สุด เนื่องจากทำให้ครูมีความรู้สึกลัวว่าภาระงานเพิ่มขึ้นจากเดิม และมีความกังวลกับการวัดผลและประเมินผล ไม่เปิดใจยอมรับรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ และเกรงว่าจะทำได้ไม่ดี ด้านงบประมาณมีค่อนข้างจำกัด ด้านอาคารสถานที่ มีไม่เพียงพอ การประสานงานมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ความเข้าใจของครูยังไม่เป็นทิศทางเดียวกัน มีความกังวลเรื่องการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้ปกครองมีความกังวลด้านความชัดเจนของนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียน การคัดเลือกรูปแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ บางกิจกรรมนักเรียนสนใจจำนวนมากทำให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง การออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มีข้อจำกัดในบางกิจกรรมที่ครูไม่ถนัด ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมตอบสนองได้ทั้งหมด การส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ครูส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ตนมีความชำนาญ มีความถนัด หรือจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน ด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เห็นความสำคัญของนโยบายขาดความรู้ความเข้าใจในนโยบาย Smart Trainer และครูบางส่วนยังมีความเข้าใจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้แทนครูของโรงเรียนบางส่วนที่รับการอบรมไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลให้กับครูในโรงเรียนได้ตรงวัตถุประสงค์ของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของนโยบาย ขาดการให้ความร่วมมืออย่างจริงจังที่จะนำไปปฏิบัติ ผู้ที่ไปรับนโยบายต้องมีการทำความเข้าใจกับผู้ที่นำมาปฏิบัติ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ และต้องมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนในการขับเคลื่อนนโยบาย เช่น เป็นนักวางแผน เป็นผู้นำในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบประสานความร่วมมือกับชุมชน บริหารงานแบบประชาธิปไตย ร่วมกันทำงานเป็นทีม (ธีระ รุญเจริญ, 2550, น.8) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ คำสุวรรณ (2550, น.73) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบูรณะศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ ด้านการนิเทศและติดตาม

ด้านการส่งเสริมสนับสนุน และด้านการประเมินและรายงาน พบว่า ด้านบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนและผู้ปฏิบัติให้ชัดเจน และควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแนวทาง ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น ควรมีการกำหนดให้มีการนิเทศ การติดตาม และสรุปผล การดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา สายพร้อมญาติ และ สุวรรณา โชติสุกานต์ (2558, น.45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ระดับการปฏิบัติพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการจัดการด้านการเรียนการสอน ส่วนระดับการดำเนินงานการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ทางวิชาการมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานศึกษาพบว่าแตกต่างกัน สถานศึกษาขนาดกลางมีการ ดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

1.2 ด้านการนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติทั้ง 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 พบว่า งบประมาณ ในการจัดกิจกรรมและอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ คับแคบ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นักเรียน ส่วนมากไม่ค่อยเสนอความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม ครูผู้จัดกิจกรรมจัดทำแบบประเมินการทำกิจกรรม ให้ครูเป็นผู้ประเมินว่าอยู่ขั้นใด ปัญหาที่พบคือ เนื่องจากไม่มีผลกับเกรดของนักเรียน ทำให้นักเรียนไม่สนใจทำกิจกรรมเท่าที่ควร พฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า นักเรียนบางส่วนไม่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะการเข้าเรียนหรือไม่เข้านั้น ไม่มีผลต่อการจบหลักสูตรของนักเรียน ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์กิจกรรมที่จัดตามนโยบายลดเวลา เรียนเพิ่มเวลารู้อของโรงเรียน ที่ครอบคลุมกิจกรรม 4H ได้แก่ ด้านพุทธิศึกษา (Head) ด้านจริยศึกษา (Heart) ด้านหัตถศึกษา (Hand) และด้านพลศึกษา (Health) พบว่า นักเรียนสนใจกิจกรรม ตามความถนัดของตนเอง แต่ครูผู้สอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรม อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมครูไม่มีความชัดเจน ใช้เวลา มากเกินไป และไม่ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ความพร้อมด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่วงระยะแรกนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อเป็นนโยบายใหม่ที่เริ่มนำสู่การปฏิบัติ ทำให้สถานศึกษาเตรียมการในเรื่องงบประมาณ อาคารสถานที่ ไม่ทันท่วงที ผู้บริหารสถานศึกษา และ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / revv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ครูผู้สอนอาจยังไม่เข้าใจในตัวนโยบาย จึงทำให้เกิดปัญหาในการนำไปปฏิบัติ และช่วงแรกยังไม่มีมาตรการได้ออกมาชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติไม่มีทิศทางที่แน่นอน และกิจกรรมในช่วงนั้นยังไม่น่าสนใจ นักเรียนจึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ระยะที่ 2 เริ่มนำปัญหาในระยะแรกมาแก้ไข และปรับเปลี่ยนรูปแบบให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชัดเจน แต่ก็ยังพบปัญหาที่ครูไม่เพียงพอและไม่ถนัดในบางกิจกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะครูบางท่านไม่มีความถนัดกิจกรรมนั้นจริง ๆ และต้องใช้เวลาเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน ครูยังขาดการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรม ขาดความเข้าใจในการบริหารกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ซึ่งบางกิจกรรมครูไม่จำเป็นต้องจัดการเองทั้งหมด ครูสามารถประสานงานภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร กำภักศร (2557, น.69) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 พบว่า สภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะแนว ทำสูงสุด คือ การสำรวจข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ การวิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนรายบุคคล กิจกรรมนักเรียน ทำสูงสุด คือ การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ กำหนดหลักฐานแสดงถึงความสำเร็จตามตัวชี้วัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ทำสูงสุด คือ การสรุปผลข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน ทำน้อยที่สุด คือ วิเคราะห์และแปลความหมายผลการดำเนินกิจกรรม ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

1.3 ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า ด้านผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีความพึงพอใจมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลเรื่องความยั่งยืนของนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ด้านครู ครูที่สอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ครูมีความกังวลใจเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผลการทดสอบ NT และ O-NET และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รายงานข้อมูลผลการดำเนินงานกิจกรรมด้วยเอกสารจำนวนมากทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการบันทึกข้อมูล ด้านผู้เรียน ผู้เรียนส่วนมากมีความพึงพอใจในกิจกรรมเฉพาะที่ตนเองสนใจ แต่บางกิจกรรมผู้เรียนไม่ได้สนใจจริง ๆ แต่จำเป็นต้องเรียนเพราะไม่มีทางเลือก การจัดกิจกรรมในระดับช่วงชั้นเกิดปัญหาความแตกต่างระหว่างวัย ระหว่างบุคคล และผู้เรียนขาดความมั่นใจ ขาดทักษะในการแสดงออก และ

การแสดงความคิดเห็นในการร่วมกิจกรรม ผู้เรียนต้องการให้จัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เนื่องจากห้องเรียนคับแคบไม่เหมาะสมกับบางรูปแบบของกิจกรรม ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในกิจกรรมที่ลูกหลานตนเองสนใจมาก ผู้ปกครองบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ แต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคกับโรงเรียน เพราะถ้าโรงเรียนขอความร่วมมือมาก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือเสมอ แต่ผู้ปกครองมักกังวลว่านโยบายนี้จะดีแค่ไหน และจะยั่งยืนจริงหรือไม่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ยังมีความพึงพอใจน้อยต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพราะเกิดความรู้สึกหรือทัศนคติที่ยังกังวลใจ กลัวว่าเมื่อนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปสู่การปฏิบัติจะไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ความพึงพอใจของมนุษย์เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น (กาญจนา อรุณสอนศรี, 2546, น.27) สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลาวัลย์ บุญเพ็ญ และ กฤษฎา นันทเพ็ชร (2560, น.78) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความไม่เข้าใจเรื่องของการนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาใช้ในโรงเรียน งบประมาณที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุน การบริหารในเรื่องนโยบายยังไม่ลงตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครูผู้สอน งบประมาณในการจัด ครูแต่ละท่านมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันในเรื่องของการจัดกิจกรรม ครูบางท่านไม่เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมที่นอกเหนือจากรายวิชาสอนของตนเอง เป็นการเพิ่มภาระให้ครูผู้สอน ต้องเตรียมการสอนเพิ่มและการจัดหากิจกรรมเพิ่ม นักเรียนเลือกกิจกรรมตามเพื่อน ไม่สนใจกิจกรรมเท่าที่ควร ความสนใจเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน ผู้ปกครองขาดภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เนื่องจากอยากให้น้องเรียนวิชาการมากกว่า ไม่เห็นด้วยในนโยบายแต่จะให้เด็กเรียนวิชาการ

2. แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจน ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำแผนบริหารจัดการลดเวลาเรียน

เพิ่มเวลารู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากร ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรร่วมเป็นวิทยากรร่วมกับทางโรงเรียน สร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนทรัพยากร จัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกการออกแบบและจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ประชุมสรุปและสะท้อนผลการดำเนินการและรายงานผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างต่อเนื่อง สร้างช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ระดับโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลาย สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอนนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีที่หลากหลาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการมีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพทางการศึกษาและการพัฒนาทุก ๆ ด้าน มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน กติกา และวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ (ปรัชญา เวสารัชช์, 2554, น.3) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองสา ยงเพชร (2553, น.76) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้านรายงานผล และด้านการบริหารงบประมาณ เช่น การจัดให้มีแหล่งข้อมูลของโรงเรียนไว้เป็นระบบเพื่อใช้ในการวางแผน การจัดให้มีการใช้ข้อมูลประกอบในการวางแผน การให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนของโรงเรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานไว้อย่างชัดเจน การจัดให้มีการประสานแผนงานให้สอดคล้องกับทุกระดับ การกำหนดแผนงานหรือโครงการให้ความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม การกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ของงานในแผนงานให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การชี้แจงแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ และการจัดให้มีปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนประจำวันที่ชัดเจน ครูวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้รอบด้าน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรม พัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ครูออกแบบกิจกรรม เน้นผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

ความต้องการของชุมชนและสังคม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญและมีประโยชน์คือ ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดั่งใจเป็นคนมีปัญญา ในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุข ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, น.2) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชญ์ ประจัญยุทธ (2552, น. 86) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่จะต้องมีการดำเนินการตามหลักสูตร โดยที่หลักสูตรนั้นได้มีการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้อย่างละเอียด ผู้บริหารและครูจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ เพราะว่ามีผลต่อการจบหลักสูตรของนักเรียนด้วย จึงเป็นสาเหตุทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจะต้องเปิดกิจกรรมนั้นตามความสนใจ และความต้องการของนักเรียนโดยทางโรงเรียนต้องสำรวจความสนใจและความต้องการของนักเรียนว่าต้องการและสนใจกิจกรรมใดบ้าง ทางโรงเรียนจึงเปิดกิจกรรมนั้น ทำให้ในการจัดกิจกรรมนั้นจัดได้ดี เพราะฉะนั้นนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง

2.3 ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ จัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอโดยรายงานผลทุกเดือน ใช้เทคนิคการนิเทศแบบบูรณาการและเป็นกัลยาณมิตรเน้นเสริมแรงและให้กำลังใจ ประชุมสรุปการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เพื่อนำผลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พัฒนาครูให้สามารถนิเทศแบบบูรณาการและแบบกัลยาณมิตรได้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาเป็นการปฏิบัติเพื่อมุ่งช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหาพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างประสานสัมพันธ์ที่ดี และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้ปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ขององค์การ เหตุผลและความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน มีความจำเป็นต่อครู เพราะการนิเทศการศึกษาถือว่าเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกมาสู่โรงเรียน (สกลศักดิ์ ทิพย์ไชย, 2546, น.47) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรสิทธิ์ วรรณพงษ์ (2552, น.79) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ จัดทำ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / revv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

แผนการนิเทศการเรียนการสอน กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการนิเทศการเรียนการสอนโดยอิงจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งคณะกรรมการจากครู ผู้บริหาร กรรมการ สถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ นำข้อมูลจากเครื่องมือในการประเมินผลการนิเทศเดิมมาปรับปรุงพัฒนาให้มีความชัดเจน และครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ มีการดำเนินการโดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ วางกรอบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อวางแผนจัดกิจกรรมในรอบต่อไป ทบทวนภาพรวมหลังปฏิบัติเมื่อสิ้นภาคเรียน สรุปและรายงานผลการติดตาม และประเมินผล ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการติดตามและประเมินผลจะช่วยให้ผู้บริหารงานทราบว่ากรดำเนินการเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีความก้าวหน้าหรืออุปสรรคอะไรบ้าง ผู้ปฏิบัติจะได้แก้ไขปัญหาอุปสรรคเหล่านั้นและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไป โดยการสนับสนุนจากผู้บริหารได้ทันทั่วทั้งที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาสิทธิ์ ชุนน้อย (2556, น.84) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังมีปัญหาอยู่ไม่น้อย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่แตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า ครูควรมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและเห็นความสำคัญของการจัดทำแผน มีแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ควรมีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ควรประเมินผลการเรียนรู้ ด้านทักษะความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและตัวแทนชุมชน มีบทบาทในการวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความมีประโยชน์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ได้มาจากการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำปัญหาวิเคราะห์ สังเคราะห์จากผู้มีประสบการณ์ มีความเข้าใจในตัวนโยบายจากการนำไปปฏิบัติ จนทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การบริหารนโยบายบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ประเสริฐศรี (2556, น. 76) ได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 พบว่า จากสภาพปัจจุบันนำมาสร้างแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

1. การวางแผน ได้แก่ ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดกิจกรรม กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กำหนดรูปแบบการจัดกลุ่มผู้เรียน กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม และกำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล
2. การปฏิบัติ ได้แก่ การทำงานร่วมกันเป็นกระบวนการกลุ่มผู้เรียนเป็นดำเนินการ และจัดกิจกรรมตามความถนัดสนใจของผู้เรียน
3. การตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่ มีการตรวจสอบติดตามผลกิจกรรม มีการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการประเมินเวลาการเข้าร่วม และมีการประเมินความพึงพอใจ
4. การปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ รายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้เรียน รายงานผลกิจกรรมต่อผู้บริหาร โรงเรียนนำมาเป็นแบบอย่างอัตลักษณ์ และมีสถานการณ์การแข่งขัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความเห็นว่านโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ทำให้เพิ่มภาระงาน และมีความกังวลกับการวัดผลและประเมินผล ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่บูรณาการกับการวัดและประเมินผล ตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มี 4 แนวทาง ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งด้านที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์มากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ดังนั้นสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ และกระทำอย่างต่อเนื่อง ควรพัฒนาทุก ๆ ด้าน มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีการดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้
3. ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ลงสู่การปฏิบัติ โรงเรียนที่มีขนาดเล็กสามารถปฏิบัติได้ดี เพราะมีการบริหารจัดการได้ง่ายกว่า แต่สิ่งสำคัญคือ งบประมาณในการสนับสนุนค่อนข้างน้อย และภาระงานของครูมีมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นเจ้ากระทรวงควรตระหนักในเรื่องการนำนโยบายแต่ละด้านลงสู่การปฏิบัติ เพราะในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน บริบทของโรงเรียนก็แตกต่างกัน จะคิดนโยบายใหม่ ๆ ควรคำนึงถึงผู้ตอบสนองนโยบายด้วย ถ้าผู้บริหารประเทศทุกคนเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว เชื่อแน่ว่าการพัฒนาการศึกษาไทยต้องก้าวสู่ความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ผู้วิจัยขอเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ลงสู่การปฏิบัติสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงบูรณาการนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้กับนโยบายอื่นของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อศึกษาผลกระทบของการนำนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปสู่การปฏิบัติในภาพรวม และเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนานโยบายให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

534511248

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤษขจร ศรีถาวร. (2555). การบริหารการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กฤษณะ คำสุวรรณ. (2550). บทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนบูรณะ
ศึกษา เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กัลป์ยกร มั่นถาวรวงศ์. (2548). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ, 11 (14), 54.
- กาญจนา อรุณสอนศรี. (2546). ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์
การเกษตรไชยปราการจำกัด อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กุลชญา วงษ์เพ็ญ. (2552). ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เกษมอมร มิ่งขวัญ. (2555). สภาพและปัญหาตามนโยบายลดเวลาเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- โกวิทย์ กิ่งก้าน. (2551). สภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านกิจกรรมตามความถนัดและ
ความสนใจของผู้เรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. สืบค้น 15 มิถุนายน 2560, จาก
http://www.drkanhit.com/general_articles/articles/general_24.html.
- คะนิง สายแก้ว. (2549). ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- คำตัน วิชัยคำจร. (2548). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนานักเรียนในสถานศึกษา
เอกชนขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- เคียงขวัญ ดงภักดี และ ฉลอง พันธุ์จันทร์. (2556). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยผสมผสานแนวคิดการใช้วิจัยเป็นฐานประกอบกลุ่มร่วมมือวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการนาคตนเองในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 16 (2), 68-74.
- จันทร์ กำภักศร. (2557). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- จุมพล หมิมพานิช. (2549). *แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ประมวลสาระชุดวิชาประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่น หน่วยที่ 1-5.
- ณัฐวุฒิ ประเสริฐศรี. (2556). การนำเสนอแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ดาริน สุทธิสอาด. (2547). ปัญหาในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- ทวีป ศิริริศมี. (2545). *การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ทองสา ยงเพชร. (2553). การศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*.
- ทิตนา แคมมณี. (2540). การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด. *วารสารวิชาการ*, 26 (3), 45-47.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2535). *การบริหารงานบุคคล*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2537). *องค์การและการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2546). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ฉบับปรับปรุงใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธณิศวรร จิตขวัญ. (2542). *ความคิดเห็นผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี*. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- ธำรง ชื่นนิรันดร์. (2550). การดำเนินการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2534). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นัยเนตร มูลเพย. (2556). *การใช้กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะวิชาชีพของนักศึกษา
คหกรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญส่ง สมมิตร. (2550). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.*
- ประกาสสิทธิ์ ชุนน้อย. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2545). *การบริหารโครงการ*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- _____. (2547). *นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
เนติกุลการพิมพ์.
- ประเสริฐ เทียบกลาง. (2547). *สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามทัศนะ
ของผู้บริหาร ครูกิจกรรม และครู-อาจารย์ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.*
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2557). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. สืบค้น
24 กรกฎาคม 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/276228>.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซ็ท.
- ปัทมา สายพร้อมญาติ และ สุวรรณนา โชติสุกานต์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็น
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์,
1 (5), 45-56.*
- พรณิลัย นิติโรจน์. (2551). *การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- พุดผยา เลิศมานพ และ นันทรัตน์ เจริญกุล. (2557). *การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 1. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 3 (1), 65-73.*

- พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2546). *การปฏิรูปการผลิตและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา : รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2534). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: พรานนกการพิมพ์.
- พัชรศรัณย์ ศิริพันธ์ สุธี พรรณหาญ และ ศักดิ์ สุวรรณฉาย. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างทักษะการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 2 (5), 137-150.
- ภาวิดา ธาธาศรีสุทธิ และ วิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มยุรี อนุมานราชธน. (2552). *นโยบายสาธารณะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ยุพา วงศ์ไชย. (2545). *นโยบายสวัสดิการสังคม*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *การปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- รุ่งเรือง สุขภักดิ์. (2543). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีศึกษานโยบายการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเดช จันทรศร. (2551). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย.
- วรสิทธิ์ วรรณพงษ์. (2552). *การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2540). *แนวทางการปฏิบัติมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *เส้นทางสู่ความเป็นนักบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- วิทยา เกริกศุกวณิชย์. (2558). *กระบวนการเชิงระบบในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามนโยบายของโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *การบริหาร ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

- วิลาวัลย์ บุญเพ็ญ และ กฤษฎา นันทเพ็ชร. (2560). การจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลพระนครศรีอยุธยา. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทัศน์ ฉบับพิเศษ*, 2 (13), 89-104.
- ศานติศุภร์ ตุลา. (2553). *การนำหลักทฤษฎีการบริหารมาประยุกต์ใช้*. สืบค้น 7 สิงหาคม 2560, จาก <http://www.gotoknow.org/posts>.
- ศิริ จันทะพล. (2551). *แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ศิริพงษ์ เสาภายใน. (2548). *หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พอยท์.
- ศิริอร ชันธหัตถ์. (2531). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: อักษรวิพัฒน์.
- ศุภชัย ยาวะประภา. (2548). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการนิเทศการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา 4H*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สกลศักดิ์ ทิพย์ไชย. (2546). *ศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมใจ เขียวสด. (2536). *มนุษย์สัมพันธ์สำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: พิเศษการพิมพ์.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2542). *พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- _____. (2545). *แนวทางการวัดผลประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- _____. (2558). *แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุนทร ศรีสังวาลย์. (2546). *การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- สุพล วังสินธ์. (2545). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. *วารสารวิชาการ*, 4 (2), 16-28.
- สุพิชญ์ ประจัญอุท. (2552). *การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุรนาถ ขมฉนระงค์. (2548). *กระบวนการนโยบาย : หลักการและการประยุกต์*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. *วารสารวิชาการ*, 4 (2), 34-45.
- สุรางค์รัตน์ วนินารมณ. (2542). *ทักษะการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุลัดดาวัลย์ อัฐนาค และ อัครฤทธิ์ อุทัยรัตน์ (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 16 (2), 114-127.
- สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์ และภาวนา สายชู. (2548). *คู่มือสำหรับนักบริหารและนักศึกษาปริญญาโท*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซี แอนด์ เอ็น.
- สุวิทย์ คำดวง. (2554). *การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนมิตรภาพ 6 อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสรี ใจเอื้อ. (2551). *การศึกษาลักษณะการดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Alexander. (1985). *Successfully Implementing Strategic Decisions*. New York: Long Range Planning.

- Bartol & Martin. (1993). *Turnover among DP Personnel : a casul analysis*. ACM Maryland: University of New York Colleague Pake.
- Drake. (1986). *The Principalship*. (3th). New York: Mac-millan.
- Dunn. (1985). *Public policy analysis : an introduction*. Pennsylvania: raduate School of Public and International Affairs University of Pittsburgh.
- Friedrich. (1963). *Man and his Goverment*. New York: Mc Graw-Hill.
- Greenwood. (1988). *Prepared under the Auspices of the Policy Studies Organization*. New York: Greenwood.
- Hogwood & Gunn. (1984). *Policy Analysis for the Real World*. London: Oxford university.
- Katz. (1995). *Skills of and Effective Administration*. Retrieved from Harvard Business Review.
- Knezevich. (1980). *Administration of public education : A sourcebook for the leadership and management of educational institution*. New York: Cambridge Harper & Row Publishers Inc.
- Lasswell. (1951). *The policy orientation*. In *The Policy Sciences: Recent Developments in Scope and Methods*. California: Eds.Stanford University Press: Stanford.
- Peter. (1954). *The Principle of Management*. New York: Harper & Row Olubishers.
- Rick. (1996). *Management* (5th). New Jersey: Illinois Palo Alto Princeton.
- Ripley & Franklin. (1986). *Policy implementation and bureaucracy*. Chicago: Dorsey Press.
- Simon. (1974). *Administrative Behavior*. New York: Mac-millan.
- Stoner & Wankle. (1986). *Management* (3th). New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Wehrich & Koontz. (1980). *Management*. Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha, Ltd.
- _____. (2004). *Mangement : A Global Perspective* (11th). New York: McGraw-Hill College.

ภาคผนวก

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ภาคผนวก ค
สำเนาหนังสือราชการ

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐/ว๑๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายณรงค์ คุรุพิพัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เนื้อหาบทที่ ๑ - ๓	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ร่างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบสอบถามสำหรับการตรวจสอบ IOC	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสรารักษ์ อ่อนคง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๖” ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นางสาวสรารักษ์ อ่อนคง ๐-๘๖๘๕-๘๐๓๓-๓

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐/ว๐๒๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองวิทยามหาราชวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย นางสาวสรารักษ์ อ่อนคง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารการ
ดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต ๓๖” ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ เป็นประธานกรรมการ
ควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ใ้ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
อนุญาตให้ นางสาวสรารักษ์ อ่อนคง เข้าดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยโดยการสัมภาษณ์
ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนของท่าน โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานงานนัดหมาย
ตามวันเวลาและสถานที่ที่ท่านสะดวกต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของ
นักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๕๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นางสาวสรารักษ์ อ่อนคง ๐-๘๖๘๕-๘๐๓๓-๓

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐/ว๐๗๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน นายศาสตรา วงศ์ภูมิ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา

ด้วย นางสาวสรวรรักษ์ อ่อนคง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๖” ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๖ ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๙.๐๐ น. ณ ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ โรงเรียนเทิงวิทยาคม ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ

โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นางสาวสรวรรักษ์ อ่อนคง ๐-๘๖๘๕-๘๐๓๓-๓

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐/ว๐๗๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน นางบุษกร เชื้อสีดา ศึกษาพิเศษ

ด้วย นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๖” ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๖ ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. ณ ห้องโสตทัศนูปกรณ์ โรงเรียนเทิดวิทยาคม ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง ๐-๘๖๘๕-๘๐๓๓-๓

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐/ว๐๗๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเม็กรายมหาราชวิทยาคม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินความเป็นไปได้ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการบริหารการ
ดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต ๓๖” ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพกา ธรรมสิทธิ์ เป็นประธานกรรมการ
ควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน
อนุญาตให้ นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหาร ตาม
แบบประเมินความเป็นไปได้ ที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำ
วิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา
ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจิ้น)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙
โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘
นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง ๐-๘๖๒๐-๒๒๖๗-๓

ภาคผนวก ง
เครื่องมือในการวิจัย

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

แบบสัมภาษณ์ ปัญหาการบริหารงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน.....

วุฒิการศึกษา.....

อายุ.....ปี อายุราชการ.....ปี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.

แนวทางการสัมภาษณ์

ด้านที่ 1 การเตรียมการ

1.1 การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ

.....

.....

.....

.....

1.2 การส่งเสริมสนับสนุน

.....

.....

.....

.....

1.3 การจัดระบบนิเทศภายใน

.....

.....

.....

.....

1.4 การทบทวนหลังการปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

534511248

ด้านที่ 2 การนำผลการเตรียมสู่การปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ 3 ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

.....

.....

.....

.....

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์
ของแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

คำชี้แจง

ด้วยผู้วิจัยต้องการศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของ
แนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาเขต 36 ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์ท่านให้ข้อมูลตามความเป็นจริงว่าแนวทาง
การบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ มีความ
เหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ เมื่อมีการนำไปปฏิบัติจริงอยู่ในระดับใด

ขอกราบขอบพระคุณที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่า ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

นางสาวสรารัชชัญ อ่อนคง

นักศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

534511248

**แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์
ของแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36**

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนว่าแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ว่างมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับใด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ตำแหน่ง

- ผู้บริหารสถานศึกษา/รักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา/ผู้ที่ได้รับมอบหมาย
 ครูผู้สอน

1.2 ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่น ๆ

1.3 ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่

**ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์
ของแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36**

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาตาม
ประเด็นและเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

534511248

รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.ด้านการบริหารจัดการ															
1.1 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน															
1.2 โรงเรียนประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง															
1.3 โรงเรียนจัดทำแผนบริหารจัดการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา															
1.4 โรงเรียนจัดสรรงบประมาณและระดมทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือการจัดการกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
1.5 โรงเรียนประสานกับหน่วยงานอื่นเพื่อขอความร่วมมือให้บุคลากรเป็นวิทยากรร่วมกับทางโรงเรียน															
1.6 โรงเรียนสร้างความร่วมมือเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนทรัพยากร															
1.7 โรงเรียนจัดหาแหล่งสืบค้นข้อมูลในการจัดกิจกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกการออกแบบและจัดกิจกรรมของครูผู้สอน															

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1.8 โรงเรียนประชุมสรุปและสะท้อนผลการดำเนินการและรายงานผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างต่อเนื่อง															
1.9 โรงเรียนสร้างช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย															
1.10 โรงเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีผลการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ประสบผลสำเร็จ															
1.11 โรงเรียนจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ระดับโรงเรียน															
1.12 โรงเรียนประชาสัมพันธ์กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ด้วยรูปแบบและวิธีที่หลากหลาย															
1.13 โรงเรียนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่ครูผู้สอน นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีที่หลากหลาย															
2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้															
2.1 โรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างเวลาเรียนและตารางเรียนประจำวันที่ชัดเจน															

รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
2.2 โรงเรียนให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
2.3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน															
2.4 โรงเรียนออกแบบกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้รอบด้าน															
2.5 โรงเรียนให้ครูจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของหลักสูตร															
2.6 โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
2.7 โรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
2.8 โรงเรียนพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกที่นำมาใช้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
2.9 โรงเรียนให้ครูออกแบบกิจกรรมเน้นผู้เรียนฝึกปฏิบัติและสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง															
2.10 โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความ															

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv: 18052562 12:19:52 / seq: 20

รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ต้องการของชุมชนและสังคม															
2.11 โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง															
3. ด้านการนิเทศกิจกรรมการเรียนรู้															
3.1 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
3.2 โรงเรียนจัดให้มีการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างสม่ำเสมอโดยรายงานผลทุกสัปดาห์															
3.3 โรงเรียนใช้เทคนิคการนิเทศแบบบูรณาการและเป็นกัลยาณมิตรเน้นเสริมแรงและให้กำลังใจ															
3.4 โรงเรียนประชุมสรุปการนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อนำผลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง															
3.5 โรงเรียนพัฒนาครูให้สามารถนิเทศกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้แบบบูรณาการและแบบกัลยาณมิตรได้															
4. ด้านการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้															
4.1 โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้															
4.2 โรงเรียนวางกรอบการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง															
4.3 โรงเรียนประชุม แลกเปลี่ยน															

รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
เรียนรู้ เพื่อวางแผนกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในรอบต่อไป															
4.4 โรงเรียนทบทวนหลังปฏิบัติกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เมื่อสิ้นภาคเรียน เพื่อนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาพัฒนางานให้ดีขึ้น															
4.5 โรงเรียนสรุปและรายงานผลการติดตาม และประเมินผล กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ไปยังเขต สพม. 36 ทุกสัปดาห์															
4.6 โรงเรียนประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของครู ผู้ปกครอง และนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เดือนละ 1 ครั้ง															
4.7 โรงเรียนนำผลการประเมินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาปรับปรุงและพัฒนาในภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาต่อไป															

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม (ถ้ามี) โปรดระบุเป็นข้อ ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ฉ
ประเด็นการสนทนากลุ่ม

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq: 20

ประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

การสนทนากลุ่มในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาหาแนวทางการบริหารการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ประเด็นการบริหารจัดการ
 - 1.1 สถานศึกษามีแผนงานหรือโครงการในการขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างไร
 - 1.2 สถานศึกษามีวิธีการอย่างไรในการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้แก่ครู
 - 1.3 สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้หรือไม่ อย่างไร
 - 1.4 อะไรคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ประสบผลสำเร็จ
2. ประเด็นด้านการจัดการเรียนรู้
 - 2.1 สถานศึกษาได้มีการปรับโครงสร้างเวลาเรียนและออกแบบตารางเรียนหรือไม่ อย่างไร
 - 2.2 สถานศึกษามีวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไรเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ครอบคลุมทั้งพุทธิศึกษา จริยศึกษา ทดถศึกษาและพลศึกษา
 - 2.3 ท่านคิดว่ากิจกรรมที่สถานศึกษาออกแบบไว้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 2.4 ท่านต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างไร
 - 2.5 ท่านมีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างไรบ้าง
3. ประเด็นด้านนิเทศการศึกษา
 - 3.1 ท่านได้รับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 หรือไม่ อย่างไร

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / rev: 18052562 12:19:52 / seq: 20

3.2 สถานศึกษาใช้เทคนิควิธีการนิเทศอย่างไรที่จะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

3.3 สถานศึกษามีการทบทวนหลังการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการจัดการความรู้ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้หรือไม่ อย่างไร

3.4 ท่านต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 สนับสนุนการนิเทศการศึกษาตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างไร

534511248

ประวัติย่อผู้วิจัย

534511248

URU :Thesis 58551140106 thesis / recv : 18052562 12:19:52 / seq : 20

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวสรารัชญ์ อ่อนคง
วัน เดือน ปี เกิด	6 กรกฎาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดอุตรดิตถ์
วุฒิการศึกษา	2540 จบประถมศึกษา โรงเรียนป่าขุ่นเจริญวิทยา 2543 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทุ่งกะโล่วิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์ 2546 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ 2551 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วทบ.) คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	53 หมู่ 3 ตำบลคิ่งตะเกา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ 53000

